

โครงการเชิงปฏิบัติการ
เรื่อง

การเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย
เพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน
ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน

โดย

1. พล.ต. รศ. นพ.เกรียงชัย ประสงค์สุกาญจน์	รหัส	661104
2. นายจิรุตม์ วิศาลจิตร	รหัส	661108
3. พล.ท. ดิเรก บงการ	รหัส	661113
4. นางสาวบุษฎี สันติพิทักษ์	รหัส	661123
5. นายประนัย วณิชชานนท์	รหัส	661124
6. ดร.พรชัย ชูระเวช	รหัส	661127
7. นายฤทธิรงค์ บุญมีโชติ	รหัส	661135
8. ดร.วิภารัตน์ ตีอ่อง	รหัส	661139
9. พล.ต.ท. สำราญ นวลมา	รหัส	661143
10. นายสุวรรณ เลิศปัญญาโรจน์	รหัส	661144
11. นายสุวิทย์ พรพานิช	รหัส	661146
12. นางสาวอัญชลี บุญทรงเชือกุล	รหัส	661150
13. พล.อ.ท. นพ.อิทธิพร คณะเจริญ	รหัส	661152

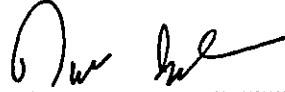
เอกสารโครงการเชิงปฏิบัติการฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการอบรม
หลักสูตรหลักนิตិธรรมเพื่อประชาธิปไตย รุ่นที่ 11
วิทยาลัยศาลรัฐธรรมนูญ
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
วิทยาลัยศาลรัฐธรรมนูญ

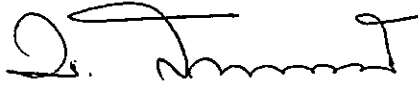
โครงการกลุ่มเชิงปฏิบัติการ

เรื่อง การเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อม
ก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็ก
และเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน

อาจารย์ที่ปรึกษา

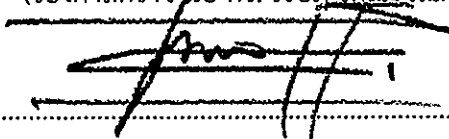
(ดร. ถวิลวดี บุรีกุล)

(ศาสตราจารย์ ดร. บรรเจิด สิงคะเนติ)

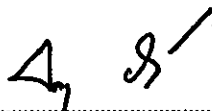
(รองศาสตราจารย์ ดร. เจษฎ์ โทณวณิก)

(นายนพพล ชุกสิน)

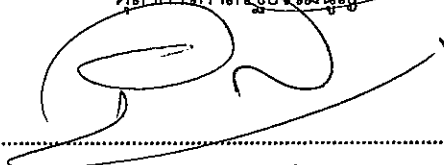
อนุมัติโครงการเชิงปฏิบัติการของผู้ศึกษาอบรมหลักสูตร “หลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย”
(นรป.) รุ่นที่ ๑๑

กรรมการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาอบรมของวิทยาลัยศาลรัฐธรรมนูญ

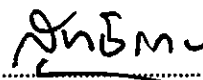
(ดร. ปัญญา อุดชาชน)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายสุทธิรักษ์ ทรงศิริไฉ)

รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ รักษาการแทน

เลขาธิการสำนักศาลรัฐธรรมนูญ

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องการเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน มีวัตถุประสงค์ 3 ข้อ คือ 1) เพื่อศึกษากระบวนการเตรียมความพร้อมกลับคืนสู่สังคมของกลุ่มเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล 2) เพื่อศึกษาผลของกระบวนการเตรียมความพร้อมกลับคืนสู่สังคมของกลุ่มเยาวชนที่มีต่อประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน โดยดำเนินการวิจัยด้วยระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) ผลการศึกษาพบว่า กระบวนการเตรียมความพร้อมกลับคืนสู่สังคมของกลุ่มเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ได้ดำเนินการเตรียมความพร้อมผ่าน 3 ขั้นตอน คือ 1) การวิเคราะห์ปัญหาและร่วมวางแผนเป้าหมาย โดยใช้แผนการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนเฉพาะรายแบบไร้รอยต่อ (Uninterrupted Tailor-Made Routing) โดยนำการประเมินผลทางจิตมากำหนดแนวทางในการวางแผนชีวิตให้เหมาะสมกับแต่ละคน 2) การบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย ผ่านการตั้งเป้าหมายชีวิตโดยนำแนวคิด Good Lives Model (GLM) มาใช้ 3) การส่งมอบคืนสู่สังคมและติดตามผลหลังการปล่อย

ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของกระบวนการเตรียมความพร้อมกลับคืนสู่สังคมของกลุ่มเยาวชนที่มีต่อประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน พบว่าปัจจัยกระบวนการเตรียมความพร้อมด้านทักษะอาชีพ และปัจจัยกระบวนการเตรียมความพร้อมด้านจิตใจและพฤติกรรมมีอิทธิพลทางบวกต่อประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยปัจจัยด้านกระบวนการเตรียมความพร้อมด้านจิตใจและพฤติกรรม มีอิทธิพลทางบวกสูงสุด ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางบวกรองลงมา คือ ปัจจัยด้านกระบวนการเตรียมความพร้อมด้านทักษะอาชีพ สำหรับข้อเสนอแนะแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนจากการศึกษาในครั้งนี้ คือ 1) การสนับสนุนกระบวนการทำงานในการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยให้มีประสิทธิภาพ 2) การบูรณาการความร่วมมือและการมีส่วนร่วมขององคาพยพอื่นและภาคประชาสังคมในการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยให้มีประสิทธิภาพ 3) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน ซึ่งผลการศึกษาในครั้งนี้สามารถนำมาเป็นกลไกในการพัฒนางานสังคมสงเคราะห์ใน

กระบวนการยุติธรรมเด็กและเยาวชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนกระทำผิดซ้ำ ที่สามารถ
ต่อยอดเป็นกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยให้มีประสิทธิภาพต่อไปได้

— คำสำคัญ: การเพิ่มประสิทธิภาพ กระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย การกระทำผิดซ้ำ เด็กและเยาวชน
ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน

Abstract

Study on optimizing the pre-release preparation process to prevent juvenile recidivism in Juvenile Vocational Training Center. It has three objectives: 1) To study the process of preparing for reintegration into society of juvenile in Juvenile Vocational Training Center in Bangkok and surrounding areas; 2) To study the effect of the juvenile's reintegration preparation process on the effectiveness of the pre-release preparation process to prevent recidivism of juvenile in the Juvenile Vocational Training Center; 3) Propose guidelines for optimizing the pre-release preparation process to prevent recidivism of juvenile in the Juvenile Vocational Training Center. The research was conducted using the mixed methods research method. The results of the study found that the process of preparing for reintegration into society of juvenile in Juvenile Vocational Training Center in Bangkok and surrounding areas has been prepared through 3 steps: 1) analyzing problems and jointly planning goals using uninterrupted tailor-made routing, individualized treatment and rehabilitation plan for juvenile, a mental evaluation to determine guidelines for planning a life that is appropriate for each person; 2) treatment, rehabilitation, preparation before release through setting life goals using the Good Lives Model (GLM) concept; 3) delivery back to society and following up after release.

The results of the analysis of effect of the juvenile's reintegration preparation process on the effectiveness of the pre-release preparation process to prevent recidivism of juvenile in the Juvenile Vocational Training Center. It was found that factors in the vocational skills preparation process and mental and behavioral preparation process factors have a positive influence on the effectiveness of the pre-release preparation process to prevent recidivism at a statistically significant level. 0.05. The mental and behavioral preparation process factors had the highest positive influence. The second most positively influential factor is the process of preparing for vocational skills.

Suggestions for optimizing the pre-release preparation process to prevent recidivism of juvenile in the Juvenile Vocational Training Center from this study are: 1) supporting effective pre-release preparation work processes 2) integrating cooperation and participation of other

organizations and civil society in preparing for effective pre-release 3) policy recommendations to optimize the pre-release preparation process to prevent recidivism of juvenile of juveniles. The results of this study can be used as a mechanism for developing social work in the juvenile justice process to prevent and solve the problem of juvenile repeat offenders that can be further developed into a preparation process before releasing them to be more effective.

Keywords: Optimization, Pre-release preparation process, Recidivism, Juvenile, Juvenile Vocational Training Center

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	I
Abstract	III
สารบัญ	V
สารบัญตาราง	VII
สารบัญภาพ	VIII
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
1.3 ขอบเขตของการวิจัย	5
1.4 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	6
1.5 กรอบแนวคิด	6
1.6 กลยุทธ์สู่ความสำเร็จ	7
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	9
2.1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการสร้างความร่วมมือสำหรับการป้องกันและปราบปราม อาชญากรรมในชุมชน	9
2.2 แนวคิดทฤษฎีการควบคุมทางสังคม	16
2.3 แนวคิดทฤษฎีพันธะทางสังคม	17
2.4 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการตระหนักในคุณค่าแห่งชีวิต	18
2.5 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับจิตวิทยาสังคม	21
2.6 แนวคิดเกี่ยวกับการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน	22
2.7 ดัชนีชี้วัดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน	23
2.8 การกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนในคดียาเสพติด	23
2.9 ข้อกฎหมายหรือระเบียบเกี่ยวกับคดียาเสพติด	24
2.10 แนวคิดการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด	25
2.11 การลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้งในการกระทำความผิดซ้ำ	26
2.12 แนวคิดเกี่ยวกับความร่วมมือและการสร้างเครือข่ายเพื่อรองรับการกลับคืนสู่ สังคมของเด็กและเยาวชนที่เคยกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด	28

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	36
3.1 วิธีการศึกษาวิจัย	36
3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	38
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	39
3.4 การทดสอบเครื่องมือ	40
3.5 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	40
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล	41
บทที่ 4 การวิเคราะห์และผลการวิจัย	43
4.1 ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 กระบวนการเตรียมความพร้อมกลับคืนสู่สังคมของกลุ่มเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล	43
4.2 ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ผลของกระบวนการเตรียมความพร้อมกลับคืนสู่สังคมของกลุ่มเยาวชนที่มีต่อประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน	51
4.3 ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน	61
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ	70
5.1 สรุปผลการศึกษา	70
5.2 อภิปรายผลการศึกษา	80
5.3 ข้อเสนอแนะจากการศึกษา	84
5.4 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป	86
บรรณานุกรม	88
ภาคผนวก	91

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 4.1	ข้อมูลจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามประเภทของข้อมูลทั่วไป	53
ตารางที่ 4.2	ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะด้านทักษะชีวิตของเด็กและเยาวชน	55
ตารางที่ 4.3	ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะด้านทักษะอาชีพของเด็กและเยาวชนของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล	56
ตารางที่ 4.4	ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะด้านทักษะด้านจิตใจและพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล	57
ตารางที่ 4.5	ผลการศึกษาระดับประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน	58
ตารางที่ 4.6	ผลการศึกษาระดับประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยด้านความพึงพอใจของเยาวชนจากกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย	58
ตารางที่ 4.7	ผลการศึกษาระดับประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยด้านการปฏิบัติงานด้านการให้คำปรึกษาและช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่	59
ตารางที่ 4.8	ผลการศึกษาระดับประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยด้านการกำกับดูแลและติดตามของเจ้าหน้าที่หลังการปล่อยตัว	60
ตารางที่ 4.9	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของปัจจัยด้านกระบวนการเตรียมความพร้อมกลับคืนสู่สังคมของกลุ่มเยาวชน	61
ตารางที่ 4.10	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของปัจจัยด้านกระบวนการเตรียมความพร้อมกลับคืนสู่สังคมของกลุ่มเยาวชนกับประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำ	62
ตารางที่ 4.11	แสดงค่าการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณโดยวิธีเพิ่มตัวแปรอิสระแบบขั้นตอน (Multiple Regression Analysis with Stepwise Method) ระหว่างปัจจัยด้านกระบวนการเตรียมความพร้อมกลับคืนสู่สังคมของกลุ่มเยาวชนกับประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำ	64

สารบัญภาพ

		หน้า
ภาพที่ 1	กรอบแนวคิด	6
ภาพที่ 2	กระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยคืนสู่สังคม	49
ภาพที่ 3	ปัจจัยด้านกระบวนการเตรียมความพร้อมกลับคืนสู่สังคมของกลุ่มเยาวชนที่มี อิทธิพลต่อประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกัน การกระทำผิดซ้ำ	64

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การสร้างความสะดวกสบายของบ้านเมืองและการดูแลรักษาความปลอดภัยให้กับประชาชนเป็นภาระหน้าที่ที่สำคัญของรัฐบาลและหน่วยงานราชการด้านยุติธรรม ปัญหาอาชญากรรมและการกระทำผิดกฎหมายอาญาเป็นปัญหาหนึ่งที่มีผลกระทบต่อสวัสดิภาพและความปลอดภัยของประชาชนในการใช้ชีวิตในสังคมอย่างสงบสุข ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่มีปัญหาอาชญากรรมค่อนข้างสูงซึ่งสะท้อนให้เห็นได้ถึงสภาพปัญหาสังคมและเศรษฐกิจของประเทศไทยที่กำลังมีปัญหาอยู่ในปัจจุบัน บรรดาผู้กระทำความผิดอาญาที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมมีทั้งผู้กระทำความผิดที่เพิ่งกระทำความผิดอาญาเป็นครั้งแรก และมีผู้กระทำความผิดอีกเป็นจำนวนมากที่เคยมีประวัติการกระทำความผิดอาญามาก่อนแล้วมาถูกจับกุมดำเนินคดีอาญาซ้ำอีก บางรายมีประวัติการกระทำความผิดอาญาซ้ำจำนวนมากตั้งแต่ยังเป็นวัยรุ่นจนเข้าสู่วัยกลางคน บางรายถูกจับกุมมาดำเนินคดีแล้วได้รับการประกันตัวไปในชั้นพิจารณาแต่ก็กลับไปกระทำความผิดซ้ำอีกในระหว่างได้รับการประกันตัว โดยเฉพาะในคดียาเสพติด และที่เป็นปัญหารุนแรง คือ กรณีผู้ต้องขังในเรือนจำยังคงติดต่อกับญาติหรือบุคคลภายนอกเรือนจำและกับผู้ต้องขังที่อยู่ภายในเรือนจำด้วยตนเอง ปัญหาการกระทำความผิดอาญาซ้ำจึงเป็นปัญหาที่เรื้อรังและก่อให้เกิดปัญหาแก่สังคมไทยเป็นอย่างมาก แม้ประเทศไทยจะมีกฎหมายเพิ่มโทษจำเลยที่เคยกระทำความผิดอาญามาก่อนให้หนักขึ้นกว่าอัตราโทษที่ศาลกำหนดไว้หนึ่งในสามหรือกึ่งหนึ่งของโทษสำหรับการกระทำความผิดครั้งล่าสุด ได้แก่ ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 92 และมาตรา 93 และกฎหมายอื่น ๆ ในลักษณะเดียวกัน เช่น พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 97 อันเป็นกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์เป็นการลงโทษผู้กระทำความผิดที่ไม่สำนึกผิดกลับไปกระทำความผิดอาญาซ้ำให้หนักขึ้น ทั้งยังเป็นการปรามผู้กระทำความผิดหรือผู้ที่กำลังคิดจะกระทำความผิดให้หลาบจำและเกรงกลัวต่อโทษที่หนักขึ้นตามกฎหมายจนไม่คิดจะกระทำความผิดอีกต่อไป แต่บทบัญญัติดังกล่าวก็ยังไม่สามารถหยุดยั้งการกระทำความผิดอาญาซ้ำหลังจากพ้นโทษได้ (สุพิชฌาย์ ศิริวัฒนา สีตะสิทธิ์, 2558 : 1-3)

ปัญหาการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นกลุ่มที่วนเวียนอยู่ในกระบวนการกระทำความผิดตามกฎหมาย นำไปสู่การปลุกฝังให้เด็กและเยาวชนกลุ่มนี้เห็นผิดเป็นชอบ จึงมีโอกาที่จะกระทำความผิดกฎหมายได้ง่ายกว่ากลุ่มอื่น และกลุ่มนี้ยังมีโอกาสเป็นอาชญากรที่กระทำความผิดร้ายแรงในอนาคต ซึ่งที่กล่าวมาทั้งหมดหน่วยงานหลายฝ่ายทั้งของรัฐ เอกชน และองค์กรอิสระยอมรับว่าเกิดขึ้นจริงในสังคมไทย และเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาประเทศในระยะยาว แม้ว่ารัฐบาลโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะใช้กฎหมาย ระเบียบและนโยบายต่างๆ เป็นเครื่องมือในการพัฒนาและส่งเสริมเด็กและเยาวชนในด้านดังกล่าวข้างต้น รวมทั้งนโยบายหรือโครงการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน และใช้งบประมาณไปเป็นจำนวนมากเพื่อเพิ่มทุน

มนุษย์ในเด็กให้เป็นทรัพยากรบุคคลที่เพิ่มขึ้นและเป็นแรงงานที่มีผลิตภาพทางเศรษฐกิจในอนาคตแล้วก็ตาม แต่เด็กและเยาวชนของไทยจำนวนไม่น้อยยังคงเผชิญกับปัญหาดังกล่าวมาแล้วทั้งหมดและยังหาทางออกไม่ได้

จากสถานการณ์การกระทำผิดซ้ำในกลุ่มเด็กและเยาวชนที่มีอัตราเพิ่มสูงขึ้นในปัจจุบัน ทำให้หลายหน่วยงานต่างให้ความสำคัญต่อการค้นหาสาเหตุเชิงลึกของปัญหาเพื่อนำไปสู่การกำหนดนโยบายและแนวทางการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งจากการดำเนินงานตามนโยบายของหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องใน ระยะที่ผ่านมา พบว่า สภาพแวดล้อมในการดำเนินชีวิตของเด็กและเยาวชนที่ก่อคดีซ้ำมักมีสาเหตุมาจาก ปัญหาครอบครัวเป็นสำคัญ รวมไปถึงสภาพความไม่พร้อมในหลายด้าน เช่น ด้านการเงิน ด้านความรัก ความอบอุ่น ความเอาใจใส่ การขัดเกลาทางสังคม เป็นต้น นอกจากนี้ ปัจจัยแวดล้อมภายนอกอื่นๆ ยังส่งผล ต่อลักษณะนิสัยและบุคลิกภาพที่อาจส่งผลต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนหรือพฤติกรรมเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดการกระทำ ความผิด ดังนั้น การแก้ปัญหาการกระทำผิดซ้ำในกลุ่มเด็กและเยาวชนจึงจำเป็นต้องได้รับการมีส่วนร่วมทั้ง จากภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน ในการให้โอกาสและเสริมสร้างการมีจุดยืนในสังคม รวมถึงการส่งเสริม ความเข้มแข็งทางจิตใจ และการสร้างงานสร้างอาชีพที่สามารถนำไปใช้ได้จริง ซึ่งจะสามารถทำให้เด็กและ เยาวชนที่เคยกระทำความผิดไม่หวนกลับไปกระทำผิดซ้ำ และไม่มีเด็กและเยาวชนที่เป็นผู้กระทำผิด รายใหม่ เกิดขึ้น (ธิตี มหาเจริญ และคณะ, 2565 : 4-5)

อย่างไรก็ตาม หลายฝ่ายพยายามหาแนวทางในการลดการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน โดยมี วิธีการต่างๆ เช่น การนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้มีโอกาสปรับปรุงตัวในสังคมต่อไปในอนาคต (พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและ ครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 มาตรา 63) การรอกการพิจารณาพิพากษา เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้พัฒนาตนเองในระหว่างถูกดำเนินคดี (พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและ ครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 มาตรา 95) หรือการพิจารณาพิพากษาปล่อย ตัวอย่างมีเงื่อนไข คือ การคุมประพฤติเพื่อให้ประพฤติปฏิบัติตนให้อยู่ในแนวทางที่เหมาะสม ฉะนั้น กลุ่มเด็กและเยาวชนเหล่านี้จะต้องได้รับความสนใจและให้การดูแล ป้องกันแก้ไขเป็นพิเศษมากกว่ากลุ่มอื่นๆ เพื่อมิให้กลุ่มคนเหล่านี้กระทำผิดซ้ำอีก ซึ่งถือว่าเป็นปัญหาที่ยิ่งใหญ่ที่หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องจะต้องระดม สรรพกำลังเข้าดำเนินการป้องกันและแก้ปัญหาดังกล่าวที่ยากยิ่งขึ้นไปอีก ยากกว่าการกระทำผิดครั้งแรก อีกหลายเท่าตัว เนื่องจากการกระทำผิดซ้ำนั้นมีสาเหตุที่เชื่อมโยงหรือได้รับอิทธิพลมาจากปัจจัยหลายๆ อย่าง ซึ่งบางอย่างก็ไม่เหมือนกับการกระทำผิดครั้งแรก นอกจากนั้นปัจจัยที่มีอิทธิพลเหล่านี้ยังเป็นปัจจัยที่ ละเอียดอ่อน ลึกซึ้ง และยากต่อการที่จะค้นหาและป้องกันแก้ไขได้ (ศิริวรรณ กมลสุขสถิต, 2563 : 4)

จากข้อมูลสถิติการกระทำผิดของเด็กทั้งหมดตลอดหลายปีที่ผ่านมา พบว่าคดีเกี่ยวกับยาเสพติดยังคง เป็นการกระทำผิดที่เกิดขึ้นกับเด็กไทยทั้งหญิงและชายมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง โดยมีคดีการกระทำผิดเกี่ยวกับ ทรัพย์ตามมาเป็นอันดับสอง และคดีเกี่ยวกับยาเสพติดยังเป็นคดีที่กระทำผิดซ้ำมากที่สุดอีกด้วย ทั้งนี้

จากการใช้เครื่องมือจำแนกการกระทำผิดพบว่า โดยพื้นฐานจริง ๆ แล้ว การกระทำผิดอื่น ๆ มักเกิดจากยาเสพติดเป็นหลัก และทำให้เกิดการกระทำผิดต่อเนื่องไปยังการกระทำผิดอื่น ๆ ในกลุ่มนี้ จึงจำเป็นต้องมีการรักษาบำบัดคู่กันไปด้วย ซึ่งปัญหาเสพติดนี้เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เด็กกระทำผิดซ้ำมากที่สุด ปัจจุบันมีคดีเกี่ยวกับการกระทำผิดของเด็กอยู่ประมาณ 30,000 คดี โดยกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม จะต้องดูแลเด็กที่อยู่ในกระบวนการทั้งสิ้นประมาณ 8,000-9,000 คน ทั้งกลุ่มที่พิพากษาแล้วและหลังพิพากษา ซึ่งจะต้องมีกระบวนการการดูแลตามขั้นตอน โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ก่อนคำพิพากษา หรือกลุ่มที่อยู่ในระหว่างการพิจารณา โดยเด็กหรือเยาวชนกลุ่มนี้จะต้องเข้าสู่สถานพินิจแรกรับ หรืออาจจะไม่มีการแรกรับ เรียกว่า รอการประกันตัว แต่หากศาลไม่ให้ประกันตัว จะต้องถูกส่งตัวไปยังสถานพินิจที่มีส่วนแรกรับ เพื่อจัดการดูแล แก้ไข บำบัด ทั้งในเรื่องของพื้นฐานชีวิต และยาเสพติด หรือเสริมเสริมทักษะชีวิต ให้ศิลปะบำบัด ดนตรีบำบัด ก่อนจะมีการพิพากษา ถ้าหลังมีการพิพากษาแล้ว ศาลจะไปบำบัดแก้ไข พื้นฟู ที่ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ซึ่งปัจจุบันทั้งประเทศมีอยู่ 18 แห่ง ที่จะมีการจัดทำแผนฝึกอบรมเป็นรายบุคคล จัดการศึกษา ให้การศึกษาวิชาชีพ เชื่อมโยงครอบครัวชุมชนเข้ามาเกี่ยวข้องในกระบวนการแก้ไข จนกระทั่งมีเตรียมการปลดปล่อย

นอกจากนี้ ในส่วนของกลุ่มเด็กที่เปราะบาง เช่น เด็กพิการ เด็กที่ป่วยทางจิต ทางกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม จะทำการสืบเสาะข้อเท็จจริง เก็บข้อมูลต่าง ๆ เพื่อเสนอศาล โดยศาลอาจจะให้ประกันตัวหรือไปบำบัดฟื้นฟูที่สถานพยาบาลของกระทรวงสาธารณสุข ทั้งเรื่องจิต เรื่องการให้การดูแล ในขณะที่กลุ่มเปราะบางอีกกลุ่มหนึ่งที่น่าสนใจ คือ เด็กและเยาวชนใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เรื่องนี้เป็นนโยบายของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม ที่จะให้การดูแล เพราะว่าวิถีชีวิต อัตลักษณ์ ศาสนา ประเพณี วัฒนธรรม แตกต่างกัน เด็กและเยาวชนในแถบนั้นวิถีชีวิตเริ่มต้นด้วยศาสนา ผูกพันกับพระเจ้า ฉะนั้น กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม จึงมีนโยบายสร้างศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเป็นการเฉพาะที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อที่จะดูแลจัดการกับเด็กที่เข้าสู่กระบวนการของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต ประเพณี ศาสนา อัตลักษณ์ท้องถิ่น

กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม ได้กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการทำงานของกรมฯ ไว้เพื่อให้เกิดประโยชน์กับเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดและต้องเข้ามาอยู่ในสถานพินิจ โดยนโยบายข้อที่ 1 คือ ลดจำนวนเด็กที่อยู่ในสถานพินิจหรือศูนย์ฝึกลง เพราะตามหลักจิตวิทยา เด็กและเยาวชนควรอยู่กับพ่อแม่เป็นดีที่สุด ทั้งก่อนและหลังคำพิพากษา นโยบายข้อที่ 2 คือ การจำแนกหรือคัดกรองเด็ก นโยบายข้อที่ 3 เป็นเรื่องของการจัดระบบหรือโซนนิ่ง นโยบายข้อที่ 4 คือ การพัฒนาโปรแกรมในการแก้ไข

องค์การยูนิเซฟ ได้นำเสนอข้อมูลวิพากษ์วิจารณ์การทำงานด้านการกระทำผิดของเด็กในประเทศไทย ออกเผยแพร่โดยระบุว่า สำหรับประเทศไทยประเด็นเรื่องการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน กำลังกลายมาเป็นปัญหาที่น่ากังวลมากขึ้นเรื่อย ๆ คดีการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนพุ่งสูงขึ้นอย่างมาก โดยมีประเด็นดังนี้

(1) อายุขั้นต่ำของการรับผิดทางอาญาของประเทศไทยคือ 10 ขวบ ซึ่งต่ำกว่าที่กำหนดในระดับสากลคือ 12 ขวบ นั่นหมายความว่าเด็กที่อายุเพียงเพียง 10 ขวบ สามารถตกเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญาได้และสามารถถูกพิพากษาให้คุมขังในสถานควบคุม

(2) ไม่ค่อยมีทางเลือกอื่นให้เด็กนอกเหนือจากการคุมขัง

(3) ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชน มีสภาพความเป็นอยู่ที่แออัด ไม่มีการควบคุมตัวเด็กแยกออกจากกันโดยใช้เกณฑ์อายุหรือความรุนแรงของคดี

(4) ขาดสถานที่และอุปกรณ์การให้บริการและกิจกรรมในศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชนที่ตอบสนองความจำเป็นของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดโดยเฉพาะในการช่วยส่งเสริมพัฒนาการและช่วยให้พวกเขาเรียนรู้และสามารถกลับสู่สังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(5) ขาดการติดตามและช่วยเหลือเด็กและครอบครัวอย่างเป็นระบบภายหลังจากที่เด็กถูกปล่อยตัว ซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งในการช่วยให้เด็กและเยาวชนการกลับคืนสู่สังคมอย่างมีคุณภาพ ด้วยเหตุนี้เยาวชนที่กระทำผิดหลายคนจึงกระทำผิดซ้ำอีก

(6) สังคมมีทัศนคติในทางลบต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด อันเป็นสาเหตุทำให้คนส่วนใหญ่เห็นชอบกับการใช้มาตรการลงโทษที่รุนแรงต่อเด็กและเยาวชนกลุ่มนี้ซึ่งถือเป็นมาตรการที่ไม่มีประสิทธิภาพในการลดการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน

(7) ทัศนคติเชิงลบและการขาดความเข้าใจของสังคม ยังทำให้เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดขาดโอกาสกลับตัวเป็นคนที่มีคุณภาพของสังคมหลังถูกปล่อยตัว เช่น การสมัครงานหรือการศึกษาต่อ โดยมักถูกตราหน้าจากสังคมว่าเป็นคน “ไม่ดี” (ชุลีพร บุตรโคตร และ ชนาภานต์ อาทรประชาชาติ, 2556 : ออนไลน์)

โครงการ “คืนคนดีสู่สังคม” เป็นโครงการที่กระทรวงยุติธรรมได้มอบหมายให้สำนักงานกิจการยุติธรรมรับผิดชอบดำเนินการมาตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2553 เป็นต้นมา เพื่อเป็นโครงการเชิงสัญลักษณ์ที่สื่อสารให้สังคมได้เห็นถึงศักยภาพของผู้พ้นโทษที่ได้รับการแก้ไข บำบัดฟื้นฟูอย่างดี มีความพร้อมที่จะทำประโยชน์ให้กับสังคมและประเทศชาติ และเป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่มีโอกาสที่จะปฏิเสธหรือผลักไสพวกเขาออกไปจากสังคมได้ โดยวัตถุประสงค์ที่สำคัญมี ประกอบด้วย เพื่อช่วยเหลือให้ผู้พ้นโทษได้มีโอกาสดำเนินงาน โดยได้รับการจ้างงานเพื่อให้มีรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีวิต และปรับตัวเข้าสู่สังคมในช่วงระยะแรกของการพ้นโทษ เพื่อให้ผู้พ้นโทษสามารถกลับคืนสู่สังคม และดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุขรวมทั้งไม่หวนกลับไปกระทำผิดซ้ำ เพื่อกระตุ้นให้สังคมได้ปรับเปลี่ยนทัศนคติ ภาพลักษณ์ และความรังเกียจที่มีต่อผู้พ้นโทษรวมทั้งการยอมรับและเปิดโอกาสให้ผู้พ้นโทษกลับเข้าสู่สังคมปกติได้มากขึ้น ซึ่งโครงการคืนคนดีสู่สังคมทำหน้าที่ช่วยเหลือให้ผู้พ้นโทษได้มีโอกาสดำเนินงาน การช่วยเหลือผู้พ้นโทษให้สามารถกลับคืนสู่สังคมและดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุข และการกระตุ้นให้สังคมได้ปรับเปลี่ยนทัศนคติที่มีต่อผู้พ้นโทษ (สำนักงานกิจการยุติธรรม, 2559 : ออนไลน์)

จากที่กล่าวมา ผู้วิจัยเห็นว่าแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ควรได้รับจากการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ดังนั้น ในการป้องกัน

และแก้ไขการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน ทุกภาคส่วนควรร่วมมือกันอย่างจริงจังในการดูแล กำกับ ติดตาม รวมถึงการสร้างทัศนคติที่ดีและถูกต้องแก่เด็กและเยาวชน ตลอดจนสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงร่วมกันในการแก้ปัญหาเพื่อให้เด็กและเยาวชนไม่หวนกลับมาเกี่ยวข้องกับยาเสพติดอีก

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการเตรียมความพร้อมกลับคืนสู่สังคมของกลุ่มเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล

2. เพื่อศึกษาผลของกระบวนการเตรียมความพร้อมกลับคืนสู่สังคมของกลุ่มเยาวชนที่มีต่อประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน

3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

โครงการเชิงปฏิบัติการเรื่อง “การเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน” ได้มีขอบเขตการวิจัยในด้านต่าง ดังนี้

1.3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ต้องการเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย และการเตรียมความพร้อมกลับคืนสู่สังคมของกลุ่มเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนในการป้องกันการกระทำผิดซ้ำในด้านทักษะชีวิต ทักษะอาชีพ ด้านจิตใจและพฤติกรรม

1.3.2 ขอบเขตด้านประชากร

เยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน

- 1) ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านสิรินธร
- 2) ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านกาญจนาภิเษก
- 3) ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านอุเบกษา
- 4) ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านมุทิตา
- 5) ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปราณี

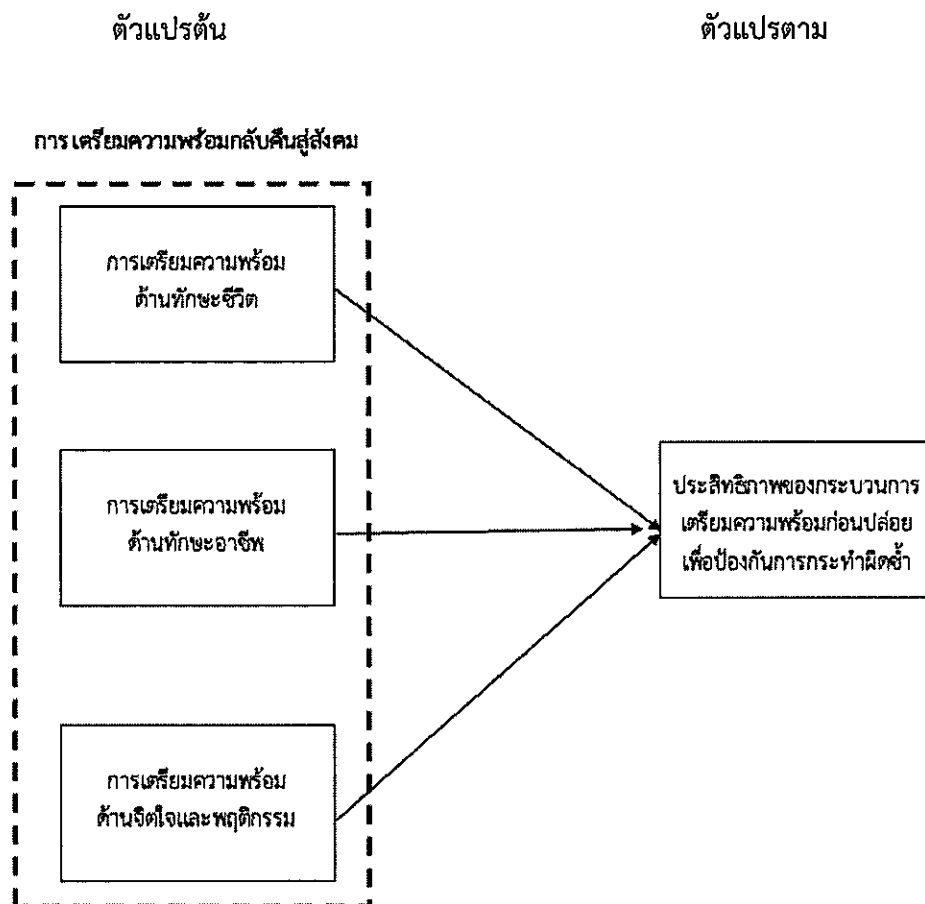
1.3.3 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย 6 เดือน ระหว่างเดือนเมษายน 2566 ถึง เดือนตุลาคม 2566

1.4 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

กลุ่มเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล มีความพร้อมกลับคืนสู่สังคมในด้านทักษะชีวิต ทักษะอาชีพ ด้านจิตใจและพฤติกรรม มีคุณภาพชีวิตที่ดี ปกติสุข และไม่หวนกลับมากระทำความผิดซ้ำ

1.5 กรอบแนวคิด

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิด

1.6 กลยุทธ์สู่ความสำเร็จ

1.6.1 แผนงาน

กิจกรรม	ปี 2566							
	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.
1. ศึกษา รวบรวม วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล และจัดทำร่างข้อเสนอโครงการเชิงปฏิบัติการ (Proposal)	←→							
2. กิจกรรม focus group การมีส่วนร่วมจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้องช่องทางในการป้องกันและแก้ไข ปัญหาการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนใน คดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด				←→				
3. รายงานความก้าวหน้า ครั้งที่ 1			←→					
4. พัฒนาความรู้การมีส่วนร่วมในสังคมและคุณภาพชีวิตที่เหมาะสม				←→				
5. สร้างเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เหมาะสมในการเข้าสู่สังคม				←→				
6. นำเครื่องมือไปพัฒนาเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนให้มีคุณภาพชีวิตที่เหมาะสมต่อการกลับเข้าสู่สังคม					←→			
7. เก็บรวบรวม ประมวล วิเคราะห์ และสังเคราะห์ ข้อมูลเพื่อจัดทำข้อสรุปและจัดทำ (ร่าง) รายงานฉบับสมบูรณ์						←→		
8. วิพากษ์ผลของการนำเครื่องมือไปพัฒนาเยาวชน							←→	
9. การนำเสนอและจัดทำเล่มรายงานฉบับสมบูรณ์								←→
10. ส่งโครงการเชิงปฏิบัติการฉบับสมบูรณ์								←→

1.6.2 เงื่อนไขความสำเร็จ

- 1) ผู้กระทำความผิดมีความพร้อมในทุกด้าน ทั้งด้านทักษะชีวิต ทักษะอาชีพ ด้านจิตใจและพฤติกรรมที่จะกลับคืนสู่สังคม
- 2) การสร้างความเข้าใจกับคนในสังคมในการเปิดโอกาสให้การเตรียมความพร้อมในการคืนสู่สังคม

3) ความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการบำบัด พื้นฟู แก้ไข กำกับ ติดตาม ผู้กระทำผิดภายหลังได้รับการปล่อยตัวออกไป เพื่อให้มีชีวิตที่มีคุณภาพ ปกติสุข และไม่หวนกลับมากระทำความผิดซ้ำ

1.6.3 ตัวชี้วัดความสำเร็จและความยั่งยืนของโครงการ

- 1) รูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมการเตรียมความพร้อมของกลุ่มเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ช่วยป้องกันการกระทำความผิดซ้ำลดลงร้อยละ 5 เทียบจากปีที่ผ่านมา
- 2) กลุ่มเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ที่มีความพร้อมด้านทักษะชีวิต ทักษะอาชีพ ด้านจิตใจและพฤติกรรม กลับคืนสู่สังคมจำนวน 100 คน

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

โครงการเชิงปฏิบัติการเรื่อง “การเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน” คณะผู้วิจัยได้นำองค์ความรู้จากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาสร้างเป็นแนวทางและกำหนดขอบเขตของการศึกษา โดยจำแนกออกเป็นหัวข้อต่างๆ ดังนี้

- 2.1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการสร้างความร่วมมือสำหรับการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในชุมชน
- 2.2 แนวคิดทฤษฎีการควบคุมทางสังคม
- 2.3 แนวคิดทฤษฎีพันธะทางสังคม
- 2.4 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการตระหนักในคุณค่าแห่งชีวิต
- 2.5 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับจิตวิทยาสังคม
- 2.6 แนวคิดเกี่ยวกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน
- 2.7 ดัชนีชี้วัดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน
- 2.8 การกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในคดียาเสพติด
- 2.9 ข้อกฎหมายหรือระเบียบเกี่ยวกับคดียาเสพติด
- 2.10 แนวคิดการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด
- 2.11 การลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้งในการกระทำผิดซ้ำ
- 2.12 แนวคิดเกี่ยวกับความร่วมมือและการสร้างเครือข่ายเพื่อรองรับการกลับคืนสู่สังคมของเด็กและเยาวชนที่เคยกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

2.1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการสร้างความร่วมมือสำหรับการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในชุมชน

2.1.1 ความหมายการป้องกันและอาชญากรรม

สุพิศาล ภักดีนฤนาถ และคณะ (2556) ได้ให้ความหมายของการป้องกันอาชญากรรมไว้ว่า หมายถึง เป็นการควบคุมอาชญากรรมไม่ให้เกิดขึ้นในสังคมโดยการใช้มาตรการและวิธีการต่างๆ ซึ่งรูปแบบของการป้องกันอาชญากรรมนั้นอาจจำแนกออกเป็นการขจัดต้นเหตุหรือขจัดความปรารถนาที่จะกระทำผิดและการขจัดช่วงโอกาสที่จะกระทำผิด ซึ่งทั้งหมดนี้ถือเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐ เอกชนและประชาชนในการที่จะต้องร่วมมือกันใช้วิธีการต่างๆ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดเหตุการณ์การกระทำผิดเกิดขึ้น ตลอดจนเป็นการควบคุมอาชญากรรมเพื่อป้องกันอาชญากรรมย้อนกลับมากระทำผิดอีกและการลงโทษอาชญากรรมเพื่อทำให้

เกิดความเข็ดหลาบ ทั้งยังเป็นเครื่องเตือนใจแก่ผู้ที่คิดจะประกอบอาชญากรรมอีกประการหนึ่งด้วย ซึ่งการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมในลักษณะดังกล่าวอาจจะเป็นการป้องกันและระงับเหตุในการเกิดอาชญากรรมหรือเป็นการสืบสวนปราบปรามติดตามจับกุมภายหลังจากการเกิดเหตุแล้วการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมด้วยการแสวงหาความร่วมมือจากประชาชน

อัณฑพ ชูบำรุง และ อุนิษา เลิศโตมรสกุล (2555) ที่ได้ให้ความหมายของการป้องกันอาชญากรรมไว้ว่า เป็นการกระทำของเอกชน หรือองค์กรของทางราชการโดยมีวัตถุประสงค์ที่จะลดความเสียหายอันเกิดจากการกระทำของผู้ที่ได้รับขนานนามว่าเป็นอาชญากรตามข้อกำหนดของรัฐ ดังนั้นการป้องกันอาชญากรรมให้มีแนวโน้มหรือความเสี่ยงของการเกิดอาชญากรรมที่ลดลง ต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคประชาชน หรือหน่วยงานทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งต้องปฏิบัติตามแนวทางหรือนโยบายที่วางไว้ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดประชาชนเกิดความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินซึ่งโดยพื้นฐานประชาชนก็ต้องรู้และเข้าใจถึงวิธีการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมเบื้องต้นที่สามารถปฏิบัติได้เองด้วย

Walter (1967) ได้ให้ความหมายของการป้องกันอาชญากรรมไว้ว่า เป็นความพยายามที่จะสกัดล่งหน้ามิให้อาชญากรรมเกิดขึ้น อาจเป็นการคาดการณ์หรือการประเมินล่งหน้าเกี่ยวกับช่องทาง หรือโอกาสของการกระทำผิด หรือสภาพการณ์อาชญากรรมที่อาจจะเกิดขึ้น

จากการประมวลเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า การป้องกันปราบปรามอาชญากรรมหมายถึง การควบคุมอาชญากรรมไม่ให้เกิดขึ้นในสังคมโดยการใช้มาตรการและวิธีการต่างๆ ซึ่งรูปแบบของการป้องกันอาชญากรรมนั้นอาจจำแนกออกเป็นการขจัดต้นเหตุหรือขจัดความปรารถนาที่จะกระทำผิดและการจัดช่วงโอกาสที่จะกระทำผิด การวิจัยในครั้งนี้ได้ประยุกต์ความหมายข้างต้นเพื่อสร้างความตระหนักรู้ให้กับเยาวชนเพื่อลดช่องโอกาสการกระทำผิดของเยาวชน การนำเยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างความตระหนักรู้เพื่อป้องกันไม่ให้เยาวชนตัดสินใจที่จะลงมือกระทำความผิด และในขณะเดียวกันเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมให้กับเยาวชนเพื่อป้องกันไม่ให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมในอีกส่วนหนึ่งด้วย

2.1.2 แนวคิดเกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรม

เทอดเกียรติ วงศาโรจน์ (2558) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรม สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ แนวคิดการลดช่องโอกาสในการกระทำความผิด และ แนวคิดการควบคุมทางสังคมแบบไม่เป็นทางการ

1) แนวคิดการลดช่องโอกาสในการกระทำความผิด เป็นแนวคิดที่มุ่งเน้นไปที่การสร้างสิ่งกีดขวางมิให้ผู้กระทำความผิดเข้าถึงบริเวณสิ่งของ หรือ บุคคล โดยการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางกายภาพและทางสังคมควบคู่ไปกับการเพิ่มความเสี่ยงที่ผู้กระทำความผิดจะถูกตรวจพบและจับกุม นอกจากนี้การลดช่องโอกาสในการกระทำความผิดยังสามารถทำได้โดยการหลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่เสี่ยงต่อการตกเป็น

เหยื่ออาชญากรรม การขัดขวางการกระทำความผิดตลอดจนการยับยั้งการกระทำความผิดของคนร้ายด้วยการเพิ่มความเสี่ยงในการจับกุมเมื่ออาชญากรรมในชุมชนลดน้อยลง ประชาชนก็จะรู้สึกปลอดภัยมากยิ่งขึ้น

2) แนวคิดการควบคุมทางสังคมแบบไม่เป็นทางการ ตั้งอยู่บนสมมติฐานที่ว่า อาชญากรรมมีสาเหตุมาจากความอ่อนแอของชุมชน และความล้มเหลวในการควบคุมทางสังคมของสถาบันครอบครัว ศาสนา โรงเรียน และอื่นๆ ส่วนมาตรการในการให้รางวัลหรือลงโทษทางสังคมจากสมาชิกของชุมชน เป็นไปเพื่อส่งเสริมให้มีการปฏิบัติตามวัฒนธรรม และประเพณีท้องถิ่น การควบคุมทางสังคมแบบไม่เป็นทางการมีจุดเน้นที่ต่างกัน 2 ประการคือ การป้องกันที่เน้นบุคคลเป็นเป้าหมาย (เหยื่ออาชญากรรมหรืออาชญากร) และการป้องกันที่เน้นพื้นที่เป็นไปเป้าหมาย (ชุมชน โรงเรียน องค์กรธุรกิจ หรือ หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม)

Brantingham and Faust (1976) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรมสามารถแบ่งออกเป็น 3 แนวทาง ดังนี้

1) การป้องกันอาชญากรรมในขั้นแรก (Primary Crime Prevention) เป็นการแนวทางการป้องกันปัญหาเบื้องต้นก่อนที่จะเกิดอาชญากรรม เพื่อเป็นการลดความหวาดกลัวอาชญากรรมของชุมชนและลดปัญหาในการเกิดอาชญากรรม โดยเป็นการเน้นไปที่การป้องกันปัญหาทางสังคม อาทิเช่น การออกแบบสิ่งแวดล้อมเพื่อที่จะลดช่องโอกาสในการทำกระทำผิด เพื่อให้อาชญากรหรือผู้ที่กระทำผิดนั้นถูกพบเห็นได้ง่าย และลงมือกระทำผิดได้ยากขึ้น เช่น การตั้งกล้องวงจรปิด การติดตั้งแสงสว่างให้เพียงพอ การควบคุมทางเข้าออก การเฝ้าระวังของเพื่อนบ้าน เป็นต้น

2) การป้องกันอาชญากรรมในขั้นที่สอง (Secondary Crime Prevention) เป็นการป้องกันด้วยการแทรกแซงหรือยับยั้งการกระทำผิดของอาชญากร ขั้นนี้เป็นการป้องกันในขณะที่ปัญหาเกิดขึ้นแล้ว เรียกว่าเป็นการยับยั้งสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในเวลานั้น ปัญหาจึงเป็นปัญหาที่ชัดเจน จึงต้องอาศัยกระบวนการยุติธรรมในการคาดคะเนและทำนายปัญหา รูปแบบกิจกรรมที่ได้ผลในการจัดการป้องกันอาชญากรรมในขั้นที่ 2 นี้คือการใช้ตำรวจชุมชน ซึ่งเป็นการตรวจตราจากผู้คนในชุมชนนั่นเอง ในขั้นนี้เองซึ่งปัญหาอาชญากรรมได้เกิดขึ้นแล้ว จึงต้องพยายามดำเนินการแก้ไขปัญหา

3) การป้องกันอาชญากรรมในขั้นที่สาม (Tertiary Crime Prevention) ในขั้นนี้เป็นหน้าที่ของหน่วยงานต่างๆที่อยู่ในกระบวนการยุติธรรม ที่ต้องเข้ามาดำเนินการจัดการ เช่นการเข้าจับกุมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ การสั่งฟ้องของพนักงานอัยการ การคุมขังของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ การบำบัดฟื้นฟูของเจ้าพนักงานคุมประพฤติ การป้องกันในขั้นนี้เป็นลักษณะการป้องกันการกระทำผิดซ้ำ (Recidivism) ซึ่งมีแนวทางคือ การข่มขู่ยับยั้งโดยใช้บทลงโทษที่ทำให้หวาดกลัวจนเข็ดหลาบ และการลดความสามารถของผู้กระทำผิดโดยการให้สูญเสียอิสรภาพ การจำกัดพื้นที่ เป็นต้น

2.1.3 แนวคิดเกี่ยวกับชุมชนสัมพันธ์เพื่อการป้องกันอาชญากรรม

แนวคิดเกี่ยวกับชุมชนสัมพันธ์เพื่อการป้องกันอาชญากรรม เป็นแนวคิดที่ให้ความสำคัญกับการจัดสภาพแวดล้อมทั่วไปในระดับ เมือง ชุมชน หรือบริเวณที่พักอาศัย ในลักษณะที่เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ง่ายต่อการควบคุมสังเกต ตรวจสอบ รวมทั้งมุ่งสนับสนุนส่งเสริมให้สมาชิกในชุมชน มีส่วนร่วมในการป้องกันชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สินของตนเอง และผู้อื่นให้ปลอดภัยจากอาชญากรรม โดยจะต้องได้รับความร่วมมือจากประชาชนด้วย ซึ่งสามารถดำเนินการได้ 3 แนวทางประกอบกัน ได้แก่ (สวัสต์ดี อมรวิวัฒน์, 2532)

1) การประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ภาพพจน์ของตำรวจที่แสดงต่อประชาชนกลุ่มเป้าหมายต่างๆ ทั้งหน่วยงานราชการและกลุ่มบุคคล เช่น ข้าราชการ พ่อค้า นักเรียน ประชาชนทั่วไป ปรากฏออกมาดี โดยตำรวจจะต้องสร้างความเข้าใจให้กับกลุ่มเป้าหมาย เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ นโยบาย และระเบียบวิธีการดำเนินงานของตำรวจ ในการที่จะบริการประชาชนบังคับใช้กฎหมายให้เป็นไปตามบทบาทหน้าที่ของตำรวจ และสร้างความเชื่อมั่นว่าตำรวจจะบังคับใช้กฎหมายด้วยความเที่ยงธรรม เสมอภาค

2) การให้บริการชุมชน สามารถดำเนินการในรูปแบบการให้ความรู้กับประชาชน หรือการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนนั้นๆ เช่น การฝึกอบรมเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรมในรูปแบบต่างๆ โครงการอาสาสมัครแจ้งข่าวอาชญากรรม โครงการตรวจเยี่ยมประชาชน และให้ความช่วยเหลือในบริบทที่เกี่ยวข้องกับบทบาทหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

3) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ โดยเสริมสร้างความสัมพันธ์ในการทำงานร่วมกับประชาชน สโมสร หรือ สมาคม หรือองค์กรสาธารณกุศลต่างๆ เพื่อให้ประชาชนเข้ามาให้ความสำคัญกับการช่วยกันรักษาความสงบเรียบร้อยในชุมชน หรือช่วยแก้ปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในชุมชนใด ชุมชนหนึ่ง ซึ่งถือเป็นการควบคุมอาชญากรรมโดยสภาพแวดล้อม ซึ่งเป็นแนวคิดร่วมกันระหว่างแนวคิดการบังคับใช้กฎหมาย แนวคิดชุมชนสัมพันธ์ และ การมุ่งเน้นไปที่การลดช่องโอกาสในการก่ออาชญากรรม

2.1.4 การปรับสภาพแวดล้อมเพื่อการป้องกันอาชญากรรม

รัตนชาติ เย็นใจมา (2551) กล่าวถึง การปรับสภาพแวดล้อมและจิตใจแนวทางการป้องกันอาชญากรรมโดยการปรับสภาพแวดล้อมและจิตใจเกิดขึ้นตามความเชื่อของสำนักปฏิฐานนิยม (Positive School) ที่มีความเชื่อว่าผู้ที่ประกอบอาชญากรรม คือผู้ที่ถูกสภาพแวดล้อมและปัจจัยต่างๆ บังคับ (Determinism) และหล่อหลอมให้ต้องประกอบอาชญากรรม “อาชญากรเปรียบเสมือนผู้ป่วย ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการบำบัดแก้ไขให้กลับสู่สังคม เป็นบุคคลที่มีบุคลิกภาพทนทานต่อสิ่งยั่วยุให้ประกอบอาชญากรรม ดังนั้นแนวทางการปรับสภาพแวดล้อมเพื่อป้องกันไม่ให้ผู้ที่อยู่ในสังคมได้ประกอบอาชญากรรม มี 2 รูปแบบ ดังนี้

1) การปรับสิ่งแวดล้อมระดับมหภาค หมายถึง การปรับเศรษฐกิจระดับประเทศให้มีภาวะเศรษฐกิจที่ดี คนในสังคมมีรายได้ ปัญหาอาชญากรรมจะลดลง สังคมจะน่าอยู่ คนในสังคมมีน้ำใจ

เอื้อเพื่อเอื้อแก่ ให้ความเคารพซึ่งกันและกัน เกิดความรักสามัคคีของคนในชุมชนก็จะลดปัญหาอาชญากรรม การเมืองที่มีการเลือกผู้แทนประชาชนในสังคมอย่างแท้จริง ความเดือดร้อนของผู้คนในสังคมได้รับการแก้ไข ปัญหา ตลอดจนการแก้ไขกฎหมายกระบวนการยุติธรรมที่ไม่เลือกปฏิบัติกับคนรวยได้หาผลประโยชน์ เป็นต้น

2) การปรับสิ่งแวดล้อมระดับจุลภาค หมายถึง การสร้างครอบครัวจากความรักเพื่อเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับสมาชิกในครอบครัวให้ห่างไกลจากการประกอบอาชญากรรม สมาชิกในครอบครัวเป็นผู้นัด คอยขัดเกลาถ่ายทอดค่านิยม รวมถึงแบบแผนการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องให้แก่ผู้ที่เป็นสมาชิกในครอบครัว นอกจากนั้นยังมีสถาบันการศึกษาที่ถ่ายทอดความรู้และคุณธรรมให้แก่สมาชิกในสังคม การสอนให้ดำเนินชีวิตอย่างถูกต้อง การมีความยับยั้งชั่งใจที่จะก่ออาชญากรรม ตัวอย่างเช่น โครงการค่ายอบรมคุณธรรมให้กับเยาวชน โครงการปลูกฝังให้เยาวชนรวมกลุ่มกันทำประโยชน์เพื่อสังคม การสร้างค่านิยมโดยใช้สื่อในการเป็นสื่อกลางปลูกฝังการป้องกันอาชญากรรม การใช้สื่อในการนำเสนอปัญหาแหล่งอบายมุขเพื่อป้องกันไม่ให้สมาชิกในสังคมไปข้องเกี่ยวกับอบายมุข ได้แก่ การดื่มสุรา การเที่ยวกลางคืน การเล่นพนัน การคบคนชั่ว ซึ่งเป็นตัวการให้เยาวชนไปยุ่งเกี่ยวและก่ออาชญากรรม การปรับสภาพแวดล้อมจะต้องใช้ระยะเวลา ยาวนานและเห็นผลลัพธ์ได้ช้า แต่การปรับสภาพแวดล้อมเป็นแนวทางป้องกันที่ต้นเหตุของปัญหา เพื่อไม่ให้สภาพแวดล้อมทั้งระดับมหภาคและจุลภาคเป็นสาเหตุที่ไปบีบบังคับหรือกระตุ้นให้สมาชิกในสังคมประกอบอาชญากรรม

2.1.5 ทฤษฎีสามเหลี่ยมอาชญากรรม (Crime Triangle Theory)

ทฤษฎีสามเหลี่ยมอาชญากรรม (Crime Triangle Theory) เป็นทฤษฎีที่อธิบายถึงสาเหตุหรือองค์ประกอบของการเกิดอาชญากรรม ได้อย่างชัดเจน เข้าใจง่าย ซึ่งสามารถนำไปใช้ การแก้ไขปัญหาอาชญากรรมทางกายภาพ ทั้งด้านการป้องกันและการปราบปรามอาชญากรรม ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นรูปธรรม โดยได้อธิบายถึงสาเหตุหรือองค์ประกอบของการเกิดอาชญากรรมไว้ว่า ประกอบด้วยด้านต่างๆ ของสามเหลี่ยม 3 ด้าน ได้แก่ (1) ผู้กระทำผิด หรือ คนร้าย (Offender) หมายถึง ผู้ที่มีความต้องการจะก่อเหตุหรือลงมือกระทำความผิด (2) เหยื่อ (Victim) หรือ เป้าหมาย (Target) หมายถึง บุคคล สถานที่ หรือวัตถุสิ่งของ ที่ผู้กระทำผิดหรือคนร้ายมุ่งหมายกระทำต่อ หรือเป็นเป้าหมายที่ต้องการ และ (3) โอกาส (Opportunity) หมายถึง ช่วงเวลา (Time) และสถานที่ (Place) ที่เหมาะสมที่ผู้กระทำผิดหรือคนร้าย สามารถจะลงมือกระทำความผิดหรือก่ออาชญากรรม (พิมพ์ธรา พัสตุประดิษฐ์ และ กิตติธนทัต เลอวงค์รัตน์, 2563)

ทฤษฎีสามเหลี่ยมอาชญากรรมชี้ให้เห็นว่าเมื่อเหตุการณ์หรือสถานการณ์ครบองค์ประกอบทั้ง 3 ด้าน ดังกล่าวข้างต้น จะทำให้เกิดอาชญากรรมขึ้น ทฤษฎีดังกล่าวได้เสนอแนวคิดในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรม หรือการป้องกันไม่ให้เกิดอาชญากรรมโดยจะต้อง ทำให้องค์ประกอบของสามเหลี่ยมอาชญากรรมด้านใดด้านหนึ่งหายไปอาชญากรรมก็จะไม่เกิดขึ้น ดังนี้

1) ด้านผู้กระทำผิดหรือคนร้าย (Offender) ต้องพยายามลดหรือควบคุมจำนวนผู้กระทำ ความผิดหรือคนร้ายในพื้นที่ที่รับผิดชอบ โดยมุ่งเน้นใช้ทฤษฎีบังคับใช้กฎหมาย (Law Enforcement Theory) เช่น การเฝ้าระวังบุคคลพันโทษที่เข้ามาอยู่ในพื้นที่ การกำหนดมาตรการควบคุมแหล่งอบายมุขหรือ สถานบริการที่จะเป็นแหล่งเพาะอาชญากรรม การระดมกวาดล้างอาชญากรรมอย่างสม่ำเสมอ การจับกุม ผู้กระทำความผิดตามหมายจับ การสืบสวนหาข่าวเกี่ยวกับแหล่งซ่อนสมุขของผู้กระทำความผิดหรือคนร้าย มาตรการตีวงสุรา การปิดล้อมตรวจค้น การไประงับเหตุอย่างรวดเร็วของสายตรวจ เพื่อให้สามารถจับกุม ผู้กระทำความผิดหรือคนร้ายได้อย่างทันที่รวมทั้งการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมกัน แก้ไขปัญหาอาชญากรรม ยาเสพติดให้โทษ และปัญหาการว่างงาน เป็นต้น

2) ด้านเหยื่อ (Victim) หรือ เป้าหมาย (Target) ผู้เสียหาย หรือเหยื่อ หรือประชาชนทั่วไป ต้องรู้จักการป้องกันตนเอง ครอบครัว และชุมชนหรือสังคม ตำรวจจะต้องยื่นมือเข้าไปช่วยเหลือประชาชนใน พื้นที่ โดยมีการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร ที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนในการป้องกัน อาชญากรรมหรือไม่ให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม เช่น การแต่งตัว การใส่เครื่องประดับหรือของที่มีค่า การหลอกลวงของคนร้ายในลักษณะต่างๆ โดยอาจจะจัดเป็นโครงการตำรวจเตือนภัย โครงการตรวจเยี่ยม ประชาชน (Knock Door) หรือโครงการครู D.A.R.E เป็นต้น

3) ด้านโอกาส (Opportunity) โอกาสที่ผู้กระทำความผิดหรือคนร้ายจะลงมือก่อ อาชญากรรมนั้นจะต้องอาศัย เวลาและสถานที่ที่เหมาะสมในการก่อเหตุ ตำรวจต้องพยายามหาวิธีการเพื่อที่จะ ตัดช่องโอกาสของคนร้ายดังกล่าว โดยแยกออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่ เวลา ต้องพยายามตัดช่องโอกาสในเรื่องเวลา ที่จะเกิดเหตุ โดยมุ่งเน้นการปรากฏตัวของเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจ (Show off Force) การตั้งจุดตรวจค้น เป็นต้น และ สถานที่ สำหรับเรื่องการตัดช่องโอกาสในเรื่องสถานที่นั้น สามารถกระทำได้หลายวิธีและมีทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องมากมาย เช่น ทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม (Crime Control Through Environmental Design) เป็นวิธีการปรับสภาพแวดล้อมและใช้ประโยชน์สภาพแวดล้อม ในการลดโอกาส การก่ออาชญากรรม เช่น การสร้างรั้วหรือสิ่งกีดขวางมิให้ผู้กระทำผิดเข้าถึงบริเวณสิ่งของ หรือบุคคล โดยเพิ่ม ความเสี่ยงที่คนร้ายจะถูกตรวจพบหรือถูกจับกุมมากยิ่งขึ้น หรือการจัดระเบียบพื้นที่ที่มีแนวโน้มจะเกิด อาชญากรรม (พื้นที่เสี่ยง) ตามหลักทฤษฎีหน้าต่างแตก (Broken Windows Theory) โดยจะต้องรีบเข้าไป ดำเนินการแก้ไขปัญหาก่อนที่จะเกิดอาชญากรรมในพื้นที่ดังกล่าว การจัดการพื้นที่ให้ปลอดภัยตาม โครงการ พื้นที่ปลอดภัย (Safety Zone) หรือโครงการเพื่อนบ้านเตือนภัย (Neighborhood Watch) รวมตลอดถึง การเพิ่มประสิทธิภาพเครื่องมือเครื่องใช้ทางด้านเทคโนโลยีใหม่ๆ เช่น กล้องโทรทัศน์วงจรปิด (CCTV) การใช้ สัญญาณเตือนภัย ทั้งนี้ตำรวจจะต้องเข้าไปจัดการ ให้มีการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและชุมชนเพื่อร่วมมือกันแก้ไขปัญหาอาชญากรรม ตามโครงการตำรวจผู้รับใช้ชุมชน (Community Policing) โดยมุ่งเน้นการสร้างชุมชนเข้มแข็งเพื่อให้ชุมชนสามารถดูแลตัวเองได้อย่างยั่งยืนตลอดไป

2.1.6 ยุทธศาสตร์การสร้างเครือข่ายชุมชนเพื่อป้องกันอาชญากรรมของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ยุทธศาสตร์สำนักงานตำรวจแห่งชาติ 20 ปี)

สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้ให้ความสำคัญกับการสร้างเครือข่ายชุมชนเพื่อป้องกันการเกิดอาชญากรรมโดยได้มีการนำแนวคิดเรื่องการสร้างเครือข่ายในชุมชนในการร่วมมือกันรักษาความสงบเรียบร้อยของชุมชนและสังคมมาบรรจุไว้ในยุทธศาสตร์สำนักงานตำรวจแห่งชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580) ในยุทธศาสตร์ที่ 3 เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคมอย่างยั่งยืน ที่มุ่งเน้นให้มีการบูรณาการและร่วมมือกันของภาคีเครือข่าย ซึ่งประกอบด้วย ประชาชน ชุมชน ท้องถิ่น ภาคเอกชนและภาคประชาสังคม ในการรักษาความสงบเรียบร้อยของชุมชนและสังคมเพื่อที่จะทำให้ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินและสร้างความสงบเรียบร้อยให้เกิดขึ้นในสังคม โดยยุทธศาสตร์สำนักงานตำรวจแห่งชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580) ในยุทธศาสตร์ที่ 3 เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคมอย่างยั่งยืน ได้จำแนกออกเป็น 2 ยุทธศาสตร์ย่อย ดังนี้

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3.1 การพัฒนารูปแบบและวิธีการทำงานที่เน้นการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย โดยมีเนื้อหา ดังนี้ (1) ปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ของบุคลากรทุกระดับให้ยึดถือประชาชนเป็นศูนย์กลางตามแนวคิด Community Policing (2) สร้างความเป็นหุ้นส่วน (Partnership) ระหว่างตำรวจกับทุกภาคส่วนในการดูแลชุมชนและสังคม โดยเน้นการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมที่ต้นเหตุ (Problem Oriented Policing) (3) เปิดโอกาสให้ภาคีเครือข่าย ประชาชน ชุมชน ท้องถิ่น ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมมีส่วนร่วมในการรับรู้ร่วมแสดงความคิดเห็น ตัดสินใจ การดำเนินการ ติดตามตรวจสอบประเมินผลการบริหารจัดการสอดส่อง เฝ้าระวัง ให้ข้อมูลและตรวจสอบการปฏิบัติงานของตำรวจอย่างเหมาะสม และ (4) ส่งเสริมและสนับสนุนให้ภาคีเครือข่ายรับรู้เข้าใจวิธีการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในชุมชนของตนเอง และนำไปใช้เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนอย่างยั่งยืน

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3.2 การพัฒนากลไกหรือเครื่องมือในการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย โดยมีเนื้อหา ดังนี้ (1) เสนอให้มีการยกย่อง ปรับปรุงระเบียบ คำสั่ง ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการส่งเสริมให้ภาคีเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและปฏิบัติงานให้มีความยืดหยุ่นและทันสมัย (2) จัดทำระบบและเชื่อมโยงฐานข้อมูลด้านการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารให้เข้าถึงได้โดยสะดวก รวดเร็ว และง่ายต่อการใช้ประโยชน์ร่วมกัน (3) เสริมสร้างแรงจูงใจและความตระหนักในการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อประโยชน์ส่วนรวมตามแนวทางจิตอาสา (4) เสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และทักษะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมให้แก่ตำรวจผู้ปฏิบัติงานและภาคีเครือข่าย (5) พัฒนาหลักสูตรการอบรมที่เกี่ยวข้องให้ทันสมัยและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน (6) ผลักดันให้ภาคีเครือข่ายเข้ามาสนับสนุนกิจการตำรวจเพื่อความสงบสุขของชุมชนและสังคมในทุกด้าน และ (7) ติดตามประเมินผลการดำเนินงานในทุกขั้นตอน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

เมื่อพิจารณาจากทั้งหลักการและแนวคิดของการป้องกันอาชญากรรมข้างต้นแล้วจะเห็นได้ว่าการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมนั้นมิใช่การควบคุมอาชญากรรมไม่ให้เกิดขึ้นโดยมุ่งเน้นไปที่การจับกุมผู้กระทำความผิดมาลงโทษเพียงอย่างเดียวเท่านั้น หากแต่ยังเป็นการเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้กับชุมชนโดยอาศัยความร่วมมือจากสถาบันต่างๆ ในสังคมไม่ว่าจะเป็นสถาบันทางศาสนา สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา เป็นต้น ในการร่วมมือกันกับผู้บังคับใช้กฎหมายในการช่วยกันควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในชุมชนมิให้กระทำความผิดหรือตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมควบคู่กันไป ซึ่งหลักการสอดคล้องกับแนวคิดการศึกษาวิจัยนี้มุ่งเน้นไปที่การนำเยาวชนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการป้องกันไม่ให้เยาวชนกระทำความผิดหรือตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมเข้ามาเป็นภาคีเครือข่ายความร่วมมือกับผู้บังคับใช้กฎหมาย นอกจากนี้ยังถือเป็นการนำเยาวชนที่จะมีโอกาสกระทำความผิดหรือเหยื่ออาชญากรรมแยกออกจากองค์ประกอบของการเกิดอาชญากรรมตามแนวคิดของทฤษฎีสัมเหลี่ยมอาชญากรรมอีกด้วย

2.2 แนวคิดทฤษฎีการควบคุมทางสังคม

Richard T. Lapiere (1954) ผู้เชี่ยวชาญทฤษฎีการควบคุมทางสังคม (Social control theory) ที่เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการจัดระเบียบสังคม ซึ่งนับว่าเป็นทฤษฎีทางอาชญาวิทยาที่ได้รับการยอมรับจากนักวิชาการทฤษฎีหนึ่ง เนื่องจากทฤษฎีนี้มีหลักการที่สมเหตุสมผลและสอดคล้องกับความเห็นของคนทั่วไป ที่เชื่อว่าสถาบันทางสังคมโดยเฉพาะสถาบันครอบครัว โรงเรียน และศาสนามีความสำคัญในเรื่องการป้องกันอาชญากรรมผ่านกระบวนการควบคุมบุคคล เนื่องจากสถาบันแต่ละสถาบัน พยายามที่จะปลูกฝังค่านิยมและบรรทัดฐานของสถาบัน โดยเฉพาะให้แก่สมาชิกของสังคมโดยผ่านการขัดเกลาทางสังคม นั่นคือ สถาบันทางสังคมแต่ละสถาบัน พยายามที่จะควบคุมการกระทำของมนุษย์ซึ่งเกี่ยวข้องกับปัญหาการอยู่ร่วมกันของมนุษย์

เมื่อนำมาอธิบายอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในสังคมจะพบว่า ทฤษฎีควบคุมทางสังคมมีความเหมาะสมที่จะอธิบายอาชญากรรมที่กระทำโดยเยาวชน (Juvenile Delinquency) และอาชญากรรมประทุษร้ายต่อทรัพย์สินและชีวิตร่างกายทั่วไป (Street Crime) แต่ไม่สามารถอธิบายอาชญากรรมที่ประกอบโดยบุคคลที่มีตำแหน่งหรือหน้าที่การงานที่สูง หรือที่เรียกว่าอาชญากรรมคอเชิ้ตขาว (White collar crime) ดังนั้น ทฤษฎีกลุ่มนี้จึงอธิบายอาชญากรรมต่อไปนี้ได้อย่างชัดเจน

1) เยาวชนที่กระทำผิดกฎหมาย ส่วนมากจะมาจากครอบครัวแตกแยกหรือครอบครัวที่ขาดความอบอุ่น จากผลการวิจัยจำนวนมากยืนยันว่า เยาวชนที่กระทำความผิดหรือมีพฤติกรรมเบี่ยงเบน เช่น เล่นการพนัน เสพยาเสพติด ลักทรัพย์ ทะเลาะวิวาท ฯลฯ มีภูมิหลังด้านครอบครัวในลักษณะที่มีความผูกพันกับครอบครัวน้อย อาจมาจากครอบครัวที่แตกแยก หรือครอบครัวที่มีพ่อหรือแม่เพียงคนเดียวเป็นหัวหน้าครอบครัว หรือมาจากครอบครัวที่ผู้ปกครองไม่ให้ความสนใจหรือขาดความอบอุ่น

2) บุคคลที่ประสบความล้มเหลวในชีวิตครอบครัวมีความเป็นไปได้สูงที่จะมีพฤติกรรมเบี่ยงเบน เช่น ดิตสุราหรือแอลกอฮอล์ เสพยาเสพติด เล่นการพนัน ตลอดจนเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับอบายมุขต่างๆ ฯลฯ ซึ่งทฤษฎีควบคุมทางสังคมอธิบายได้ว่า บุคคลเหล่านี้ขาดกลไกควบคุมความประพฤติที่สำคัญ คือ ความผูกพันกับสถาบันครอบครัว และตามข้อเท็จจริงจะพบว่าบุคคลเหล่านี้จะมีปัญหาครอบครัว ไม่ว่าจะเป็นการหย่าร้างหรือคู่สมรสเสียชีวิต ทำให้ไม่มีจุดหมายในชีวิตที่ชัดเจนและถูกชักจูงให้มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนต่างๆ ได้ง่ายกว่าคนปกติทั่วไป

3) บุคคลกระทำผิดกฎหมายจำนวนมากมีพฤติกรรมรักสันโดษ ชอบอยู่โดดเดี่ยวหรือเก็บตัวไม่สูงสิ่งกับใคร บุคคลเหล่านี้จะไม่มี ความผูกพันกับสถาบันทางสังคมหรือหากมีก็น้อยมาก นอกจากนี้ก็ไม่มีเพื่อนสนิทและไม่ค่อยมีความเชื่อหรือศรัทธาในศาสนาแต่อย่างใด ซึ่งทฤษฎีควบคุมทางสังคมอธิบายว่า บุคคลเหล่านี้ไม่มีสิ่งที่ต้องสูญเสียในสังคม เนื่องจากไม่มีการลงทุนอะไรในสังคม จึงกระทำผิดกฎหมายได้ง่ายดาย (พรชัย ชันดี, 2560)

2.3 แนวคิดทฤษฎีพันธะทางสังคม

Hirschi (1993) นักอาชญาวิทยาได้นำเสนอทฤษฎีพันธะทางสังคมว่ามนุษย์ไม่จำเป็นต้องมีแรงจูงใจหรือแรงกระตุ้นพฤติกรรมอาชญากรรม เนื่องจากมนุษย์เป็นสัตว์โลกที่มีความสามารถโดยธรรมชาติที่จะประกอบอาชญากรรมอยู่แล้ว โดยฮอร์ชี่ได้นำเสนอทฤษฎีควบคุมโดยมีใจความสำคัญว่าบุคคลที่มีความผูกพันกับองค์กรหรือกลุ่มในสังคม ซึ่งได้แก่ ครอบครัว โรงเรียน และเพื่อนฝูง มักจะมีแนวโน้มที่จะไม่ประกอบอาชญากรรม หลักการสำคัญของทฤษฎีนี้ก็คือ มักจะมีแนวโน้มที่จะไม่ประกอบอาชญากรรม หลักการสำคัญของทฤษฎีนี้ก็คือ พันธะทางสังคมหรือความผูกพันทางสังคม (Social Bond) ที่ฮอร์ชี่ได้แบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ ความผูกพัน (Attachment) ข้อผูกมัด (Commitment) การเข้าร่วม (Involvement) และความเชื่อ (Belief) ทฤษฎีนี้มีสมมติฐานว่า “บุคคลที่มีพันธะทางสังคมหรือมีความผูกพันทางสังคมน้อย จะมีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมอาชญากรรม”

ทฤษฎีควบคุมทางสังคมมีสมมติฐานว่า พฤติกรรมอาชญากรรมเป็นผลมาจาก พันธะของบุคคลที่มีต่อสถาบันทางสังคมได้อ่อนแอหรือถูกทำลายโดยมีองค์ประกอบของพันธะทางสังคมมีด้วยกัน 4 ประการ ได้แก่

1) ความผูกพัน (Attachment) หมายความว่า การที่บุคคลมีความผูกพันหรือความรักใคร่กับบุคคลอื่น หรือมีความสนใจกับความรู้สึกนึกคิดของบุคคลอื่น ซึ่งความผูกพันนี้เป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญที่จะทำให้บุคคลมีการพัฒนาการยอมรับค่านิยมและบรรทัดฐานของสังคม ส่งผลให้บุคคลสร้างความรู้สึกลำบากใจที่จะควบคุมตนเองให้เป็นบุคคลที่ดีในสังคม ดังนั้นความผูกพันจึงเป็นองค์ประกอบด้านอารมณ์หรือด้านความรักของสัญญาผูกมัดที่บุคคลมีต่อสังคม

2) การมีข้อผูกมัด (Commitment) หมายถึง การพิจารณาใคร่ครวญถึงประโยชน์และผลเสียที่จะตามมาจากการกระทำ ซึ่งหากบุคคลใดมีการศึกษาหรือมีหน้าที่การงานที่มั่นคง ก็จะทำให้เกิดความคิดใคร่ครวญถึงประโยชน์และผลเสียที่จะตามมาสูงกว่าบุคคลทั่วไป เนื่องจากหากกระทำผิดๆ แล้ว อาจทำให้เกิดความเสี่ยงที่จะต้องสูญเสียสิ่งที่ตนเองสร้างมาทั้งหมดไป ทั้งในด้านการศึกษาที่สูงหรือแม้กระทั่งตำแหน่งหน้าที่การงาน

3) การเข้าร่วม (Involvement) หมายถึง การเข้าไปใช้เวลาทั้งหมดกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งหากบุคคลใดทุ่มเทเวลาอยู่กับการทำความดี โดยเป็นไปตามกฎระเบียบและบรรทัดฐานทางสังคมแล้ว บุคคลนั้นก็จะไม่มีเวลาหรือโอกาสไปทำความผิดอื่นๆได้เลย

4) ความเชื่อ (Belief) หมายถึง การยอมรับค่านิยมหรือบรรทัดฐานทางสังคม เนื่องจากบุคคลมีความคิดว่ากฎหมายเป็นสิ่งที่ไม่สามารถฝ่าฝืนได้ จึงไม่คิดที่จะกระทำผิดกฎหมาย ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้เด็กและเยาวชนที่อยู่ใกล้ชิดหรือผูกพันกับบิดามารดา หรือครูที่โรงเรียนจะเกิดการยอมรับในบรรทัดฐานที่สังคมกำหนด และไม่กระทำผิดกฎหมาย

จากทฤษฎีความผูกพันทางสังคม สามารถอธิบายถึงการป้องกันการเกิดอาชญากรรมหรือการป้องกันการกระทำผิดของบุคคลจากการที่บุคคลนั้นมีความผูกพันหรือความสัมพันธ์ทางสังคม เมื่อคนเรามีความผูกพันทางสังคมตาม 4 ประเด็นดังกล่าวข้างต้น จึงทำให้คนไม่หันไปทำความผิด เพราะต้องมีความผูกพัน มีข้อผูกมัด มีการเข้าร่วม และมีความเชื่อ ซึ่งเป็นสิ่งที่มาควบคุม ยึดเหนี่ยว หรือเป็นกรอบป้องกันการกระทำผิด ดังนั้นแล้วเด็กและเยาวชนก็เช่นเดียวกัน ถ้าวาทฤษฎีความผูกพันทางสังคมเป็นทฤษฎีสำคัญที่สามารถนำมาอธิบายการป้องกันอาชญากรรมของเด็กและเยาวชนได้ จากตัวอย่างงานศึกษาวิจัยทำให้พบว่า เด็กและเยาวชนที่มีความรู้สึกผูกพันหรือเกี่ยวข้องกับสถาบันการศึกษา ครอบครัว กลุ่มเพื่อน และระเบียบกฎเกณฑ์ทางสังคม จะเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจที่ทำให้เด็กและเยาวชนไม่ไปทำความผิด ด้วยสถานะที่มีความรู้สึกและตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคมที่ตนเองอยู่ โดยหลักการของทฤษฎีนี้ สามารถนำมากำหนดเป็นกลยุทธ์หรือยุทธศาสตร์ในการป้องกันอาชญากรรมได้

2.4 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการตระหนักในคุณค่าแห่งชีวิต

Joseph Massie and John Douglas (1973) ได้อธิบายถึงแนวความคิดในการตระหนักในคุณค่าแห่งชีวิตไว้ดังนี้

1) มโนภาพแห่งตน (Self- Concept) หมายถึง ลักษณะประจำตัวของบุคคล ทั้งในด้านค่านิยม ความเชื่อ ซึ่งแต่ละบุคคลจะสามารถอธิบายตนเองได้ว่ามีลักษณะเป็นอย่างไร โดยหากบุคคลมีมโนภาพแห่งตนที่ดีก็จะทำให้บุคคลมีความภาคภูมิใจและนับถือตนเองมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ได้ส่งผลต่อมโนภาพแห่งตนเป็นอย่างมาก โดยมโนภาพแห่งตนสามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ส่วน ดังนี้

1.1) Ideal Self หมายถึง ตัวตนในอุดมคติ ซึ่งเป็นสิ่งที่บุคคลมีความปรารถนาอยากจะเป็น ตัวอย่างเช่น เป็นบุคคลที่มีคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเกิดจากการเลี้ยงดูและอบรมสั่งสอนที่ดีจาก ครอบครัวและโรงเรียน ซึ่งหากบุคคลสามารถปฏิบัติได้ก็จะรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง แต่หากไม่สามารถกระทำ ได้ก็จะมีความรู้สึกท้อถอยหรือเสียใจ

1.2) Looking - Glass Self หมายถึง ภาพที่บุคคลอื่นมองตัวตนเรา ซึ่งจะเป็นไปตาม ความเชื่อ ค่านิยม และข้อกำหนดทางสังคม

1.3) Self - Image หมายถึง การที่ตนเองรับรู้ความรู้สึกหรือความเป็นตัวของตนเอง ซึ่งการรับรู้ดังกล่าวอาจจะตรงกับความเป็นจริงหรือไม่ก็ได้ ซึ่งหากมีการรับรู้เกี่ยวกับตนเองในเชิงบวกก็จะทำให้เป็นคนที่มีความสุขและมีเป้าหมายในชีวิต แต่ถ้าเป็นคนที่ไม่รับรู้เกี่ยวกับตนเองในเชิงลบ ก็จะทำให้เป็นคนที่ไม่มีความสุขและไม่มีเป้าหมายในชีวิต

1.4) Real-Self หรือ Actual -Self หมายถึง ตัวตนตามอัตภาพ ซึ่งคือตนตัวตาม ความเป็นจริงไม่เกี่ยวกับการได้รับการยอมรับหรือไม่ได้รับการยอมรับจากบุคคลภายนอก ซึ่งแต่ละบุคคล จะต้องใช้เวลาในการค้นหาตนเองว่าตนเองเป็นคนแบบใด มีแนวทางอย่างไรในการดำเนินชีวิต รวมทั้งมีความสามารถในด้านใด ซึ่งอาจจะต้องใช้ระยะเวลาในการค้นหาตนเอง

2) ความภาคภูมิใจในตนเอง (Self-Esteem) คือ ความรู้สึกของบุคคลที่เคารพ ยอมรับและรู้สึกดีต่อตนเอง โดยบุคคลนั้นสามารถใช้ความรู้ความสามารถในการกระทำสิ่งใดๆได้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย มีความเชื่อมั่นในตนเอง และใช้ชีวิตอยู่อย่างมีจุดหมายหมาย (สุพัตรา ทาวงศ์, 2553) หากพิจารณาเปรียบเทียบกับความเป็นตัวตนที่แท้จริงกับตัวตนในอุดมคติ (Ideal self) แล้ว คนที่มองตัวตนที่แท้จริงว่ามีความขัดแย้งกับตัวตนในอุดมคติ จะมีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำ (Low self-esteem) ส่วนคนที่มีตัวตนที่แท้จริงสอดคล้องกับตัวตนในอุดมคติ จะเป็นบุคคลที่มีความภาคภูมิใจในตนเองสูง โดยลักษณะของบุคคลที่มีความภาคภูมิใจในตนเองสูงกับบุคคลที่มีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำมีลักษณะ ดังนี้

2.1) ลักษณะบุคคลที่มีความภาคภูมิใจในตนเองสูง (High self-esteem) เป็นบุคคลที่มีบุคลิกภาพที่ดี มีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าคิดกล้าแสดงออก มองโลกในแง่ดี มีเป้าหมายและมุ่งมั่นในการทำงานให้สำเร็จ จะเป็นบุคคลที่มีความภาคภูมิใจในตนเองสูง มีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จในชีวิตมาก เนื่องจากมีพลังและภูมิคุ้มกันในตนเองสูง

2.2) ลักษณะบุคคลที่มีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำ (Low self - esteem) เป็นบุคคลที่เจ็บป่วยบ่อย มีบุคลิกภาพที่ไม่ดี ไม่มีความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น มองโลกในแง่ร้าย ในการดำเนินชีวิต ไม่มีเป้าหมายที่ชัดเจน ขาดแรงจูงใจในการทำงาน จะเป็นบุคคลที่มีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำ และมีแนวโน้มในการที่จะประสบความล้มเหลวในชีวิต

3) การตระหนักในคุณค่าของชีวิต คือ การตระหนักในคุณค่าของตนเองเป็นการแสดงออกในรูปของทัศนคติที่บุคคลมีต่อตนเอง (Mussen, Conger and Kagan, 1969) ซึ่งเกิดจากการที่บุคคลมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นๆหรือสิ่งแวดล้อมรอบตัว อันจะนำไปสู่การพัฒนาด้านความเชื่อและความคิดของบุคคล ทำให้แต่ละคนมีความคิดหรือประเมินตนเอง โดยใช้ผลงานหรือคุณลักษณะต่างๆเป็นเครื่องตัดสินคุณค่าในตนเอง จนกระทั่งเกิดการพัฒนามาเป็นการตระหนักในคุณค่าชีวิตของตนเองหรือเห็นคุณค่าในตนเอง (Coopersmith, 1984) อ้างในชัยวัฒน์ วงษ์อาสา) สอดคล้องกับการให้นิยามของ Coopersmith (1984) ให้ความหมายไว้ว่าการที่บุคคลจะแสดงออกถึงความเชื่อมั่นที่มีต่อตนเองในแง่ความสามารถ การตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของตนเอง ซึ่งบุคคลอื่นๆ จะสามารถทราบได้จากกิริยาท่าทางหรือแม้กระทั่งคำพูดที่บุคคลดังกล่าวแสดงออก ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ผู้ที่เห็นคุณค่าในตนเองต่ำมีการคล้อยตามผู้อื่นง่าย

4) แนวทางการสร้างเสริมการตระหนักในคุณค่าของชีวิต การที่เด็กและเยาวชนจะสามารถสร้างความตระหนักในเรื่องคุณค่าในตนเองได้ จะต้องมีการสร้างให้แต่ละบุคคลเห็นคุณค่าในตนเอง โดยวิธีการสร้างเสริมการตระหนักในคุณค่าของชีวิตมีดังต่อไปนี้

4.1) ความสัมพันธ์กับครอบครัวและพ่อแม่ การที่จะพัฒนาและเสริมสร้างความตระหนักในเรื่องคุณค่าชีวิตของคนได้ บุคคลนั้นจะต้องมีรากฐานของครอบครัวที่อบอุ่นและมีการให้กำลังใจแก่เด็กตลอดจนรวมไปถึงการสร้างกฎระเบียบต่างๆ ที่ดีแก่เด็ก เพื่อเป็นการพัฒนาให้เด็กเกิดความตระหนักในคุณค่าของตนเองมากยิ่งขึ้น

4.2) โรงเรียนและการศึกษา สถาบันการศึกษาล้วนเป็นสิ่งที่ช่วยส่งเสริมให้เด็กเกิดการพัฒนาในด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง เนื่องจากครูจะเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการสอนให้เด็กได้เรียนรู้และรู้จักคุณค่าในชีวิตของตนเอง เพราะครูจะเป็นส่วนสำคัญที่จะประเมินผลจากการกระทำของเด็กที่เรียนภายในโรงเรียน ซึ่งการประเมินเด็กจากทั้งผลการเรียน และพฤติกรรมของเด็ก จะมีผลสะท้อนทำให้เด็กเข้าใจและมีมุมมองความคิดต่อตนเองจากการประเมินนั้น อันจะนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพในตัวของเด็กในมิติด้านการเรียนและความประพฤติต่างๆ ดังที่ครูหรืออาจารย์คาดหวังไว้ได้ (Hamackek, 1978)

4.3) สถานภาพทางสังคม สถานภาพทางสังคมจะเป็นเครื่องชี้วัดว่าแต่ละบุคคลนั้นอยู่ในระดับใดของสังคม ตัวอย่างเช่น รายได้ อาชีพ ตำแหน่ง บทบาททางสังคม ซึ่งการที่แต่ละบุคคลมีสถานภาพทางสังคมที่ดี กล่าวคือ มีรายได้ที่ดี มีอาชีพ ตำแหน่งหน้าที่การงานที่ดี จะทำให้บุคคลเหล่านั้นเห็นคุณค่าในตนเองมากขึ้น

4.4) สังคมและกลุ่มเพื่อน นับเป็นสิ่งที่มีความสำคัญในการที่จะให้แต่ละบุคคลเห็นคุณค่าในตนเอง เนื่องจากบุคคลส่วนใหญ่จะมีการเปรียบเทียบกับกลุ่มเพื่อนในมิติต่างๆ ทั้งในด้านความถนัดความสามารถต่างๆ ซึ่งหากบุคคลดังกล่าวมีความสามารถที่สูงกว่าเพื่อนในกลุ่มหรือได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อนก็จะทำให้บุคคลนั้นรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองมากยิ่งขึ้น

2.5 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับจิตวิทยาสังคม

วิชาภรณ์ บุญยศิริวัฒน์ (2559) ผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยาสังคม หรือ Social Psychology เป็นจิตวิทยาสาขาหนึ่งในหลากหลายสาขาทางจิตวิทยา โดยจุดเน้นของจิตวิทยาสังคม คือ การศึกษาพฤติกรรม ความคิด ความรู้สึกของคนที่ได้รับอิทธิพลจากคนอื่น ๆ รอบตัว เพราะคนเราอยู่ร่วมกันเป็นสังคมและเกี่ยวข้องกับคนอื่น ๆ อยู่เสมอ ตั้งแต่ตื่นจนเข้านอน ไม่ว่าจะเป็นสมาชิกในครอบครัว ครูอาจารย์ เพื่อนที่โรงเรียน เพื่อนที่ทำงานและเจ้านาย หรือกระทั่งพนักงานขายอาหารและคนแปลกหน้าที่เราพบเจอ หรือคนที่เราไปติดต่อธุระด้วยในแต่ละวัน จิตวิทยาสังคมเป็นศาสตร์ที่ศึกษาว่า รูปร่างท่าทาง การกระทำต่างๆ การแสดงออกของคนเหล่านั้น ส่งผลต่อการตอบสนองของเราอย่างไรบ้าง และในทางกลับกัน ท่าทีและการกระทำของเราส่งผลอย่างไรต่อคนรอบข้างเรา ยกตัวอย่างเช่น การที่เราแต่งตัวบ๊องๆ เดินเข้าไปในร้านอาหาร อาจจะทำให้พนักงานบริการเราไม่ดี เทียบกับเมื่อเราแต่งตัวภูมิฐานเข้าไปใช้บริการ และการที่บริการพบกับเราไม่ดี ก็อาจจะทำให้เราตอบโต้ด้วยท่าทางไม่เป็นมิตร กลายเป็นวัฏจักรของการส่งอิทธิพลต่อกันและกันได้ ซึ่งจิตวิทยาสังคมแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่

1) การนึกคิดเกี่ยวกับผู้อื่น คือ การศึกษาว่าคนเรตัดสินใจคนอื่นและเรื่องต่างๆ อย่างไร ดูจากตรงไหน เราสรุปได้อย่างไรว่าคนๆ หนึ่งน่าจะใจดีหรือไม่น่าไว้วางใจ ข้อค้นพบที่น่าสนใจก็เช่น คนเราได้รับอิทธิพลจากเรื่องเล็กๆ หรือลักษณะที่ไม่ดีของอีกฝ่ายหนึ่งมากกว่าลักษณะดีๆ ของเขา คนเรายังตัดสินคนจากประสบการณ์ในครั้งแรกๆ หรือช่วงแรก ๆ ที่พบกัน หรือที่เรียกว่าความประทับใจแรกพบนั่นเอง แถมเรายังมีความลำเอียงในการตัดสินคนอื่น ๆ อีกหลายประการ ซึ่งสามารถประยุกต์ใช้ได้โดยตรงในการสัมภาษณ์งานเพื่อคัดเลือกบุคคล หรือการประเมินบุคคลในสถานการณ์ต่างๆ นอกจากนี้ การนึกคิดเกี่ยวกับผู้อื่นยังหมายถึง การที่เราตัดสินเหตุผลในการกระทำสิ่งต่างๆ ของผู้อื่นและตัวเราเองด้วย เช่น เราสอบตก ตกเพราะอะไร ตกเพราะเราไม่เก่ง หรือเพราะเราอ่านหนังสือไม่มากพอ การอธิบายเหตุการณ์สมหวังและผิดหวังนี้ อาจส่งผลถึงสุขภาพจิตของเราได้ การนึกคิดเกี่ยวกับผู้อื่นยังรวมถึงเวลาที่เรตัดสินใจว่าอะไรดีไม่ดี สิ่งใดหรือสินค้าใดเข้าทำน่าซื้อหรือไม่อีกด้วย เรียกว่าการศึกษาเจตคติ ซึ่งสามารถประยุกต์ไปใช้ในเรื่องการสร้างความชอบต่อสินค้าหรือโฆษณาในแวดวงการตลาด หรือแม้แต่การขอพบพรรคการเมืองหรือนักการเมืองได้

2) การมีอิทธิพลต่อผู้อื่น จะเน้นศึกษาว่าคนเราสามารถทำให้อีกคนหนึ่งเปลี่ยนใจ เปลี่ยนความเชื่อ หรือเปลี่ยนพฤติกรรมได้อย่างไร และมีเทคนิคอย่างไรบ้าง ไม่ว่าจะเป็นการโน้มน้าวใจว่ามีทฤษฎีหรือขั้นตอนวิธีการให้ประสบความสำเร็จอย่างไรบ้าง การขอร้องให้คนอื่นทำอะไรให้เรา ควรจะพูดอย่างไรให้ประสบความสำเร็จ เมื่อไรควรจะใช้ฟรีเซนต์หรือผู้เชี่ยวชาญมาโฆษณาสินค้าของเรา ดังนั้น หัวข้อทางด้านการโน้มน้าวใจจึงเป็นที่นิยมและสามารถประยุกต์ใช้ได้ ทั้งในด้านการตลาด การสื่อสารเพื่อสร้างภาพลักษณ์ และในทางธุรกิจ นอกจากนี้ยังสามารถประยุกต์ใช้ได้กว้างขวาง ไม่ว่าจะเป็นการรณรงค์ให้คนเปลี่ยนพฤติกรรมต่างๆ เช่น หันมาออกกำลังกายมากขึ้น เลิกสูบบุหรี่ ไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด หรือหันมาประหยัดพลังงาน

อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมากขึ้นก็ได้ การมีอิทธิพลต่อผู้อื่นยังรวมถึงเรื่องการคล้อยตามแรงกดดันของคนในกลุ่มหรือผู้มีอำนาจเพื่อศึกษาว่าคนเราจะยอมทำตามคำสั่งของผู้มีอำนาจเหนือกว่าหรือไม่ เมื่อใดเราจึงมักจะคล้อยตามผู้อื่น และยังคงศึกษาถึงการกระทำของคนเมื่ออยู่ในกลุ่ม เช่น เมื่อเราทำงานร่วมกับผู้อื่นคนเรามักจะอ้างงาน นักจิตวิทยาสังคมจะศึกษาว่าทำไมคนเราอ้างงาน และจะป้องกันการอ้างงานได้อย่างไร ในการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มยังอาจจะมีหัวหน้า นักจิตวิทยาสังคมก็จะศึกษาเรื่องการเป็นผู้นำ คืออะไร ผู้นำที่ดีเป็นอย่างไร เป็นต้น

3) ความสัมพันธ์กับผู้อื่น นักจิตวิทยาสังคมศึกษาเรื่องความรักและความสัมพันธ์ ตั้งแต่ความรักคืออะไร มีปัจจัยใดบ้างที่ทำให้คนเราชอบพอกัน การรักษาความสัมพันธ์ของคู่รักทำได้อย่างไร การแก้ไขปัญหาคือความสัมพันธ์ทำได้อย่างไรบ้าง รักแล้วก็มีเกลียด นักจิตวิทยาสังคมศึกษาเรื่องการรังเกียจกลุ่ม ซึ่งหมายถึงการไม่ชอบใครสักคนหรือกลุ่มคนสักกลุ่มเพียงเพราะเขามาจากกลุ่มๆ นี้อันเป็นการเหมารวมที่ไม่ยุติธรรม เช่น การดูถูกเพศหญิง อาจทำให้ผู้หญิงถูกกีดกันไม่ให้ขึ้นเป็นหัวหน้าในหน่วยงาน การดูถูกคนจากประเทศที่เรามองว่าด้อยความเจริญ เป็นต้น และแน่นอนว่านักจิตวิทยาสังคมศึกษาเทคนิควิธีที่จะเอาชนะการรังเกียจกลุ่ม ที่ช่วยให้คนเราลดอคติ และอยู่ร่วมกันได้แม้จะแตกต่างกัน

2.6 แนวคิดเกี่ยวกับการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน

สมุนทิพย์ จิตสว่าง (2556) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนของที่มีความเปี่ยงเบนไปจากคุณลักษณะที่พึงมีของสังคม โดยมี ลักษณะพฤติกรรมเปี่ยงเบนของเด็กและเยาวชน ได้แก่

- 1) แสดงออกตามการเลี้ยงดูของครอบครัว
- 2) การหาเอกลักษณ์ให้แก่ตนเอง
- 3) การเลียนแบบ
- 4) การหันเพื่อน กระแสสังคม
- 5) ค่านิยมของกลุ่มเพื่อน
- 6) ความเหงา
- 7) ความผิดปกติทางร่างกาย
- 8) แสดงออกทางอารมณ์
- 9) การถูกบีบคั้นจากระบบการศึกษา
- 10) ไม่มีเป้าหมายในชีวิต
- 11) รัฐเปิดโอกาสให้สถาบันบันเทิงกระทำผิด

การกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนเป็นเรื่องที่สังคมต้องให้ความสำคัญมาก เด็กและเยาวชนในที่นี้คือกลุ่มอายุระหว่าง 13-18 ปี ซึ่งเป็นวัยที่พบปัญหาและควรได้รับการดูแลป้องกันไม่ให้กระทำความคิด เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้ก้าวไปเป็นกำลังของประเทศชาติต่อไป สาเหตุของการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน

ส่วนใหญ่เกิดจากหลายปัจจัยมาประกอบกัน สามารถสรุปได้ดังนี้ (โสภา ซปีลมันน์, 2536; สุชา จันท์เอม, 2541)

- 1) ความไม่รู้ หรืออาจเรียกว่า ความเขลาวิสัย ทำให้รู้เท่าไม่ถึงการณ์ จึงมักตกเป็นเครื่องมือให้บุคคลอื่นชักจูงไปกระทำผิดได้ง่าย
- 2) การได้เห็นพฤติกรรมที่ไม่ดีจากบุคคลในครอบครัว การมีบุคคลในครอบครัวที่กระทำผิดมาก่อน การเกิดพฤติกรรมลอกเลียนแบบการกระทำผิดจากคนในครอบครัว
- 3) ความผิดปกติของร่างกายและทางอารมณ์ ทำให้เด็กและเยาวชนขาดสติความยับยั้งชั่งใจ หรือไม่ สามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้ จึงเกิดพฤติกรรมต่อต้านและกระทำผิดได้
- 4) ปัจจัยด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม ชุมชนและสภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ที่ไม่ดี เด็กและเยาวชนได้เห็นตัวอย่างที่ไม่ดีจากบุคคลในชุมชน ทำให้เกิดความเคยชินต่อการเห็นการกระทำผิด และเลียนแบบผู้ใหญ่

2.7 ดัชนีชี้วัดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน

งานวิจัยของ ศศิวิมล ทองกลม (2553) บ่งชี้ชัดเจนว่าเกิดจาก 4 ด้าน ดังนี้

- 1) ด้านตนเอง เด็กและเยาวชนที่มีพฤติกรรมร่วมกันโดยมีพฤติกรรมหายาบคาย ก้าวร้าวมีการใช้สารเสพติด ต้มสุราหรือเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ มีทัศนคติต่อต้านสังคมและมีการควบคุมตนเองต่ำ เป็นเด็กและเยาวชนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงมากที่สุด
- 2) ด้านครอบครัว เด็กอยู่ในครอบครัวที่มีพฤติกรรมที่มีลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่กับลูกอยู่ในสภาพหย่าแม่ พ่อแม่มีอารมณ์เกรี้ยวกราดหรือไร้ระเบียบขาดวินัย ปล่อยปละละเลยขาดการอบรมสั่งสอนจากพ่อแม่ และพ่อแม่ใช้สารเสพติดเป็นเด็กที่มีพฤติกรรมเสี่ยงมากที่สุด
- 3) ด้านกลุ่มเพื่อน โรงเรียน เด็กและเยาวชนที่มีพฤติกรรมคบเพื่อนเกเร เป็นสมาชิกในกลุ่มแก๊งชอบหลบหนีเรียน กลุ่มเพื่อนใช้สารเสพติดและถูกให้ออกจากโรงเรียนกลางคันเป็นเด็กที่มีพฤติกรรมเสี่ยงมากที่สุด
- 4) ด้านสังคมสิ่งแวดล้อมที่อยู่อาศัย เด็กที่อาศัยอยู่ในชุมชนไร้ระเบียบ สภาพชุมชนที่มีอาชญากรรม ยาเสพติด ติดเกมติดอินเทอร์เน็ต สิ่งแวดล้อมที่อยู่อาศัยเป็นแหล่งมั่วสุมและการเลียนแบบสื่อ เป็นเด็กที่มีพฤติกรรมเสี่ยงมากที่สุด

2.8 การกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในคดียาเสพติด

มูลเหตุจูงใจที่ทำให้เด็กและเยาวชนเข้าไปเกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติดที่กำลังเป็นปัญหาในสังคมไทย คือ การอยากรู้อยากลอง ความขัดสนทางฐานะการเงิน การประสพกับความเครียด จากปัญหาครอบครัว และการเรียนรู้ในพฤติกรรมเบี่ยงเบนที่ทำให้ได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน โดยสำนักงานป้องกันและปราบปราม

ยาเสพติด (ป.ป.ส.) ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ทำให้เด็ก และเยาวชนหลงเข้าสู่วังวนของสิ่งเสพติดว่ามีปัจจัยดังต่อไปนี้ (สุธรรม ชาญสุวิทยานนท์, 2556)

ปัจจัยแรกที่ทำให้เยาวชนมีโอกาสเกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติด คือ ลองเสพตามเพื่อนที่เสพยาเสพติด เพราะส่วนใหญ่กลุ่มเพื่อนใกล้ชิดจะเป็นกลุ่มที่มีอิทธิพลมากในการชักจูงให้เด็กและเยาวชนก้าวเข้าสู่วังวนของยาเสพติด ตั้งแต่ผู้เสพ เป็นผู้ติด และก้าวสู่การเป็นผู้ค้ายาเสพติดในที่สุด

ปัจจัยและสาเหตุที่สอง คือ เด็กและเยาวชนมีความเครียดจากทางบ้าน เช่น ครอบครัวที่พ่อแม่แยกทางกัน จำเป็นต้องอยู่กับคนใดคนหนึ่ง หรือต้องอยู่กับญาติ ซึ่งเป็นภาวะที่ขาดความอบอุ่น จึงหันไปแสวงหาสิ่งทดแทนจากกลุ่มเพื่อนหรืออาจมาจากความเข้มงวดของครอบครัวที่มีการกำหนดกรอบการปฏิบัติที่เข้มงวด ย่อมแตกต่างจากการที่ออกไปอยู่นอกบ้านกับเพื่อนที่จะทำอะไรก็ได้ตามใจตนเอง เด็กและเยาวชนจะเริ่มออกนอกบ้านและห่างจากพ่อแม่ครอบครัวมากขึ้น และอาจก้าวสู่วัฏจักรของยาเสพติดได้

ปัจจัยด้านฐานะทางการเงิน เด็กและเยาวชนที่ครอบครัวมีฐานะทางการเงินไม่ดี จำเป็นต้องดิ้นรนหาเงินช่วยครอบครัว ออกไปทำงานนอกบ้าน จึงมีโอกาสพบปะกับกลุ่มมิจฉาชีพที่เข้ามาชักจูงให้ก้าวเข้าไปสู่การกระทำที่ผิดกฎหมายในรูปแบบต่างๆ รวมถึงการล่อลวงให้ทดลองเสพ และขายยาเสพติดในที่สุด นอกจากนี้ยังมีพ่อแม่ หรือบางครอบครัวที่ยากจนแล้วหาทางออกในทางที่ผิด โดยการใช้ลูกหลานของตนมาช่วยในการส่งยาเสพติดเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เด็กและเยาวชนเข้าสู่วังวนของยาเสพติดทั้งการเสพและการค้า

สาเหตุและปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การไม่ได้รับการยอมรับจากคนรอบข้าง ซึ่งอาจเกิดจากหลายสาเหตุ เช่น คบเพื่อนเกเร หรือมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม รวมถึงการไม่ได้รับ การยอมรับในสภาวะความผิดปกติทางร่างกาย การไม่ได้รับการยอมรับจากพ่อแม่ ญาติพี่น้อง และเพื่อนบ้าน ก็ล้วนเป็นความกดดันที่เด็กและเยาวชนจำนวนหนึ่งมีภาวะเก็บกดตั้งแต่ยังเป็นเด็ก ดังนั้น เมื่อเติบโตขึ้นเป็นเยาวชนวัยรุ่นและได้มีโอกาสพบปะกับกลุ่มเพื่อนที่มีลักษณะได้รับ ความกดดันคล้ายคลึงกัน ต่างมีความเข้าใจกัน ย่อมทำให้เด็กและเยาวชนเหล่านี้ติดเพื่อนคล้อยตามกันหากเคราะห์ร้ายก็จะพบเพื่อนที่มีพฤติกรรมกระทำผิดกฎหมาย รวมถึงการไปเกี่ยวข้องกับ ยาเสพติดก็จะถูกชักจูงเข้าไปสู่การเสพและการค้ายาเสพติดในที่สุด

2.9 ข้อกฎหมายหรือระเบียบเกี่ยวกับคดียาเสพติด

เมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้นในสังคม สังคมจะต้องหาวิธีการอย่างใดอย่างหนึ่ง ในการจัดการกับผู้กระทำความผิด เพราะหากสังคมไม่จัดการกับคนที่ทำผิดก็เท่ากับว่าสังคมยอมรับการกระทำความผิดดังกล่าว การที่สังคมจะจัดการกับผู้กระทำความผิดอย่างไรนั้น ขึ้นอยู่กับความเชื่อของสังคมในแต่ละยุคแต่ละสมัยเกี่ยวกับสาเหตุของการกระทำผิดและเหตุผลที่จะต้องจัดการหรือปฏิบัติกับผู้กระทำความผิด ซึ่งจะเปลี่ยนแปลงไปตามยุคตามสมัยและตามสถานการณ์ โดยสังคมแต่ละยุคแต่ละสมัยจะมีจุดเน้นในวัตถุประสงค์และ

วิธีการที่จะปฏิบัติต่อคนที่ทำผิดหรือการลงโทษผู้กระทำผิดที่แตกต่างกันไป สำหรับงานวิจัยนี้ได้ทำการศึกษา วัตถุประสงค์ในการปฏิบัติหรือการลงโทษเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดในคดียาเสพติด ดังนี้

การลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูในการกระทำความผิดครั้งแรก แนวความคิดเกี่ยวกับการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดเป็นแนวคิดของสำนักอาชญาวิทยาปฏิฐานนิยม (Positive School) ซึ่งเชื่อในเรื่องเกี่ยวกับเจตจำนงกำหนด (Determining) กล่าวคือ การกระทำของมนุษย์ถูกกำหนดจากปัจจัยต่างๆ มนุษย์ไม่สามารถเลือกกระทำได้อย่างอิสระ ใช้เหตุผลในการเลือกแต่มนุษย์ถูกกดดัน หล้อหลอมจากสิ่งแวดล้อมและปัจจัยต่างๆ จนมีบุคลิกภาพที่บกพร่องและหันไปสู่การกระทำผิด ดังนั้น การกระทำของมนุษย์เป็นผลมาจากปัจจัยหลายอย่างรวมกัน ได้แก่ ปัจจัยทางจิตวิทยา ปัจจัยทางชีวภาพ และปัจจัยเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทางสังคม ปัจจัยเหล่านี้อยู่นอกเหนือการควบคุมของมนุษย์ ดังนั้น การกระทำความผิดซึ่งเกิดจากปัจจัยหลายอย่างรวมกัน ซึ่งอาจแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล การลงโทษจึงไม่ควรมุ่งเน้นที่การกระทำความผิดเป็นหลัก แต่ควรพิจารณาจากสาเหตุที่ทำให้เกิดการกระทำผิดและแก้ไขไปที่สาเหตุนั้น

การลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด จึงเน้นที่ตัวผู้กระทำความผิดมากกว่า การกระทำความผิด โดยการเน้นการศึกษาผู้กระทำผิดเป็นรายบุคคล หรือการจำแนกลักษณะ เพื่อหาสาเหตุการกระทำผิดและแนวทางแก้ไข ทั้งนี้ เพราะสังคมจัดให้มีการลงโทษขึ้นเพื่อเปิดโอกาสให้สังคมได้แก้ไขผู้กระทำผิด ดังนั้น ระยะเวลาของการลงโทษขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้กระทำผิดที่จะแก้ไขตนเอง เช่น ผู้ต้องขังคดีค้ายาเสพติดครั้งแรกควรได้รับการปล่อยตัวก่อนผู้ต้องขังคดีค้ายาเสพติดที่กระทำผิดซ้ำซาก ถ้าผู้ต้องขังสามารถสำนึกผิดและมีพฤติกรรมตามที่สังคมต้องการและมีแนวโน้มว่าจะไม่กระทำผิดซ้ำอีก (นัทธี จิตสว่าง, 2555)

2.10 แนวคิดการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด

การให้โอกาสผู้กระทำผิดในการแก้ไขปรับปรุงตน เป็นแนวคิดการทำให้คนที่กระทำผิด ไม่ถลำตัวไปสู่การกระทำผิดในระดับสูงขึ้น โดยการพยายามหลีกเลี่ยงไม่ให้ผู้กระทำผิดถูกลงโทษ ในลักษณะที่เป็นการทำลายคุณลักษณะ หรือศักยภาพในการกลับเข้าสู่สังคม ด้วยการใช้มาตรการเลี้ยงโทษจำคุก เช่น การรอลงอาญาโดยมีการคุมประพฤติ การใช้โทษปรับ และการใช้มาตรการในชุมชนอื่นๆ ทั้งนี้ เพื่อมิให้ผู้กระทำผิดได้รับผลกระทบในทางลบในเรือนจำ นอกจากนี้ ยังใช้วิธีการเลี้ยงโทษจำคุกในกรณีที่ได้เข้าไปรับโทษในเรือนจำาระดับหนึ่งแล้วก็ให้อยู่ในเรือนจำให้น้อยที่สุดเพื่อให้ได้รับผลกระทบน้อยที่สุดเช่นกัน โดยใช้วิธีการพักการลงโทษ การลดวันต้องโทษ หรือการทำงานสาธารณะและศูนย์ควบคุม ในขณะที่พวกที่ใช้วิธีการจำคุกในเรือนจำให้การอบรมแก้ไขโดยการฝึกวิชาชีพ ให้การศึกษา การอบรมทางศีลธรรมและศาสนา การจัดสวัสดิการ การให้การบำบัดแก้ไขเป็นกลุ่มและรายบุคคล ทั้งนี้ เพื่อมุ่งแก้ไขสาเหตุที่ทำให้ผู้กระทำผิดมีความบกพร่องและเป็นเหตุให้กระทำผิด อย่างไรก็ตาม การแก้ไขผู้กระทำผิดในปัจจุบัน แม้จะเป็นแนวทางที่ยอมรับกันในวงการ

ราชทัณฑ์โดยทั่วไป แต่ก็ยังเป็นที่ยสงสัยว่าจะได้รับผลตามประสงค์เพียงไร เพราะการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดจะมีอุปสรรคหลายประการ

(1) ผู้กระทำผิดบางส่วนเปรียบเสมือนกับแก้วที่แตกไปแล้วยากต่อการที่จะมาต่อให้เหมือนเดิมเพราะได้สูญเสียบุคลิกภาพไปแล้ว โดยถูกหล่อหลอมและขัดเกลาให้มีบุคลิกลักษณะเช่นนั้นมาเป็นเวลานาน แต่ใช้เวลาในเรือนจำไม่นานเพื่อที่จะแก้ไขฟื้นฟูให้ฟื้นคืนกลับมา และให้ปรับตัวเข้ากับคนโดยทั่วไปในสังคมนั้นเป็นสิ่งที่ทำได้ยาก

(2) การลงโทษเพื่อการแก้ไขขัดกับความรู้สึกของคนในสังคมว่าผู้กระทำผิดไม่ควรได้รับการปฏิบัติที่ดีกว่าคนทั่วไป ตามหลักของเจเรมี เบนเทม (Jeremy Bentham) ที่เรียกว่า “หลักการได้รับประโยชน์ที่น้อยกว่า” (Principle of less eligibility) ทั้งนี้ เพราะคนโดยทั่วไปจะเห็นว่า เป็นการไม่เป็นธรรมที่ผู้กระทำผิดจะได้รับประโยชน์มากกว่าคนสุจริตโดยทั่วไป เช่น ผู้กระทำผิดจะได้รับการอบรมแก้ไขฝึกวิชาชีพ สวัสดิการอาหาร ที่อยู่อาศัย ตลอดจนการจัดการศึกษา การทำงาน ในขณะที่คนโดยทั่วไปในสังคมอีกจำนวนมากไม่ได้รับบริการดังกล่าว ความรู้สึกของคนทั่วไปดังกล่าวเห็นได้ว่าขัดกับหลักของการแก้ไขฟื้นฟู

(3) การแก้ไขฟื้นฟูเหมาะสำหรับผู้กระทำผิดบางประเภทเท่านั้น เช่น ผู้กระทำผิดครั้งแรก ซึ่งได้กระทำผิดไปเพราะอารมณ์ชั่ววูบหรือโดยพลั้งพลาด หรือทำไปเพราะความจำเป็น การแก้ไขฟื้นฟูไม่ให้อักรักร้าผิดซ้ำขึ้นอีกย่อมมีทางทำสำเร็จได้มาก แต่สำหรับผู้กระทำผิดที่เคยกระทำผิดและถูกลงโทษมาหลายครั้งแล้ว หรือพวกอาชญากรอาชีพ หรือพวกทำผิดติดนิสัย โอกาสที่จะแก้ไขฟื้นฟูให้กลับตัวจะยอมเป็นไปได้อย่างดี ดังนั้น การแก้ไขฟื้นฟูจึงไม่สามารถจะทำให้ผู้กระทำผิดกลับตัวได้ทุกกรณีไป

(4) การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในเรือนจำ จะทำให้ผู้กระทำผิดได้รับตราบาป กลายเป็นคนคุกคนตะราง เมื่อพ้นโทษออกไปก็จะไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม จึงต้องไปคบหาสมาคมกับพวกเดียวกันที่ยอมรับและกลับเข้ามาในเรือนจำใหม่

อย่างไรก็ตาม แม้การลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูจะมีข้อจำกัดอยู่หลายประการ แต่เป็นวัตถุประสงค์ที่ได้รับการยอมรับและปฏิบัติอยู่ในกฎหมายของประเทศต่างๆ ซึ่งโดยทั่วไปจะต้องทำควบคู่ไปกับหลักการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง เพื่อแยกคนที่สมควรแก้ไขฟื้นฟูมาดำเนินการอย่างจริงจัง ทั้งนี้ โดยผสมผสานไปกับทฤษฎีการลงโทษอื่นๆ

2.11 การลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้งในการกระทำผิดซ้ำ

แนวความคิดของวัตถุประสงค์ของการลงโทษแบบนี้ เป็นผลมาจากแนวความคิดของ สำนักอาชญาวิทยาดั้งเดิม (Classical School) ซึ่งเชื่อว่าการกระทำผิดเกิดขึ้นจากคนไม่เกรงกลัวกฎหมายหรือการบังคับใช้กฎหมายอ่อนแอ ทั้งนี้ เพราะมนุษย์มีเหตุ มีผล และมีเจตจำนงอิสระ (Free Will) ที่จะเลือกหรือไม่เลือกทำสิ่งใดก็ได้ โดยเลือกทำในสิ่งที่จะทำให้ตนเองได้รับประโยชน์และพอใจ แต่ไม่เลือกทำสิ่งที่ทำให้เกิดความทุกข์และ

ความเจ็บปวด มนุษย์จึงต้องรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง การทำความผิดจึงเกิดจากการเลือกกระทำของเขาเอง เนื่องจากเห็นว่าได้ประโยชน์มากกว่าจึงกล้าเสี่ยงทำผิด การลงโทษจึงควรมีขึ้นเพื่อป้องกันการกระทำผิด โดยการทำให้ผู้กระทำความผิดรู้สึกว่าการกระทำก่อให้เกิดความเจ็บปวดและไม่ก่อให้เกิดผลดีเลย เมื่อมนุษย์ได้รับความเจ็บปวดจากการกระทำผิดมากกว่าได้รับความพอใจแล้วเขาก็จะหลีกเลี่ยงที่จะกระทำความผิด

แนวความคิดของสำนักอาชญาวิทยาดั้งเดิม เน้นการลงโทษเพื่อป้องกันอาชญากรรม หรือข่มขวัญยับยั้งไม่ให้เกิดการกระทำผิดขึ้นอีกในอนาคต ซีซาร์ เบ็คคาเรีย กล่าวไว้ อย่างชัดเจนว่า การลงโทษต้องมุ่งผลในการป้องกัน ซึ่งผลของการลงโทษก่อให้เกิดการข่มขวัญ ยับยั้ง 2 ลักษณะ คือ การข่มขู่ยับยั้งโดยทั่วไป (General Deterrence) และการข่มขู่ยับยั้งเฉพาะราย (Special Deterrence)

การข่มขู่ยับยั้งโดยทั่วไป เป็นการลงโทษผู้กระทำความผิดเพื่อข่มขู่หรือป้องกันไม่ให้คนอื่นในสังคมกระทำผิดแบบเดียวกันเพราะเกรงกลัวต่อการลงโทษ เช่น การลงโทษจำคุกจะทำให้ คนทั่วไปเห็นว่าทำผิดแล้วต้องติดคุก ต้องลำบาก ทำให้เกิดความเกรงกลัวไม่กล้าทำผิด เพราะเห็นแบบอย่าง

ส่วนการข่มขู่ยับยั้งเฉพาะราย เป็นการลงโทษผู้กระทำความผิดเพื่อให้ผู้กระทำความผิดนั้น เข็ดกลัวต่อการลงโทษ และไม่กลับมากระทำความผิดซ้ำขึ้นอีก เนื่องจากได้รู้รสของความยากลำบาก หรือความเจ็บปวดจากการถูกลงโทษ เป็นผลให้ต้องไตร่ตรองในการกระทำผิดว่าจะคุ้มค่าหรือไม่ ในความเจ็บปวดที่เคยได้รับมา

แต่การที่จะทำให้การลงโทษมีผลในการข่มขู่และยับยั้ง จะต้องทำให้การลงโทษนั้น เร็ย เจฟฟรีย์ กล่าวไว้ว่า จะต้องมีความแน่นอน รวดเร็ว เสมอภาค และโทษที่เหมาะสม กล่าวคือ มีลักษณะ 4 ประการ

(1) การลงโทษต้องมีความแน่นอนในการนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ กล่าวคือ เมื่อมีการกระทำผิดเกิดขึ้นแล้วจะต้องทำให้ผู้กระทำความผิดมีโอกาสหลุดรอดจากการถูกจับกุมลงโทษ ไปได้ยาก ซึ่งจะมีผลในการข่มขู่และยับยั้งให้คนทั่วไปและผู้กระทำความผิดเกิดความเกรงกลัวไม่กล้าเสี่ยงกระทำผิดขึ้นอีก เพราะทำผิดแล้วต้องถูกจับก็ไม่คุ้มค่า

(2) การลงโทษจะต้องกระทำได้อย่างรวดเร็ว เมื่อมีการกระทำผิดเกิดขึ้นแล้ว จะต้องสามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้อย่างรวดเร็วให้ “เห็นผลทันตา” จึงจะทำให้ผู้กระทำความผิด และคนทั่วไปเห็นเป็นตัวอย่างว่าเมื่อกระทำผิดแล้วจะได้รับผลร้ายเช่นไร ในทางตรงกันข้าม หากการกระทำผิดเกิดขึ้นแล้วอีก 3 ปีต่อมา จึงจะสามารถจับกุมตัวผู้กระทำความผิดได้ หรืออีก 5 ปีต่อมา กว่าศาลจะลงโทษผู้กระทำความผิดจะทำให้คนทั่วไปลืมถึงเรื่องราวการกระทำผิดที่เกิดขึ้น และทำให้การลงโทษไม่มีผลในการข่มขู่ยับยั้งเพราะไม่เห็นผลทันตา ดังนั้น หากเป็นกรณีการกระทำผิดในคดีที่สะเทือนขวัญ ประชาชนหรือคดีที่ประชาชนให้ความสนใจ กระบวนการยุติธรรม โดยตำรวจ อัยการ ศาล อาจร่วมมือกันในการเร่งดำเนินคดี เพื่อให้ผู้ต้องหาได้รับการพิจารณาคดีโดยเร็ว ก็จะทำให้ การลงโทษมีผลในการข่มขู่ยับยั้งมากขึ้น

(3) การลงโทษต้องมีความเสมอภาค โดยผู้ที่กระทำผิดจะต้องถูกลงโทษเท่าเทียมกัน ไม่มีการเลือกปฏิบัติ ซึ่งจะมีผลให้ผู้กระทำผิดหรือผู้ที่คิดจะทำผิดไม่มีโอกาสแก้ตัว หรือหาทางหลีกเลี่ยง หรือหาข้อยกเว้นจากการถูกลงโทษถ้าทำผิด การลงโทษจึงจะมีผลในการข่มขู่ยับยั้ง หากเมื่อมีการกระทำผิดแล้วบางคนได้รับโทษ บางคนมีข้อยกเว้น ก็จะทำให้การลงโทษไม่ศักดิ์สิทธิ์ ทำให้ต่างหาช่องทางที่จะหลบหลีกหรือหาข้อยกเว้นที่ไม่ต้องรับโทษทำให้ไม่มีความเกรงกลัวโทษ

(4) การลงโทษจะต้องมีบทลงโทษที่เหมาะสมและทัดเทียมกับความผิด หากบทลงโทษเบาเกินไปไม่ได้สัดส่วนกับการกระทำผิดจะทำให้ผู้กระทำผิดและคนทั่วไป ไม่เกิดความเกรงกลัวและค้ำค่าที่จะเลี่ยงกระทำผิด แต่หากบทลงโทษหนักเกินไป จะทำให้ผู้กระทำผิดพยายามปกปิดการกระทำผิดของตนเอง โดยการทำร้ายเหยื่อหรือทำให้เหยื่อได้รับผลร้ายมากขึ้น เช่น หากใช้โทษประหารชีวิตกับการปล้นหรือข่มขืนจะกระตุ้นให้มีการปล้นแล้วฆ่า เจ้าทุกข์ หรือข่มขืนแล้วฆ่ามากขึ้น เพื่อปกปิดการกระทำผิดของตนเองเพราะโทษเท่ากัน ในขณะที่เดียวกันกระบวนการยุติธรรมจะต้องทำงานหนักมากขึ้นในการนำตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษ เพราะยังมีโทษหนัก ยังต้องมีการพิสูจน์หรือมีพยานหลักฐานที่ชัดเจน ศาลจึงจะสั่งลงโทษหากพยานหลักฐานหรือการฟ้องร้องดำเนินคดีไม่รัดกุมพอจะเป็นโอกาสให้ผู้กระทำผิดหลุดรอดจากการถูกลงโทษไปได้ ดังนั้น โทษจึงต้องมีความเหมาะสมและทัดเทียมกับการกระทำผิด จึงจะมีผลในการข่มขู่ยับยั้ง

2.12 แนวคิดเกี่ยวกับความร่วมมือและการสร้างเครือข่ายเพื่อรองรับการกลับคืนสู่สังคมของเด็กและเยาวชนที่เคยกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

การพัฒนางานหรือการแก้ปัญหาใดๆ ที่ใช้วิธีดำเนินงานในรูปแบบที่สืบทอดกันเป็นวัฒนธรรมภายในกลุ่มคน หน่วยงาน หรือองค์กรเดียวกัน จะมีลักษณะไม่ต่างจากการปิดประเทศที่ไม่มีการติดต่อสื่อสารกับภายนอก การดำเนินงานภายใต้กรอบความคิดเดิม อาศัยข้อมูลข่าวสารที่ไหลเวียนอยู่ภายใน ใช้ทรัพยากรหรือสิ่งอำนวยความสะดวกที่พอจะหาได้ใกล้มือ หรือถ้าจะออกแบบใหม่ก็ต้องใช้เวลานานมาก จะเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนางานอย่างยิ่งและไม่อาจแก้ปัญหาที่ซับซ้อนได้ การสร้าง “เครือข่าย” สามารถช่วยแก้ปัญหาข้างต้นได้ด้วยการเปิดโอกาสให้บุคคลและองค์กรได้แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารรวมทั้งบทเรียนและประสบการณ์กับบุคคลหรือองค์กรที่อยู่นอกหน่วยงานของตนลดความซ้ำซ้อนในการทำงาน ให้ความร่วมมือและทำงานในลักษณะที่เอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกัน เสมือนการเปิดประตูสู่โลกภายนอก

Starkey (1997) ให้ความหมายของ เครือข่ายว่า คือ กลุ่มของคนหรือองค์กรที่สมัครใจแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูลระหว่างกัน หรือทำกิจกรรมร่วมกัน ในลักษณะที่บุคคลหรือองค์กรสมาชิกยังคงมีความเป็นอิสระในการดำเนินกิจกรรมของตน นอกจากนี้ สนธยา พลศรี (2550) ให้ความหมายของเครือข่ายว่า หมายถึงความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงระหว่างสมาชิก ซึ่งอาจจะเป็นบุคคลต่อบุคคล บุคคลต่อกลุ่ม กลุ่มต่อกลุ่ม เครือข่ายต่อ

เครือข่ายโดยมีวัตถุประสงค์หรือผลประโยชน์ที่ต้องการบรรลุผลร่วมกัน รวมถึงการสนับสนุนและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

สรุปได้ว่า การสร้างเครือข่าย คือ การทำให้มีการติดต่อ สนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และการร่วมมือกันด้วยความสมัครใจ การสร้างเครือข่ายควรสนับสนุนและอำนวยความสะดวกเพื่อดำเนินกิจกรรมให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกันด้วย

อรรถัย กักผล (2552) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า คือ กระบวนการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปร่วมในการกำหนดกฎเกณฑ์ นโยบาย กระบวนการบริหารและตัดสินใจของท้องถิ่น เพื่อผลประโยชน์ของประชาชนโดยส่วนรวมอย่างแท้จริง

ไพรัตน์ เดชะรินทร์ (2554) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า การมีส่วนร่วมคือ กระบวนการที่รัฐบาลส่งเสริมชักนำสนับสนุนและสร้างโอกาสให้ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่องร่วมกัน เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และนโยบายการพัฒนาที่กำหนดไว้

ศรีปริญญา ฐูปกระจำจ (2544) ระบุขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชนออกเป็น 5 ขั้นตอนได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การร่วมสำรวจข้อมูล ขั้นตอนที่ 2 การร่วมวางแผนงาน ขั้นตอนที่ 3 การร่วมดำเนินการตามแผนงาน ขั้นตอนที่ 4 การร่วมติดตามผลงาน และขั้นตอนที่ 5 การร่วมรับผลประโยชน์ กล่าวคือ ร่วมรับผิดชอบผลที่เกิดขึ้นจากโครงการทั้งผลกระทบทางลบและทางบวก

องค์การอนามัยโลก (World Health Organization) เสนอปัจจัยพื้นฐานในการระดม การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ

1) ปัจจัยของสิ่งจูงใจจากสภาพความเป็นจริง ชาวบ้านที่จะเข้าร่วมกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งทั้งในแง่การร่วมแรง ร่วมทรัพยากร หรืออื่นๆ นั้น มีเหตุผลอยู่ 2 ประการ คือ (1) การมองเห็นว่าตนจะได้ประโยชน์ตอบแทนในสิ่งที่ตนทำไป ซึ่งถือเป็นเรื่องการกระตุ้นให้เกิดสิ่งจูงใจ และ (2) การได้รับคำบอกกล่าวหรือชักชวนจากเพื่อนบ้านให้เข้าร่วม โดยมีสิ่งจูงใจเป็นตัวนำ ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องของการก่อให้เกิดสิ่งจูงใจ

2) ปัจจัยโครงสร้างของช่องทางในการเข้ามามีส่วนร่วม แม้ว่าชาวชนบทเป็นจำนวนมากจะเห็นประโยชน์ของการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนา แต่ก็ไม่อาจเข้าร่วมกิจกรรมได้เนื่องจากไม่เห็นช่องทางของการมีส่วนร่วม หรือเข้าร่วมแล้วก็ได้ไม่ได้เป็นดังที่คาดคิดเอาไว้ เนื่องจาก การเข้ามามีส่วนร่วมนั้นมีได้จัดรูปแบบความสัมพันธ์ที่เหมาะสม เช่น ภาวะผู้นำ ลักษณะการทำงาน กฎระเบียบ แบบแผน เป็นต้น ดังนั้น ปัจจัยพื้นฐานทางด้านโครงสร้างของช่องทางในการเข้ามามีส่วนร่วมจึงควรมีลักษณะ ดังนี้ (1) เปิดโอกาสให้ทุกคนและทุกกลุ่มในชุมชนมีโอกาสเข้าร่วมในการพัฒนารูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง โดยการเข้าร่วมอาจอยู่ในรูปของการมีส่วนร่วมโดยตรงหรือ โดยมีตัวแทนก็ได้ (2) ควรมีกำหนดเวลาที่แน่ชัด เพื่อให้ผู้เข้าร่วมสามารถกำหนดเงื่อนไขของตนเองได้และ (3) กำหนดลักษณะกิจกรรมที่แน่นอน

3) ปัจจัยอำนาจในการส่งเสริมกิจกรรมของการมีส่วนร่วม โดยปกติที่ผ่านมาในกิจกรรมหนึ่งๆ แม้ว่าประชาชนจะเห็นด้วยและมีโอกาสเข้าร่วม แต่ไม่อาจกำหนดเป้าหมาย วิธีการ หรือผลประโยชน์ของกิจกรรม เพราะสิ่งเหล่านี้เจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผู้กระทำ

จากความหมายของการมีส่วนร่วมที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม หรือดำเนินงานอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยเริ่มตั้งแต่การร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมแก้ไขปัญหาและร่วมรับผลประโยชน์ต่างๆ จากกิจกรรมนั้นๆ ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการเปิดโอกาสให้หน่วยงานภาครัฐ เอกชน สถานประกอบการ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยเหลือทางบำบัด พิ้นฟู ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ และให้โอกาสทางด้านการศึกษา รวมถึงการจัดจ้างอาชีพ เพื่อสร้างรายได้แก่เด็กและเยาวชนระหว่างที่อยู่ในการควบคุมและหลังพ้นโทษ เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้กระทำผิดกลับไปกระทำผิดซ้ำอีก

สำหรับมาตรการบูรณาการการแก้ไขพิ้นฟู ติดตาม ดูแล ช่วยเหลือและสงเคราะห์ผู้กระทำผิดในชุมชนระดับหน่วยงาน เป็นแนวทางการบูรณาการความร่วมมือในการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคประชาชน ในการกิจคนดีสู่สังคมในกลุ่มผู้กระทำผิดที่เป็นผู้ถูกคุมประพฤติที่ศาลสั่งคุมความประพฤติ เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.2545 ผู้ได้รับการพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุก รวมถึงผู้พ้นภาระในการรายงานตัว พ้นการคุมความประพฤติ ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ้นโทษจำคุกและผู้ได้รับพระราชทานอภัยโทษปล่อยตัวโดยไม่มีเงื่อนไขในการรายงานตัว โดยกลไกในการขับเคลื่อนมาตรการบูรณาการการแก้ไขพิ้นฟู ติดตาม ดูแล ช่วยเหลือและสงเคราะห์ผู้กระทำผิดในชุมชน จะมุ่งเน้นการบริหารจัดการด้วยรูปแบบบูรณาการในระดับหน่วยงาน โดยดำเนินการผ่านคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติประกอบด้วย 3 มาตรการ ดังนี้ (1) มาตรการบำบัดฟื้นฟูสมรรถนะผู้ติดยาเสพติดและแก้ไขพิ้นผู้กระทำผิด (2) มาตรการการดูแลช่วยเหลือสร้างงานสร้างอาชีพ และ (3) มาตรการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลแก้ไขพิ้นผู้กระทำผิด

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของภาครัฐในการบูรณาการการแก้ไขพิ้นฟู ติดตาม ดูแล ช่วยเหลือและสงเคราะห์ผู้กระทำผิดในชุมชนจะต้องร่วมกันบูรณาการทุกภาคส่วน เนื่องจากเมื่อผู้กระทำผิดพ้นโทษออกไปอยู่ในสังคมแล้วย่อมเกี่ยวข้องกับหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะในครอบครัว ชุมชน สถานศึกษา และสถานที่ทำงาน ดังนั้น การให้โอกาสกลุ่มคนเหล่านี้ในการกลับตนเป็นคนดี และทำตามระเบียบของสังคมได้นั้น ทุกฝ่ายจะต้องช่วยกันดูแล ติดตาม และให้คำแนะนำอย่างต่อเนื่องจนกว่าจะแน่ใจว่าจะไม่กลับมากระทำผิดซ้ำอีก

การศึกษาของ ชาญุคณิต กฤตยา สุริยะมณี และอุนิษา เลิศโตมรสกุล (2553) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำผิดซ้ำคดียาเสพติดกรณีศึกษาผู้กระทำผิดร้ายแรง และมีโทษสูงและต้องดูแลเป็นพิเศษ พบว่าค่านิยมดังกล่าวอาจถูกปลูกฝังมาจากการมีปฏิสัมพันธ์จากการถ่ายทอดในกลุ่มหรือการเรียนรู้ด้วย

ตนเองก็ได้หากกลุ่มตัวอย่างหรือผู้กระทำความผิดยังไม่ได้รับการปรับเปลี่ยนทัศนคติดังกล่าว ปรับเปลี่ยนค่านิยมดังกล่าวก็ไม่สามารถที่จะเปลี่ยนพฤติกรรมในการกระทำความผิดได้ ทั้งนี้ มีการศึกษาของตะวันฉาย มิตรประชา (2557) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกระทำความผิดซ้ำของเยาวชนเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาเยาวชนภายหลังการปล่อยตัว ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาที่มีอิทธิพลต่อการกระทำความผิดซ้ำของเยาวชนคือ สภาพแวดล้อมในครอบครัว สภาพแวดล้อมในชุมชน และสภาพแวดล้อมในสถานฝึกและอบรมการกระทำความผิดซ้ำของเยาวชน มีความสัมพันธ์มากที่สุดกับปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในสถานฝึกและอบรม โดยข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งนี้คือ ควรจัดให้เยาวชนที่กระทำความผิดซ้ำมีการศึกษาเพิ่มพูนความรู้ ทั้งสายสามัญ สายอาชีพ และการส่งเสริมอาชีพ รวมทั้งการจัดให้มีงานทำเพื่อประกอบอาชีพสุจริต ให้มีรายได้สำหรับการเลี้ยงชีพในอนาคต การจัดด้านสวัสดิการสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและจัดกิจกรรมที่หลากหลายสำหรับเยาวชนที่กระทำความผิดซ้ำโดยเฉพาะ เพื่อกระตุ้นให้เยาวชนได้ตระหนักถึงตนเองและปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ตลอดจนการเตรียมความพร้อมอย่างจริงจังก่อนการปล่อยตัว เพื่อคืนเยาวชนสู่ครอบครัวและสังคมต่อไป

การศึกษาของอานนท์ ฉัตรเงิน และเกษมศานต์ โชติชาครพันธุ์ (2559) ได้ทำการศึกษาลักษณะส่วนบุคคลและพฤติกรรมของผู้กระทำผิดซ้ำหญิงในคดีจำหน่ายยาเสพติด ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ต้องขังหญิงทั้งหมดนั้นมีอายุเฉลี่ยอยู่ที่ 25-35 ปี ส่วนใหญ่มีรายได้และระดับการศึกษาที่ค่อนข้างต่ำ อาศัยอยู่ตามลำพังกับบิดาหรือมารดา อาศัยอยู่ในแหล่งชุมชนแออัด สภาพแวดล้อมเป็นแหล่งมั่วสุมของผู้กระทำความผิดกฎหมาย เป็นแหล่งยาเสพติด และพบว่าสังคมไม่ได้ให้ความยุติธรรมกับคนที่เคยต้องโทษ สังคมไม่ให้การยอมรับหลังจากการกระทำความผิด คนในสังคมมีทัศนคติที่ติดลบและมีการเหยียดหยามบุคคลที่เคยต้องโทษ

ส่วนการศึกษาของ พัชรา สีนลอยมา และ คณະ (2560) เรื่องการเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ของเด็กและเยาวชนไทยที่กระทำความผิดซ้ำเพื่อเสริมสร้างความตระหนักในคุณค่าของชีวิตก่อนคืนสู่สังคม เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดซ้ำมีทัศนคติต่อคุณค่าชีวิตของตนเองในอดีตเชิงลบอันเนื่องมาจากความล้มเหลวของชีวิต และในเชิงบวกอันเนื่องมาจากความภาคภูมิใจต่อความสำเร็จในสิ่งที่กระทำเมื่อได้รับการฝึกอบรมจากศูนย์ฝึกและอบรมฯ โดยพบว่าส่วนใหญ่มีความตระหนักในคุณค่าชีวิต อยู่ในระดับมาก ทั้งในด้านความสามารถ ความสำคัญของตนเอง ความสำเร็จในชีวิต และการเห็นคุณค่าในตนเอง ในขณะที่ผลการประเมินสถานะกระบวนทัศน์ทางความคิด จิตใจ และการปฏิสัมพันธ์กับสังคมส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ เด็กและเยาวชนมีความมุ่งหวังที่พึงประสงค์ต่อชีวิตในอนาคต โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ (1) วางแผนสำหรับการศึกษาต่อ (2) วางแผนสำหรับการหางานทำ และ (3) วางแผนสำหรับการประกอบอาชีพอิสระ สำหรับด้านการเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ พบว่าเด็กและเยาวชน มีลักษณะของการเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์จากระดับน้อยที่สุดไปสู่ระดับน้อย ระดับมาก และระดับมากที่สุดตามลำดับ โดยเริ่มจากการเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์

ด้านปฏิสัมพันธ์ทางสังคมเป็นอันดับแรก หลังจากนั้นจะเข้าสู่การเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ทางจิตใจ และกระบวนทัศน์ทางความคิดเป็นลำดับสุดท้าย ซึ่งปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ ทั้งสามด้านมากที่สุด ได้แก่ อายุ ระยะเวลาของการฝึกอบรม ความตระหนักในคุณค่าชีวิต กิจกรรมการบำบัดฟื้นฟูที่เหมาะสม และการฝึกวิชาชีพที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง

สัญญาพงศ์ ลิมประเสริฐ และคณะ (2555) ได้ทำการศึกษาเรื่องโครงการติดตามประเมินผล การจ้างงานผู้เข้าร่วมโครงการคืนคนดีสู่สังคม ผลการวิจัยพบว่า แนวโน้มที่ผู้เข้าร่วมโครงการจะกระทำผิดซ้ำนั้นมีโอกาสเป็นไปได้น้อยมาก เนื่องจากผู้ที่เข้าร่วมโครงการเป็นผู้ที่ผ่านการคัดเลือก การฝึกอบรมให้ความรู้และปลูกจิตสำนึกและผ่านการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมแล้ว ประการสำคัญผ่านการประเมินผลจากเจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินงานโครงการคืนคนดีสู่สังคมมาระยะหนึ่งแล้ว ทำให้แน่ใจได้ว่า กลุ่มผู้เข้าร่วมโครงการเหล่านี้มีความเป็นคนดีโดยสมบูรณ์ มีความพร้อมในการเข้าสู่สังคมภายนอก ข้อเสนอแนะโครงการวิจัย คือ ควรขยายผลเพื่อช่วยเหลือผู้พ้นโทษให้มีความทำงาน โดยขยายผลไปยังหน่วยงานภาครัฐและเอกชน และเห็นด้วยที่โครงการช่วยเหลือผู้พ้นโทษให้มีโอกาสเข้าถึงแหล่งงานมีงานทำ และไม่เป็นภาระของสังคมหรือครอบครัว

พนิดา นิลอรุณ และคณะ (2557) ได้ทำการศึกษาเรื่องการวิเคราะห์โครงการพัฒนาฝีมือแรงงานและส่งเสริมอาชีพให้กับผู้ต้องขังโดยความร่วมมือระหว่างกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม และ บริษัท เทเลอินโฟ มีเดีย จากัด (มหาชน) ผลการวิจัยพบว่า บริษัท เทเลอินโฟ มีเดีย จากัด (มหาชน) ให้ความหมายของการดำเนินโครงการพัฒนาฝีมือแรงงานและส่งเสริมอาชีพให้กับผู้ต้องขังในรูปแบบอาชีพคอลเซ็นเตอร์ คือ การทำประโยชน์คืนสู่สังคมควบคู่ไปกับการประกอบธุรกิจ โดยมีรูปแบบของโครงการแบ่งเป็น ด้านกระบวนการดำเนินงาน และด้านการแก้ปัญหาโดยมีที่มาจาก การขาดบุคลากรในการปฏิบัติงานและการส่งเสริมอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของกรมราชทัณฑ์ในการจัดฝึกอบรมและสร้างอาชีพให้กับผู้ต้องขังเพื่อให้ผู้ต้องขังเกิดทักษะ ความรู้ ประสบการณ์ มีแนวทางในการประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองและสามารถอยู่ร่วมกับสังคมภายหลังพ้นโทษ โดยใช้กลยุทธ์การดำเนินธุรกิจรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility ; CSR) และพบว่า โครงการดังกล่าวสร้างความพึงพอใจให้กับผู้ต้องขังที่ได้รับโอกาสฝึกอาชีพคอลเซ็นเตอร์ อีกทั้งสามารถช่วยแก้ปัญหาเรื่องการลาออกของพนักงานบริษัทและตรงตามพันธกิจว่าด้วยเรื่องการทำประโยชน์เพื่อสังคม

ศักดินา แก่นแก้ว และ มุฮัมหมัดอิลยาส หล้าปริง (2560) ได้ทำการศึกษาเรื่องการฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขังชาย: กรณีศึกษาเรือนจำกลางปัตตานี หมู่ที่ 8 ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มผู้ต้องขังชายที่เข้ารับการฝึกอบรมส่วนใหญ่ มีความต้องการฝึกอบรมวิชาชีพ 3 อันดับแรก คือ (1) ช่างไม้เฟอร์นิเจอร์ (2) เกษตรกรรม และ (3) จักสาน (หวาย) ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการฝึกอบรมวิชาชีพให้แก่ผู้ต้องขังของเรือนจำกลางปัตตานี คือ มีหลักสูตร/ สาขาให้เลือกน้อย ไม่ตรงกับความต้องการของผู้ต้องขัง เจ้าหน้าที่/ วิทยากรมีน้อยและขาดการเอาใจใส่ สถานที่ฝึกอบรมคับแคบไม่เหมาะสม และระยะเวลาในการฝึกอบรมไม่แน่นอนชัดเจน สำหรับแนวทางแก้ไขการฝึกอบรมวิชาชีพให้แก่ผู้ต้องขัง คือ การเพิ่ม

หลักสูตร/ สาขาวิชาชีพให้มีตัวเลือกรวมมากขึ้น ควรจัดฝึกอบรมวิชาชีพที่เกิดจากความต้องการของผู้เรียน หรือ ผู้สนใจเป็นหลัก หรือกำหนดให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้

ปทุมวัน ไรโรจกาทากาญจน์ (2561) ได้ทำการศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนากระบวนการแก้ไข บำบัด พิ้นฟูเด็กและเยาวชนของผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม เด็กและเยาวชน ผลการวิจัยพบว่า แนวทางของการพัฒนากระบวนการแก้ไข บำบัด พิ้นฟูของเด็กและเยาวชนในการใช้มาตรการพิเศษต่างๆ มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง โดยประเด็นด้านแนวความคิดการจัดการรายกรณี (Case Management) เป็นแนวทางที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ 3.55 รองลงมา คือ รูปแบบ Rehabilitation - Oriented Community Care มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.08 และ การพัฒนาระบบของศาลเยาวชนและครอบครัวในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.99 ตามลำดับ โดยสามารถสรุปรูปแบบได้ ดังนี้

1) แนวคิดการจัดการรายกรณี (Case Management) พบว่า ความสัมพันธ์ที่ดีกับครอบครัวและชุมชนของเด็กและเยาวชน เป็นสิ่งที่ช่วยในการแก้ไข บำบัด พิ้นฟูบรรลุได้ดี ในการปรับเปลี่ยนโครงการ/ กิจกรรมการแก้ไข บำบัด พิ้นฟู จะต้องจัดวางเงื่อนไขเวลาของแผน การแก้ไข บำบัด พิ้นฟูใหม่ให้สอดคล้องกัน และจำเป็นต้องมีการกำกับเพื่อปฏิบัติตามแผนการแก้ไข บำบัด พิ้นฟู การประเมินความสามารถที่จะปฏิบัติตามแผนเมื่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลงไป ตลอดจนต้องมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลกับเด็กและเยาวชน รวมถึงครอบครัวเป็นระยะๆ เพื่อติดตามแผนการแก้ไข บำบัด พิ้นฟู

2) รูปแบบ Rehabilitation - Oriented Community Care พบว่า (1) ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนกับเด็กและเยาวชนเป็นปัจจัยสำคัญในการแก้ไข บำบัด พิ้นฟู (2) การแก้ไข บำบัด พิ้นฟู จำเป็นต้องกระตุ้นให้เด็กและเยาวชนค้นหาเป้าหมายชีวิตที่ตัวเองต้องการ และ (3) ความเชื่อว่าเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดสามารถเรียนรู้เติบโตและสามารถเปลี่ยนแปลงได้เป็นสิ่งสำคัญ

3) การพัฒนาระบบของศาลเยาวชนและครอบครัวในภาพรวม พบว่า จำเป็นต้องมีนโยบายการพัฒนา และการดำเนินงานที่ชัดเจนของศาลเยาวชนและครอบครัวเพื่อให้การใช้มาตรการพิเศษมีความเป็นเอกภาพ ต้องมีรูปแบบการฝึกอบรมหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่เหมาะสมแก่ สถานการณ์ของผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน และจำเป็นต้องมี แนวทางการคัดสรรผู้พิพากษา สมทบเพื่อไปดำรงตำแหน่งในศาลเยาวชนและครอบครัวเพิ่มเติม เช่น พิจารณาจากประสบการณ์ ความเชี่ยวชาญ การอบรม การทำงานหรือปฏิบัติงานด้านเด็กและเยาวชน

นอกจากนี้ ได้ประมวลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย เช่น การศึกษา ของศักดิ์นิพนธ์ สว่างวงศ์ (2557) ได้ทำการศึกษาเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา พบว่า การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของสถานศึกษา เป็นกลยุทธ์ที่สำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งในการพัฒนาจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากภาคส่วนต่างๆ เป็นเครือข่ายหรือองค์กรที่มีการทำงานลักษณะ

เดียวกัน ผลักดันคุณภาพการศึกษาในส่วนตัวตนเองรับผิดชอบ นำไปสู่การสร้างพลังและความแข็งแกร่งในการผลักดันให้เกิดการแก้ปัญหาร่วมกันในอนาคต โดยองค์ประกอบหลักที่สำคัญของเครือข่าย ประกอบด้วย (1) การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน (2) สมาชิก และโครงสร้างของเครือข่าย (3) การมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่าย (4) การทำหน้าที่อย่างมีจิตสำนึก (5) กิจกรรมของกลุ่มเครือข่าย และ (6) การเรียนรู้และการพัฒนาบุคลากรในเครือข่าย

ฉลองชัย สิทธิวัง และคณะ (2564) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาความปลอดภัยทางถนนโดยใช้กลไกคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) ขับเคลื่อนการมีส่วนร่วมของชุมชนและภาคีเครือข่าย 6 อำเภอ นำร่อง จังหวัดน่าน พบว่าการให้แกนนำภาคีเครือข่ายได้มีส่วนร่วม ในการจัดการเรียนรู้เชิงปฏิบัติการ โดยใช้ประสบการณ์ทำงานในพื้นที่มาแนะนำเสนอการได้ร่วมทบทวนกำหนดทิศทางร่วมกัน นำไปสู่ การปฏิบัติที่มีแนวทางสอดคล้องทิศทางเดียวกันเกิดการประสานบูรณาการทำงาน ทำให้ปัญหาต่างๆ ได้รับการช่วยเหลือ แก้ไขจากภาคีที่เกี่ยวข้องได้ทันเวลาทันสถานการณ์ การเสริมพลังการทำงานซึ่งกันและกันเป็นประโยชน์ที่เอื้อต่อการทำงานที่ประสบความสำเร็จ ได้มากขึ้น

ยศพนธ์ สุธรรม และคณะ (2561) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบการมีส่วนร่วมเพื่อคืนคนดีสู่สังคม ระหว่างศูนย์ยุติธรรมชุมชนและเรือนจำกลางฉะเชิงเทรา โดยผลการศึกษาพบว่า (1) สภาพปัจจุบันและปัญหาของการมีส่วนร่วมเพื่อคืนคนดีสู่สังคมระหว่างศูนย์ยุติธรรมชุมชนและเรือนจำกลางฉะเชิงเทรา คือ สังคมมีทัศนคติในด้านลบต่อผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัว การประสานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังไม่มีประสิทธิภาพ ตลอดจนไม่มีงานรองรับหลังจากที่ผู้ต้องขังพ้นโทษ สื่อข่าวสารต่างๆ ที่สังคมได้รับเกี่ยวกับผู้ต้องขังที่พ้นโทษส่วนใหญ่ยังเป็นในด้านลบ และคนในสังคมโดยส่วนใหญ่ยังไม่ตระหนักถึงความจำเป็นของการมีส่วนร่วมในการคืนคนดี (2) รูปแบบที่เหมาะสมในการมีส่วนร่วมเพื่อคืนคนดีสู่สังคมระหว่างศูนย์ยุติธรรมชุมชนและเรือนจำกลางฉะเชิงเทรา ประกอบด้วย การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยในเรื่องการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงาน การรับรองความปลอดภัยให้กับผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัว การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมทั้งในระหว่างต้องโทษและหลังพ้นโทษ การประสานงานระหว่างเรือนจำและศูนย์ยุติธรรมชุมชน ตลอดจนการเสริมสร้างทัศนคติที่ดีต่อผู้ต้องขัง และ (3) การประเมินรูปแบบการมีส่วนร่วมเพื่อคืนคนดีสู่สังคมระหว่างศูนย์ยุติธรรมชุมชนและเรือนจำกลางฉะเชิงเทรา พบว่า รูปแบบดังกล่าวสามารถนำไปพัฒนาการมีส่วนร่วมระหว่างศูนย์ยุติธรรมชุมชนและเรือนจำกลางฉะเชิงเทราในการคืนคนดีสู่สังคมอย่างมีประสิทธิภาพ

Branch (2012) ได้ทำการศึกษาเรื่อง Reconsidering Labeling Theory: A Case Study of Juvenile Delinquency in Barbados งานวิจัยนี้มุ่งเน้นการศึกษาระบบกระบวนการยุติธรรมเด็กและเยาวชน และการรับรู้ปฏิกิริยาของสังคมที่มีต่อประสบการณ์การกระทำผิดกฎหมาย ผลการวิจัยพบว่า การที่เด็กและเยาวชนถูกมองว่ามีพฤติกรรมเบี่ยงเบนจากสังคมไม่เท่ากับการยอมรับการตีตราว่าเป็นงบน เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดได้แสดงให้เห็น

เห็นถึงความพยายามที่จะให้ตนเองมีการศึกษาสูงขึ้น หรือโอกาสในการเข้าศึกษาต่อในสถาบันด้านการค้าขายมีงานทำที่ดี มีเป้าหมายในเรื่องครอบครัวทางบวกหลังได้รับการปล่อยตัว

Jain et al. (2018) ได้ทำการศึกษาเรื่อง Evaluating the Implementation of a Collaborative Juvenile Reentry System in Oakland, California โดยศึกษารูปแบบระบบนวัตกรรมการคืนเยาวชนเข้าสู่สังคม ด้วยการให้โอกาสเป็นครั้งที่ 2 ของเมืองโอ๊กแลนด์ มลรัฐแคลิฟอร์เนีย (Oakland, California's Second Chance Juvenile Reentry Program) โครงการให้โอกาสเป็นครั้งที่ 2 เริ่มต้นจากพระราชบัญญัติการให้โอกาสเป็นครั้งที่ 2 ประกาศใช้เมื่อ ปี ค.ศ.2008 (National Reentry Resource Center, 2012) โดยการเปิดโอกาสให้สร้างระบบนวัตกรรม และการประสานงานในด้านการดูแลเด็กและเยาวชนในการคืนสู่สังคม ซึ่งเปิดโอกาสให้เทศบาล และหุ้นส่วนหลัก ได้สร้างความร่วมมือในการสร้างศูนย์เปลี่ยนผ่าน (Transition Center) สร้างพื้นที่ในการส่งต่อที่เหมาะสมกับความต้องการของเด็กและเยาวชนสู่ชุมชนที่เป็นหุ้นส่วน เช่น บ้านหรือที่อยู่ การศึกษา สุขภาพ และสุขภาพจิต รวมถึงระบบสำหรับการสนับสนุนเด็กและเยาวชนในการกลับสู่สังคม ซึ่งมีการให้บริการและการสนับสนุนเด็กและเยาวชนหลังได้รับการปล่อยตัว และมีกลยุทธ์ด้านชุมชนหลากหลาย เช่น การบริหารจัดการแต่ละบุคคลแบบมีความร่วมมือกับชุมชน ตั้งแต่การรับตัวเด็กและเยาวชน เจ้าหน้าที่จะทำการประเมินแบบสหวิทยาการ เด็กและเยาวชนแต่ละคนที่อยู่ในความดูแล เช่น สุขภาพจิต ความต้องการด้านสุขภาพ ประกันสุขภาพ ข้อมูลจากศาลหรือการคุมประพฤติ และการศึกษา โดยแบบประเมินมีข้อมูล คือ แผนก่อนการปล่อยตัว แผนความสำเร็จรายบุคคล และคำสั่งศาล จนถึงการคืนสู่สังคม หลังการปล่อยตัว โดยทีมสหวิชาชีพจะทำงานร่วมกัน เพื่อให้แน่ใจว่า การบริการและการสนับสนุนที่ให้กับเด็กและเยาวชนและครอบครัวในช่วงเปลี่ยนผ่านเป็นได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีเป้าหมายหลักคือการสนับสนุนเด็กและเยาวชนผ่านช่วงการเปลี่ยนผ่านที่เปราะบางไปได้เพื่อลดการกระทำผิดซ้ำ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในการช่วยเหลือผู้กระทำผิด หรือผู้ที่เคยกระทำความผิดให้กลับคืนสู่สังคมได้อย่างแท้จริงนั้น ต้องทำให้ผู้กระทำความผิดมีความพร้อมในทุกด้านทั้งด้านทักษะชีวิต ทักษะอาชีพ ด้านจิตใจและพฤติกรรมที่จะกลับคืนสู่สังคม รวมถึงการสร้างความเข้าใจกับคนในสังคมในการเปิดโอกาสให้การเตรียมความพร้อมในการคืนสู่สังคม โดยอาศัยความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการบำบัดฟื้นฟู แก้ไข กำกับ ติดตาม ผู้กระทำผิดภายหลังได้รับการปล่อยตัวออกไป เพื่อให้พวกเขาเหล่านี้มีชีวิตที่มีคุณภาพ ปกติสุข และไม่หวนกลับมากระทำความผิดซ้ำ

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน” มีวัตถุประสงค์ 3 ข้อ คือ 1) เพื่อศึกษากระบวนการเตรียมความพร้อมกลับคืนสู่สังคมของกลุ่มเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล 2) เพื่อศึกษาผลของกระบวนการเตรียมความพร้อมกลับคืนสู่สังคมของกลุ่มเยาวชนที่มีต่อประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน โดยดำเนินการวิจัยด้วยระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ซึ่งประกอบด้วยระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และ ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 วิธีการศึกษาวิจัย

เพื่อให้บรรลุกระบวนการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด จึงดำเนินการดังนี้

3.1.1 การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

การศึกษานี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยเทคนิคการศึกษาเอกสาร (Document Research) เพื่อศึกษางานวิจัยและเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) การวิเคราะห์เอกสาร (Documentary Analysis) ศึกษาแนวคิดทฤษฎีอื่นที่เกี่ยวข้องจากเอกสารต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศ โดยมุ่งเน้นประเด็นการวิเคราะห์ไปที่แนวทางรูปแบบการเตรียมความพร้อมกลับคืนสู่สังคมของกลุ่มเยาวชนในการป้องกันการกระทำผิดซ้ำในด้านทักษะชีวิต ทักษะอาชีพ ด้านจิตใจ และพฤติกรรม

(2) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เป็นการสัมภาษณ์ผู้บริหารระดับนโยบายและผู้บริหารหน่วยงานของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน โดยมุ่งเน้นประเด็นนโยบายการบริหารจัดการ สู่ผลลัพธ์และผลกระทบในการเตรียมความพร้อมกลับคืนสู่สังคมของกลุ่มเยาวชนในการป้องกันการกระทำผิดซ้ำ

(3) การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เป็นการเชิญตัวแทนองค์กรของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนในพื้นที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเตรียมความพร้อมในด้านทักษะชีวิต ทักษะอาชีพ ด้านจิตใจ และพฤติกรรม กลับคืนสู่สังคมของกลุ่มเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนในการป้องกันการกระทำ

ความผิดซ้ำ มาให้เห็นในลักษณะของการวิพากษ์รูปแบบการเตรียมความพร้อมในด้านทักษะชีวิต ทักษะอาชีพ ด้านจิตใจและพฤติกรรมในแง่ของความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้จริงตามมุมมองและความคิดเห็นของผู้ที่เข้าร่วมสนทนากลุ่ม เพื่อที่จะประมวลและกลั่นกรองข้อมูล ก่อนที่จะนำไปพัฒนาเป็นเครื่องมือพัฒนาเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนให้มีคุณภาพชีวิตที่เหมาะสมต่อการกลับเข้าสู่สังคมต่อไป

3.1.1.1 แหล่งข้อมูลสำคัญ

การศึกษาครั้งนี้ได้ทำการรวบรวมงานวิจัยและเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการเตรียมความพร้อมกลับคืนสู่สังคมของกลุ่มเยาวชนในการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในด้านทักษะชีวิต ทักษะอาชีพ ด้านจิตใจและพฤติกรรม

3.1.1.2 วิธีการที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ทำการค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทั้งในระบบออนไลน์และออฟไลน์ โดยมีการตรวจสอบว่าแหล่งที่มาของข้อมูลมีความน่าเชื่อถือและได้รับการยอมรับโดยมีการกำหนดเกณฑ์การคัดเลือกข้อมูลไว้ดังนี้

1) ความจริง (Authenticity) หมายถึง การคัดเลือกเอกสารที่เป็นเอกสารที่แท้จริง โดยพิจารณาคัดเลือกเอกสารจากแหล่งที่มีความน่าเชื่อถือ โดยอาจมีการตรวจสอบเพิ่มเติมว่าเอกสารที่มีการเผยแพร่เป็นเอกสารที่มีการดำเนินการเพื่อตีพิมพ์ เผยแพร่จริง

2) ความถูกต้องน่าเชื่อถือ (Credibility) หมายถึง เอกสารที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ต้องเป็นเอกสารที่มีขั้นตอนการได้มาของข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือ มีกระบวนการตรวจสอบอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการที่เป็นที่ยอมรับ

3) การเป็นตัวแทน (Representativeness) หมายถึง เอกสารที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ต้องมาจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายไม่ใช่มาจากแหล่งข้อมูลเพียงแหล่งใดแหล่งหนึ่ง เพื่อสามารถเป็นตัวแทนที่ดีของการศึกษาได้

4) ความหมาย (Meaning) หมายถึง เอกสารที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ มีการสรุปและการตีความผลการศึกษาที่มีความชัดเจน ไม่สร้างความสับสนในการนำข้อมูลต่างๆ ไปใช้ และสามารถประยุกต์ใช้ได้จริง

3.1.1.3 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวทางการวิเคราะห์ตามแนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลคุณภาพ (Qualitative Data Analysis) โดยมีการนำข้อมูลที่ได้มาจัดระบบ หาความหมายและทำการแยกแยะองค์ประกอบรวมทั้งการศึกษาถึงความสัมพันธ์ของข้อมูลเพื่อให้ตรงตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่กำหนดไว้ ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

1) การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ดำเนินการรวบรวม จากการรวบรวม ข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสารที่เกี่ยวข้องแล้วนำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมมาทำการวิเคราะห์ เพื่อให้เห็นถึงผล การศึกษาอย่างเป็นรูปธรรมและชัดเจน

2) การแยกประเภทและจัดหมวดหมู่ของข้อมูล (Categories) และทำดัชนีข้อมูล (Indexing) คือการดำเนินการแยกข้อมูลที่ได้รับการศึกษา จากนั้นทำการจัดหมวดหมู่ข้อมูลใหม่ เพื่อให้ สามารถอธิบายถึงสิ่งที่ต้องการตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

3) การสรุปข้อค้นพบ (Conclusions) ทำการสรุปข้อมูลที่เกิดจากการค้นพบเพื่อนำไปใช้ในการศึกษาวิจัยในขั้นต่อไป เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่กำหนดไว้

3.1.2 การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

การศึกษานี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เพื่อศึกษาปัจจัย กระบวนการเตรียมความพร้อมกลับคืนสู่สังคมของกลุ่มเยาวชนที่มีต่อประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียม ความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1.2.1 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษานี้มีตัวแปรสำคัญที่ใช้ในการศึกษา คือการศึกษาตัวแปรที่ส่งผลต่อ ประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน ได้แก่ ตัวแปรปัจจัยทักษะด้านทักษะชีวิต ทักษะอาชีพ ด้านจิตใจและพฤติกรรม

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในที่ใช้ในการศึกษานี้ มีดังนี้

การวิจัยเชิงคุณภาพ

ก. กลุ่มเป้าหมายสำหรับการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม

- (1) กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจที่รับผิดชอบด้านงานมวลชนสัมพันธ์
- (2) กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิด้านการสร้างเครือข่ายภาคประชาชน
- (3) กลุ่มตัวแทนเยาวชน
- (4) กลุ่มตัวแทนสถานศึกษา
- (5) กลุ่มตัวแทนจากสถานพินิจและศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน

ข. กลุ่มเป้าหมายสำหรับการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก

ผู้บริหารระดับนโยบายและผู้บริหารหน่วยงานของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

การวิจัยเชิงปริมาณ

เยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล

- (1) ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านสิรินธร
- (2) ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านกาญจนาภิเษก
- (3) ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านอุเบกขา
- (4) ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านมุทิตา
- (5) ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานี

เกณฑ์การคัดเลือกผู้เข้าร่วมการวิจัย

ทำการคัดเลือกผู้ร่วมตอบแบบสอบถาม โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือก มีดังนี้

- 1) เป็นเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล
- 2) มีผลคะแนนการประเมินทักษะด้านทักษะชีวิต ทักษะอาชีพ ด้านจิตใจและพฤติกรรม สูงสุด 10

อันดับแรกของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) ซึ่งประกอบด้วยระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และ ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยการวิจัยเชิงคุณภาพใช้เครื่องมือในการวิจัยคือข้อคำถามกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview) สำหรับการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม โดยข้อคำถามการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อที่จะทราบแนวนโยบายการบริหารจัดการสู่ผลลัพธ์และผลกระทบในการเตรียมความพร้อมกลับคืนสู่สังคมของกลุ่มเยาวชนในการป้องกันการกระทำผิดซ้ำ ข้อคำถามการสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) เพื่อที่จะระดมความเห็นของผู้เข้าร่วมวิจัยในลักษณะของการวิพากษ์ประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน

สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณใช้เครื่องมือแบบสอบถาม (Questionnaires) ที่สร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ โดยใช้แนวความคิดที่ได้ศึกษาในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อวัดและประเมินผลความพร้อมกลับคืนสู่สังคมในด้านทักษะชีวิต ทักษะอาชีพ ด้านจิตใจและพฤติกรรมในการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของกลุ่มเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล หลังจากเสร็จสิ้นการถ่ายทอดและเผยแพร่องค์ความรู้ด้านทักษะชีวิต ทักษะอาชีพ ด้านจิตใจและพฤติกรรม โดยมีประเด็นหลักในการสอบถาม ดังนี้

- 1) ระดับความคิดเห็นต่อกระบวนการเตรียมความพร้อมด้านทักษะชีวิต
- 2) ระดับความคิดเห็นต่อกระบวนการเตรียมความพร้อมด้านทักษะอาชีพ

- 3) ระดับความคิดเห็นต่อกระบวนการเตรียมความพร้อมด้านด้านจิตใจและพฤติกรรม
- 4) ระดับความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน

3.4 การทดสอบเครื่องมือ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้มีการนำแบบสอบถามที่พัฒนาขึ้นตามวัตถุประสงค์และความเชื่อมโยงของงานวิจัยมาทำการทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความถูกต้อง ด้วยการทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) นำแบบสอบถามที่จัดทำขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่านทำการพิจารณาและนำมาปรับปรุง แก้ไขเพิ่มเติมให้มีความถูกต้อง ครบคลุมเนื้อหาทั้งหมด และใช้ภาษาที่เหมาะสม โดยจะต้องมีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป จากนั้นได้มีการทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) นำแบบสอบถามที่ได้ทดลองใช้ (Pre - test) กับกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาจำนวน 30 ราย เพื่อคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) กำหนดเกณฑ์ความเชื่อมั่นของเครื่องมือที่สัมประสิทธิ์แอลฟา .70 ขึ้นไป

3.5 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการดังนี้
ขั้นตอนการวิจัยเชิงคุณภาพ

1. นักวิจัย แนะนำชื่อของตนเอง แก่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
2. นักวิจัย แนะนำชื่อของผู้จัดข้อมูล แก่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
3. นักวิจัย เล่าให้ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ทราบว่าทำไมจึงเชิญมาพูดคุย เป็นการบอกถึงวัตถุประสงค์ของการรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูล

4. นักวิจัย อธิบายว่า ขอให้ทุกคนแลกเปลี่ยนข้อมูลกันซึ่งไม่มีผิดไม่มีถูก เป็นประสบการณ์จริงตามจิตอาสา ใครอยากพูดก็ได้ เมื่อรู้สึกไม่สบายใจ อาจไม่ต้องตอบหรือยุติการสนทนาตามอัธยาศัย

5. นักวิจัยชี้แจงว่า จะมีการถ่ายรูประหว่าง สนทนากลุ่ม สัมภาษณ์ พร้อมกับขอบันทึกเทป

6. นักวิจัยเชิญผู้ให้ข้อมูลสำคัญแนะนำชื่อของตนเองว่าชื่ออะไร ชื่อเล่นก็ได้

7. เริ่มต้นถามคำถามง่ายๆ ที่เป็นการเริ่มต้นสนทนาแบบสร้างความคุ้นเคยในลักษณะของการใช้คำถามที่เป็นกันเอง

ขั้นตอนการวิจัยเชิงปริมาณ

ทำการเก็บแบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 50 ชุด โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. นักวิจัยติดต่อประสานงานในการขอเก็บข้อมูลแบบสอบถาม

2. นักวิจัยแจ้งรายละเอียด วัตถุประสงค์งานวิจัย ให้แก่ผู้ร่วมตอบแบบสอบถาม รวมทั้งแจ้งรายละเอียดถึงการรักษาความลับของข้อมูลและการข้ามการตอบข้อคำถามในข้อที่ไม่สบายใจ และให้ผู้เข้าร่วมตอบแบบสอบถามอย่างอิสระ และส่งคืนโดยไม่มีการบันทึกและทำสัญลักษณ์มาจากท่านใด

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิจัยเชิงคุณภาพ ทำการศึกษางานวิจัยและเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องด้วยเทคนิคการศึกษาเอกสาร (Document Research) ร่วมกับการวิเคราะห์เนื้อหาและจัดหมวดหมู่ (Content Analysis) ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) เพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัย

2. การวิจัยเชิงปริมาณ ในการศึกษาครั้งนี้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์ทางสังคมศาสตร์ และใช้สถิติ ดังต่อไปนี้

การวิเคราะห์ด้วยค่าสถิติพื้นฐาน

เพื่อให้ทราบถึงลักษณะการแจกแจงของตัวอย่างด้วยสถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อให้ทราบถึงลักษณะการแจกแจง และการกระจายตัวของตัวแปรในแต่ละด้านดังกล่าว

การวิเคราะห์ค่าอิทธิพลของตัวแปร

เพื่อให้ทราบถึงค่าอิทธิพลของตัวแปรต้นที่ส่งผลต่อตัวแปรตาม โดยใช้สถิติการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) แบบวิธีเพิ่มตัวแปรอิสระแบบขั้นตอน (Multiple Regression Analysis with Stepwise Method) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ในการดำเนินการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการศึกษาในครั้งนี้สามารถสรุปได้ดังนี้

1. วิธีการดำเนินการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อเพื่อศึกษากระบวนการเตรียมความพร้อมกลับคืนสู่สังคมของกลุ่มเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ใช้ระเบียบวิจัยเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาและจัดหมวดหมู่ (Content Analysis) ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

2. วิธีการดำเนินการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาผลของกระบวนการเตรียมความพร้อมกลับคืนสู่สังคมของกลุ่มเยาวชนที่มีต่อประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ใช้ระเบียบวิจัยเชิงปริมาณ

ด้วยการเก็บแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการใช้สถิติการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

3. วิธีการดำเนินการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อเสนอแนะแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน โดยทำการจัดประชุมกลุ่มย่อยโดยผู้เกี่ยวข้องเพื่อเสนอแนะแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ใช้ระเบียบวิจัยเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาและจัดหมวดหมู่ (Content Analysis) ข้อมูลที่ได้จากการประชุมกลุ่มย่อย

บทที่ 4

การวิเคราะห์และผลการวิจัย

การศึกษาเรื่องการเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน มีวัตถุประสงค์ 3 ข้อ คือ 1) เพื่อศึกษากระบวนการเตรียมความพร้อมกลับคืนสู่สังคมของกลุ่มเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล 2) เพื่อศึกษาผลของกระบวนการเตรียมความพร้อมกลับคืนสู่สังคมของกลุ่มเยาวชนที่มีต่อประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน โดยดำเนินการวิจัยด้วยระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ซึ่งประกอบด้วยระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และ ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยสามารถวิเคราะห์ผลการศึกษาดังนี้

4.1 ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 กระบวนการเตรียมความพร้อมกลับคืนสู่สังคมของกลุ่มเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล

จากการศึกษาวิจัยด้วยระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยเทคนิคการศึกษาเอกสาร (Document Research) เพื่อศึกษางานวิจัยและเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเตรียมความพร้อมกลับคืนสู่สังคมของกลุ่มเยาวชน และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้บริหารระดับนโยบายและผู้บริหารหน่วยงานของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน สามารถสรุปประเด็นสำคัญจากการศึกษาได้ดังนี้

4.1.1 แนวคิดและปรัชญาในการดูแล แก้ไข บำบัด พื้นฟู เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด

กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนทำงานบนพื้นฐานของหลักสากล ปรัชญาในการทำงานคือการพัฒนาตามช่วงวัย เพื่อให้เด็กและเยาวชนนั้นมีชีวิตที่ดีมีคุณภาพและมีประโยชน์ต่อสังคมในภาพรวมและเป็นทรัพยากรบุคคลที่ดีในอนาคต โดยปรัชญาหลัก ๆ ที่ใช้คือการพัฒนาและการให้โอกาสภายใต้บริบทสากล กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนได้ใช้แนวคิดในเรื่อง Risk-Need-Responsivity Principles (RNR) หลักการจัดการความเสี่ยง และหลักการ Good Lives Model (GLM) ในการดูแล แก้ไข บำบัด พื้นฟู เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด สำหรับการดำเนินการตามหลักแนวคิด RNR กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจะพิจารณาว่าเด็กที่กระทำความผิดแต่ละรายมีความเสี่ยงในด้านใด เช่น ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ที่ทำให้บุคคลนั้นกระทำความผิด หากพิจารณาแล้วว่าเด็กและเยาวชนมีความเสี่ยงในด้านใด กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและ

เยาวชนก็จะดูแลช่วยเหลือในด้านนั้น ๆ เพื่อที่จะป้องกันไม่ให้เกิดไปกระทำผิดซ้ำ โดยเรื่องความเสี่ยงและความจำเป็นในขั้นแรกจะทำการระบุสภาพปัญหาของเด็กและเยาวชนก่อน ว่าเด็กและเยาวชนมีปัจจัยใดในการส่งเสริมในด้านการกระทำผิด ปัจจัยที่ก่อให้เกิดนั้นมีอะไรบ้าง จากนั้นจึงทำการวางแผนเป้าหมายในการการดูแล แก้ไข บำบัด ฟื้นฟูให้ตรงตามสภาพของเด็ก ในส่วนนี้ทางกรมพินิจจะดูแลเป็นเฉพาะรายไป

ด้านแนวคิด Good Lives Model (GLM) กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนทำการวางแผนแก้ไข บำบัดฟื้นฟู โดยมองว่าคนทุกคนมีเป้าหมายชีวิตที่คล้ายคลึงกัน เช่น ต้องการที่จะมีสภาพชีวิตและความปลอดภัย มีความรู้ มีความสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่น และมีความสุข โดยทางกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จะให้ความช่วยเหลือโดยให้เด็กมีส่วนร่วมในการวางแผนในการดำเนินชีวิตในตัวของเด็กเอง นอกจากนี้ทางกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจะทำการเสริมในเรื่องการสร้างพลังบวกและแนวคิดให้กับเด็กและเยาวชน โดย GLM เป็นกระบวนการที่มุ่งเน้นการมีชีวิตที่ดีหลังปล่อย การคืนสู่สังคม ชุมชน ครอบครัว เป็นต้น เป็นการตั้งเป้าหมายและแนวทางการปฏิบัติเพื่อไม่ให้เกิดซ้ำอีก โดยแนวคิด Good Lives Model (GLM) ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่

1) สัมพันธภาพที่ดีกับครอบครัวและชุมชน

(1) ด้านครอบครัว ครอบครัวมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน ครอบครัวมีค่านิยมและความคิดที่เหมาะสม โดยนักสังคมสงเคราะห์จะมีการวางแผนในการทำงานร่วมกับครอบครัวเพื่อให้ครอบครัวถึงประเด็นต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือเด็กให้มีความพร้อมก่อนปล่อยหลังจากไปอยู่กับครอบครัวแล้ว

(2) ด้านชุมชน หมายถึง ชุมชนมีสัมพันธภาพที่ดีกับครอบครัวเด็กหรือเยาวชน มีการช่วยเหลือเกื้อกูลสอดส่องดูแลเด็กหรือเยาวชน และมีกิจกรรมต่างๆ ตามโอกาสร่วมกับชุมชน

2) มีที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่งและปลอดภัย หมายถึง มีที่พักอาศัยชัดเจนแน่นอนไม่มีการเปลี่ยนแปลงที่อยู่บ่อย ลักษณะทางกายภาพของที่อยู่อาศัยมีความมั่นคงแข็งแรง สะอาด สภาพแวดล้อมไม่มีปัญหาทางด้านอาชญากรรม หรือเป็นแหล่งอบายมุข

3) การศึกษาและการมีงานทำ โดยเด็กที่มาอยู่กับกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนนั้น จะให้การศึกษาจนถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนมองว่าการศึกษาคือสิ่งที่จำเป็น ดังคำกล่าวที่ว่า “ถ้าเมื่อประตูโรงเรียนปิดประตูคุกจะเปิดทันที” เพราะเด็กที่มาอยู่กับกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่เป็นเด็กที่ไม่ชอบเรียนหนังสือ เปรียบเสมือนประตูโรงเรียนปิดจากนั้นประตูคุกก็เปิดรับ โดยในเรื่องของการศึกษาในภาคบังคับจะจัดให้เด็กและเยาวชนเรียนให้จบในสายสามัญพร้อมกับให้การฝึกฝนในด้านอาชีพ เป็นการให้โอกาสให้เด็กมีงานทำ เพราะถ้าหากไม่มีงานทำจะเป็นการกระตุ้นให้เกิดโอกาสในการกระทำผิดซ้ำค่อนข้างสูง เพราะฉะนั้นในเรื่องของการศึกษาและการมีงานทำเป็นสิ่งสำคัญเราจึงให้เด็กและเยาวชนวางแผนเป้าหมายในชีวิตของตนเองว่าอยากจะเรียนอะไรและทำอาชีพอะไร

4) ด้านการคบเพื่อน เพราะเด็กที่อยู่กับกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่เป็นเด็กที่อยู่ในกลุ่มของวัยรุ่น ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างตัวเด็กกับเพื่อนถือว่าเป็นสิ่งสำคัญ ดังนั้นกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจึงต้องพิจารณาว่าเพื่อนที่เขาคบมีพฤติกรรมเสียหายหรือไม่ เด็กและเยาวชนของเรานั้นเป็นผู้นำหรือเป็นผู้ตามในกลุ่มและเพื่อนสนิทของเขาเป็นเช่นไร ดังนั้นทางกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจึงต้องมีการวางแผนในการเสริมทักษะให้กับเด็กและเยาวชนในการคบเพื่อน

5) ด้านการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ โดยกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจะทำการจุดแข็งของเด็กและเยาวชนว่าเด็กและเยาวชนนั้นมีความสนใจในด้านใด ที่จะสามารถพัฒนาเด็กและเยาวชนในยามว่างได้ เพื่อเป็นการส่งเสริมกิจกรรมในเวลาว่างให้กับเด็กและเยาวชน

ด้านอื่น ๆ อย่างเช่น ปัญหาพิเศษ เช่น เด็กพิการ ตั้งครรภ์ หรือเรื้อรัง ปัญหาพิเศษเหล่านี้ทางกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจะทำการช่วยเหลือดูแลและส่งต่อให้กับหน่วยงานอื่น ๆ ที่รับผิดชอบได้

4.1.2 ความสำคัญของการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยต่อการป้องกันการกระทำผิดซ้ำ

การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนได้ทำงานโดยใช้ 6 กระบวนการที่ต่อเนื่องกัน กระบวนการที่ 1 คือ การป้องกัน กระบวนการที่ 2 คือ การจำแนก กระบวนการที่ 3 คือ การแก้ไข กระบวนการที่ 4 คือ การบำบัด กระบวนการที่ 5 คือ การฟื้นฟู และกระบวนการที่ 6 คือ การส่งมอบ โดยทุกกระบวนการนั้นมีความสำคัญในทุกขั้นตอน โดยเริ่มกระบวนการที่ 1 ตั้งแต่เริ่มรับตัวเด็กเข้ามาดูแล เมื่อมาถึงกระบวนการที่ 2 คือ กระบวนการจำแนก โดยจะทำการจำแนกความเสี่ยงของเด็กแต่ละราย อาทิ ด้านจิตวิทยา ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสภาพแวดล้อมและครอบครัวต่าง ๆ ซึ่งเป็นข้อมูลที่ครบถ้วนในทุกมิติซึ่งทำให้กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนสามารถออกแบบการแก้ไขได้อย่างมีประสิทธิภาพในแง่ของรายบุคคลได้ตามความเสี่ยงและความจำเป็น โดยได้ใช้หลักการ Risk-Need-Responsivity Principles (RNR) ในการแยกความเสี่ยงและความจำเป็น ว่าเด็กมีพื้นฐานหรือมูลฐานชีวิตเป็นอย่างไร เหตุของการกระทำผิดนั้นเกิดจากอะไร และมีความเสี่ยงในด้านใดบ้างที่กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจะต้องแก้ไข กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจึงได้ออกแบบการแก้ไขฟื้นฟูบำบัดให้เหมาะสมกับเด็กแต่ละราย เพื่อที่จะได้ส่งมอบเด็กให้กลับคืนสู่สังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด เพื่อที่เด็กและเยาวชนจะได้มีเกราะป้องกันตนเองเมื่อออกสู่สภาพแวดล้อมของสังคม และกลับไปใช้ชีวิตได้อย่างปกติสุขโดยไม่กลับมากระทำผิดซ้ำ

ในปัจจุบันกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนได้มีกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเด็กและเยาวชนของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เพื่อให้มีกระบวนการในการส่งเสริมและช่วยเหลือเด็กและเยาวชนได้อย่างถูกวิธีและเหมาะสม และเพื่อให้เด็กและเยาวชนกลับไปใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างเป็นปกติสุข เนื่องจากเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดและได้เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมแล้ว แต่เมื่อได้รับการปล่อยตัวออกมาเพื่อใช้ชีวิตในสังคมก็อาจพบปัญหา และอุปสรรคต่างๆ เช่น การขาดโอกาสในการกลับตัว การขาด

โอกาสในการได้รับการจ้างงานภายหลังจากที่พ้นโทษมาแล้ว อันอาจนำไปสู่ปัญหาการกระทำคามผิด และการหวนกลับไปกระทำคามผิดซ้ำในเด็กและเยาวชนที่เพิ่มสูงขึ้น การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยจึงเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญอย่างมาก เนื่องจากเป็นกระบวนการในการเตรียมตัวของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดเพื่อกลับคืนสู่สังคม รวมถึงกระบวนการในการเตรียมความพร้อมในการปรับตัวเข้ากับสังคมอีกครั้ง อันจะนำไปสู่การป้องกันและลดปัญหาการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในภาพรวม และเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานด้านการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนต่อไป

นอกจากนี้เนื่องจากสภาพแวดล้อมภายในศูนย์ฝึกที่เด็กและเยาวชนได้รับการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูนั้นมีสภาพแวดล้อมที่แตกต่างจากสภาพสังคมภายนอก ซึ่งปัจจัยความเสี่ยงต่าง ๆ นั้นถูกควบคุมได้โดยศูนย์ฝึก ดังนั้นการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยจึงเป็นการเตรียมพร้อมความเสมือนจริงในสภาพสังคมปกติเพื่อให้เด็กและเยาวชนเมื่อถูกปล่อยออกไปแล้วนั้น ไม่กลับมากระทำผิดซ้ำ นอกจากนี้ทางกรมพินิจ ยังมีระบบการติดตามหลังปล่อยซึ่งจะมีการติดตามหลังปล่อยอย่างน้อย 1 ปี ซึ่งเด็กแต่ละรายนั้นจะมีความเข้มข้นในการติดตามที่ไม่เหมือนกันทั้งนี้ขึ้นอยู่กับการประเมินก่อนปล่อย ซึ่งการประเมินนั้นใช้หลักการของ Good Lives Model (GLM) ในการบรรลุเป้าหมายของเด็ก

4.1.3 แนวทางในการเตรียมความพร้อมเด็กและเยาวชนที่เข้าสู่การดูแลของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

หากพิจารณาจากตัวเลขสถิติการกระทำผิดซ้ำในปัจจุบันพบว่าเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดซ้ำมีตัวเลขอยู่ที่ 15 เปอร์เซ็นต์ เมื่อเทียบกับเมื่อก่อนซึ่งมีตัวเลขสถิติการกระทำผิดซ้ำอยู่ที่ 22% แสดงให้เห็นว่าเด็กและเยาวชนที่เข้าสู่การดูแลของทางกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนนั้นได้รับการเตรียมความพร้อมที่จะกลับคืนสู่สังคมอย่างเพียงพอ ซึ่งทางกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนนั้นได้มีการประเมินการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยคืนสู่สังคมของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด เพื่อเป็นการส่งเสริมการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นการประเมินที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยเสี่ยงในการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นการประเมินในลักษณะเดียวกันกับการจำแนกความเสี่ยง และความจำเป็นในการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูของเด็กและเยาวชน นอกจากนี้การจัดทำแบบประเมินการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยควรพิจารณาควบคู่กับการปรับตัวของเด็กและเยาวชนในการกลับคืนสู่สังคม เนื่องจากการกลับคืนสู่สังคมนั้นเป็นการปรับตัวของเด็กและเยาวชนเข้ากับสังคมเดิม ดังนั้นเพื่อให้เด็กและเยาวชนมีการปรับตัวเข้ากับสังคมได้อย่างประสบความสำเร็จโดยไม่หันกลับมากระทำผิดซ้ำอีก

กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนมีการพัฒนาเครื่องมือที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง โดยใช้การวิเคราะห์ในเด็กและเยาวชนเป็นรายบุคคล นอกจากนี้ยังมีการวิเคราะห์ด้านสภาพแวดล้อมโดยใช้หลักแนวคิด Good Lives Model (GLM) ซึ่งเป็นหลักการสากลที่ถูกพัฒนาขึ้นมาใช้ในหลาย ๆ ประเทศ อาทิเช่น ในยุโรปและอเมริกา ซึ่งมี 5 ด้านได้แก่ ด้านสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยและชุมชน ด้านที่ 2 ได้แก่

ครอบครัว เรื่องที่ 3 คือด้านการศึกษาและมืงานทำ ด้านที่ 4 คือการคบเพื่อน และด้านที่ 5 คือการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ โดยทางกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจะทำการส่งเสริมในแต่ละด้านให้เหมาะสมกับเด็กแต่ละรายเพื่อให้เด็กกลับคืนสู่สภาพสังคมได้อย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้เรายังมีระบบการติดตามหลังปล่อย โดยใช้หลักการ 5 ด้านนี้ในการดูแลให้เด็กและเยาวชนให้อยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข

อีกทั้งกระบวนการเตรียมเด็กที่ทางกรมพินิจได้วางแผนการบำบัดฟื้นฟูนั้นเป็นกระบวนการที่แตกต่างกันและจำเพาะในเด็กแต่ละราย ซึ่งข้อมูลที่ใช้วางแผนในเด็กแต่ละรายนั้นเป็นข้อมูลที่ได้จากนักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์และพยาบาล ซึ่งมีการประเมินไปตามสภาพต้นทุนของเด็ก เช่น การศึกษา การอ่านออกเขียนได้ ความคิด เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีนักจิตวิทยาที่เป็นผู้ช่วยบำบัดในด้านอารมณ์ของเด็กแต่ละราย ซึ่งกระบวนการบำบัดของนักจิตวิทยานั้นเป็นกระบวนการที่ช่วยส่งเสริมให้เด็กและเยาวชน สามารถมองเห็นมุมมองจากมุมมองเพื่อนผ่านกิจกรรมกลุ่มที่มีการ Sharing และสื่อการเรียนรู้

4.1.4 บทบาทของภาคประชาสังคมต่อการกลับคืนสู่สังคมของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด

ภาคประชาสังคมนั้นมีผลอย่างมากต่อการกลับคืนสู่สังคมของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด โดยในปี พ.ศ. 2494 ซึ่งเป็นพรบ. ฉบับแรกในการตั้งศาลเด็กและเยาวชน ซึ่งได้มีการพูดถึงกรรมการสงเคราะห์ขึ้น ซึ่งกรรมการสงเคราะห์นั้นเกิดจากภาคประชาชน ซึ่งเป็นภาคเอกชนหรือผู้ที่อยู่ในชุมชน ที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการสงเคราะห์ ซึ่งมีหน้าที่ในการช่วยเหลือสงเคราะห์เด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม นั้นแสดงถึงการที่เราเห็นความสำคัญของภาคประชาชน ซึ่งเป็นภาคที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดให้สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข และไม่กลับไปกระทำความผิดซ้ำตลอดจนสร้างคุณค่าของตนเองให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม

โดยทางกรมพินิจฯ นั้นได้สร้างความเข้าใจและการรับรู้ของสังคมว่าเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดนั้น ยังสามารถพัฒนาและแก้ไขตัวเองได้ ซึ่งกลไกและเครื่องมือต่างๆที่ทางกรมพินิจฯ ใช้ในส่วนเป็นสิ่งสำคัญในการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของเด็กและเยาวชน นอกจากนี้ยังได้ดูแลในเรื่องของประวัติของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดซึ่งสิ่งที่เด็กกระทำความผิดนั้นไม่ถือว่าเป็นประวัติอาชญากรรม และการพิพากษานั้นไม่ได้มีการพิพากษาให้มีการลงโทษเด็กและเยาวชน แต่ใช้มาตรการการแก้ไขฟื้นฟูบำบัดแทน เพื่อให้เด็กและเยาวชนนั้นกลับมาคืนสู่สภาพสังคมได้อย่างมีคุณภาพ เช่น การศึกษาและการฝึกอาชีพ ซึ่งเป็นการสร้างการรับรู้ให้กับคนในสังคมให้เห็นว่าการให้โอกาสเด็กและเยาวชนกันเป็นการสร้างคุณค่าให้มากกว่าการตีตราเด็กและเยาวชนว่าเป็นผู้กระทำความผิด โดยต้องสร้างความเข้าใจว่าสถานพินิจฯ นั้นเป็นบ้านเมตตาในเชิงบวกอย่างแท้จริง

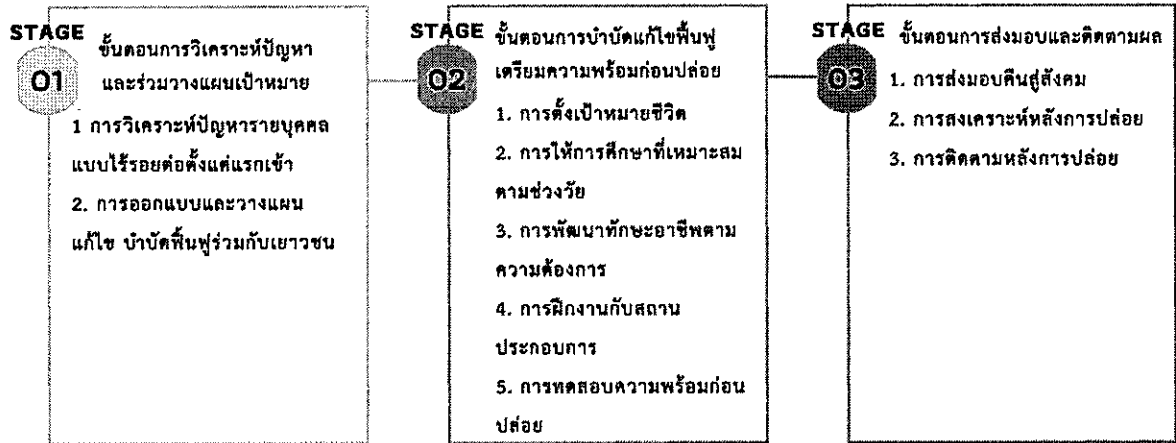
กรมพินิจฯ มีกลไกการทำงานร่วมกับเครือข่าย กรรมการสงเคราะห์ นักปราชญ์ชาวบ้านหรือคุณครู มาจัดทำแผนร่วมกันที่อยู่บนความสนใจและความถนัดของเด็กและเยาวชนแต่ละราย ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างกระบวนการการรับรู้ให้กับเครือข่าย นอกจากนี้ทางกรมพินิจฯ ยังมีการจัดกิจกรรมให้กับเด็กปกติที่อยู่ใน

กลุ่มเสียงที่ไม่ได้อยู่ในการดูแลของกลุ่มพินิจ ที่ชื่อว่าโครงการ 1 สถานพินิจ 6 สถานศึกษา ซึ่งเป็นการให้ความรู้เจ้าหน้าที่และคุณครูรวมถึงตัวเด็กเอง ให้เด็กและเยาวชนสามารถรู้เท่าทันสิ่งชั่วร้ายหรือตัวกระตุ้นปัจจัยเสี่ยงต่างๆ ในสังคม

กล่าวโดยสรุป ภาคประชาสังคมมีผลต่อการกลับคืนสู่สังคมของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด เพราะถ้าหากภาคประชาสังคมไม่ให้โอกาสหรือยอมรับเด็กและเยาวชนที่เคยกระทำความผิดอาจส่งผลให้เด็กและเยาวชนมีโอกาสกลับมาก่อทำความผิดซ้ำเพิ่มมากขึ้น ซึ่งในปัจจุบันทางกรมพินิจได้มีเครือข่ายในการร่วมมือกับภาคประชาสังคมในการส่งเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดไปฝึกอาชีพที่สถานประกอบการต่าง ๆ โดยได้รับความร่วมมือจากคณะกรรมการสงเคราะห์ ซึ่งทำงานร่วมกับสถานพินิจและศูนย์ฝึกทั่วประเทศ ซึ่งมีหน้าที่จัดหารายได้ระดมทุนจัดกิจกรรมต่างๆ ให้กับสถานพินิจและศูนย์ฝึก และเป็นที่ปรึกษาให้กับท่านผู้อำนวยการเข้าเยี่ยมเด็กเป็นประจำ ซึ่งคณะกรรมการสงเคราะห์เป็นส่วนสำคัญในการผลักดันให้เด็กและเยาวชนเข้าสู่สถานประกอบการซึ่งมาจากหลายภาคส่วนทั้งทางภาครัฐและเอกชน ดังนั้นการส่งเด็กและเยาวชนเข้าสู่สถานประกอบการเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเป็นการปรับเปลี่ยนทัศนคติที่ดีหรือสร้างความเข้าใจให้กับคนในสังคมที่มีต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ซึ่งในปัจจุบันเครือข่ายสถานประกอบการที่รับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดมีมากมายหลายแห่ง เช่น โรงงานฟีนีและกันสนิมม้าทอง จังหวัดปทุมธานี บาร์บีคิวพลาซ่า บริษัท ฟู้ดแพชชั่น บริษัท อูซูอิ และอีกมากกว่า 300 กว่าหน่วยงานที่รับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดเข้าไปฝึกอาชีพที่สถานประกอบการ ซึ่งเจ้าของประกอบการนั้นไม่มีเงื่อนไขใด ๆ ในการไม่รับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดเข้าไปฝึกอาชีพเนื่องจากเด็กและเยาวชนนั้น มีความพร้อมอย่างเต็มที่ในการพัฒนาศักยภาพในการทำงาน ซึ่งเป็นการสร้างภาพลักษณ์ให้กับเด็กและเยาวชนที่เคยกระทำความผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ทางกรมพินิจฯ ยังได้มีระบบการติดตามเด็กและเยาวชนเมื่อเข้าสู่สถานประกอบการ อาทิ เช่น การตรวจสอบสารเสพติด การเยี่ยมและดูแลเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นการทำให้ผู้ประกอบการนั้นมีความไว้วางใจ และมีทัศนคติที่ดีต่อเด็กและเยาวชนที่เคยกระทำความผิด

จากการศึกษาโดยกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพนี้ สามารถสรุปกระบวนการเตรียมความพร้อมกลับคืนสู่สังคมของกลุ่มเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ได้เป็นแผนภาพดังนี้

กระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย

ภาพที่ 2 กระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยคืนสู่สังคม

จากภาพที่ 2 สามารถอธิบายขั้นตอนกระบวนการเตรียมความพร้อมกลับคืนสู่สังคมของกลุ่มเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ได้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นตอนการวิเคราะห์ปัญหาและร่วมวางแผนเป้าหมาย

1. การจำแนกประเภทของเด็กและเยาวชน โดยใช้แผนการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนเฉพาะรายแบบไร้รอยต่อ (Uninterrupted Tailor-Made Routing) โดยนำการประเมินผลทางจิตมากำหนดแนวทางในการวางแผนชีวิตให้เหมาะสมกับแต่ละคน มาเป็นเครื่องมือในการจำแนกปัจจัยเสี่ยงและสาเหตุแห่งการกระทำผิด เพื่อวางแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเป็นรายบุคคล เพื่อกำหนดรูปแบบการปฏิบัติงานให้ความช่วยเหลือเยาวชนตามประเด็นปัญหา ศักยภาพและความต้องการของเยาวชน สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความจำเป็นของเด็กและเยาวชนรายนั้น ๆ เน้นการเชื่อมต่อการบริหารจัดการโดยร้อยเรียงกระบวนการทำงานตั้งแต่แรกเข้าศูนย์ฝึกฯ จนถึงปล่อยตัวคืนสู่สังคม รวมทั้งจัดระบบการติดตามช่วยเหลือดูแลเด็กและเยาวชนและครอบครัวภายหลังการคืนกลับสู่ชุมชน มุ่งเน้นการประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อลดความเสี่ยงปัญหาด้านพฤติกรรมและการกระทำผิดซ้ำ

2. กระบวนการออกแบบและวางแผนแก้ไข การบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชน โดยเด็กและเยาวชนจะมีแผนการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่แตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับระยะเวลาที่เด็กและเยาวชนต้องอยู่ในศูนย์ฝึกฯ และคะแนนการประพฤติตนเองและวิชาชีพ ซึ่งเป็นกระบวนการแก้ไขปัญหาที่เป็นสาเหตุที่นำไปสู่การกระทำผิด เพื่อช่วยปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ทักษะ และเตรียมความพร้อมภายหลังปล่อยของเด็กและเยาวชนให้เหมาะสมกับการดำเนินชีวิตในสังคม โดยมีจุดมุ่งหมายให้เด็กและเยาวชนสามารถกลับตนเป็นคนดีได้และได้รับการพัฒนาศักยภาพให้สามารถดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข โดยต้องเน้นการลดระยะเวลาที่ใช้

ชีวิตในศูนย์ฝึกและอบรมให้น้อยที่สุด ขณะเดียวกันสนับสนุนครอบครัว ชุมชนและสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเพื่อให้เด็กและเยาวชนมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ ที่มีความจำเป็นในการดำเนินชีวิต

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นตอนการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย

1. การตั้งเป้าหมายชีวิต โดยได้นำแนวคิด Good Lives Model (GLM) มาใช้ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนทำการวางแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู โดยมองว่าคนทุกคนมีเป้าหมายชีวิตที่คล้ายคลึงกัน ทางกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจะให้ความช่วยเหลือโดยให้เด็กมีส่วนร่วมในการวางแผนในการดำเนินชีวิตในตัวของเด็กเอง รวมทั้งทำการเสริมในเรื่องการสร้างพลังบวกและแนวคิดให้กับเด็กและเยาวชน โดย GLM เป็นกระบวนการที่มุ่งเน้นการมีชีวิตที่ดีหลังปล่อย การคืนสู่สังคม ชุมชน ครอบครัว เป็นต้น เป็นการตั้งเป้าหมายและแนวทางการปฏิบัติเพื่อไม่ให้กระทำผิดซ้ำอีก

2. การให้การศึกษาที่เหมาะสมตามช่วงวัย โดยเด็กที่มาอยู่กับกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนนั้น จะให้การศึกษาจนถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนมองว่าการศึกษาเป็นสิ่งที่จำเป็น จะจัดให้เด็กและเยาวชนเรียนให้จบในสายสามัญ

3. การพัฒนาทักษะอาชีพตามความต้องการพร้อมกับให้การฝึกฝนในด้านอาชีพ เป็นการให้โอกาสให้เด็กมีงานทำ เพราะถ้าหากไม่มีงานทำจะเป็นการกระตุ้นให้เกิดโอกาสในการกระทำผิดซ้ำค่อนข้างสูง เพราะฉะนั้นในเรื่องของการศึกษาและการมีงานทำเป็นสิ่งสำคัญเราจึงให้เด็กและเยาวชนวางแผนชีวิตของตนเองว่าอยากจะเรียนอะไรและทำอาชีพอะไร

4. การฝึกงานกับสถานประกอบการ ปัจจุบันทางกรมพินิจได้มีเครือข่ายในการร่วมมือกับภาคประชาสังคมในการส่งเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดไปฝึกอาชีพที่สถานประกอบการต่าง ๆ มีการผลักดันให้เด็กและเยาวชนเข้าสู่สถานประกอบการซึ่งมาจากหลายภาคส่วนทั้งทางภาครัฐและเอกชน ดังนั้นการส่งเด็กและเยาวชนเข้าสู่สถานประกอบการเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเป็นการปรับเปลี่ยนทัศนคติที่ดีหรือสร้างความเข้าใจให้กับคนในสังคมที่มีต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด ซึ่งเจ้าของประกอบการนั้นไม่มีเงื่อนไขใด ๆ ในการไม่รับเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดเข้าไปฝึกอาชีพเนื่องจากเด็กและเยาวชนนั้น มีความพร้อมอย่างเต็มที่ในการพัฒนาศักยภาพในการทำงาน ซึ่งเป็นการสร้างภาพลักษณ์ให้กับเด็กและเยาวชนที่เคยกระทำผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. การทดสอบความพร้อมก่อนปล่อย ทางกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนนั้นได้มีการประเมินการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยคืนสู่สังคมของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด เพื่อเป็นการส่งเสริมการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นการประเมินที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยเสี่ยงในการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน ซึ่งการจัดทำแบบประเมินการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยควรพิจารณาควบคู่กับการปรับตัวของเด็กและเยาวชนในการกลับคืนสู่สังคม

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นตอนการส่งมอบและติดตามผล

1. การส่งมอบคืนสู่สังคม

2. การสงเคราะห์หลังการปล่อย โดยมีพนักงานสังคมสงเคราะห์เป็นผู้ดำเนินการ ทั้งในเรื่องการติดต่อให้ผู้ปกครองเด็กหรือเยาวชนไปปรับตัวในวันครบกำหนดปล่อยตัว การติดต่อสอดส่องควบคุมความประพฤติหลังปล่อย การจัดส่งเด็กและเยาวชนกลับภูมิลำเนาเดิม การจัดหาผู้ปกครองหรือที่อยู่อาศัยให้แก่เด็กและเยาวชนที่กำพร้าบิดามารดาหรือขาดผู้ปกครอง การติดต่อจัดหางานให้แก่เด็กและเยาวชน เป็นต้น

3. การติดตามหลังการปล่อย มีระบบการติดตามหลังปล่อยซึ่งจะมีการติดตามหลังปล่อยอย่างน้อย 1 ปี ซึ่งเด็กแต่ละรายนั้นจะมีความเข้มข้นในการติดตามที่ไม่เหมือนกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับการประเมินก่อนปล่อย ซึ่งการประเมินนั้นใช้หลักการของ Good Lives Model (GLM) ในการบรรลุเป้าหมายของเด็ก

4.2 ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ผลของกระบวนการเตรียมความพร้อมกลับคืนสู่สังคมของกลุ่มเยาวชนที่มีต่อประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน

จากผลการศึกษากระบวนการเตรียมความพร้อมกลับคืนสู่สังคมของกลุ่มเยาวชนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ ซึ่งผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

จากการศึกษาเรื่องการเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย เพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จากกลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่มีผลคะแนนการประเมินทักษะด้านทักษะชีวิต ทักษะอาชีพ ด้านจิตใจและพฤติกรรม สูงสุด 10 อันดับแรกของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จำนวน 5 แห่ง ได้แก่ บ้านสิรินธร บ้านกาญจนาภิเษก บ้านอุเบกขา บ้านมุทิตา บ้านปรานี โดยการเก็บข้อมูลจากการใช้แบบสอบถามจำนวน 50 ชุด ได้ผลการศึกษาและแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

4.2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สถิติแจกแจงความถี่ (Frequency) นำเสนอในรูปแบบร้อยละ (Percentage)

4.2.2 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะด้านทักษะชีวิต ทักษะอาชีพ ด้านจิตใจและพฤติกรรม และระดับประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จากกลุ่มตัวอย่าง โดยนำเสนอในรูปแบบค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4.2.3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้านทักษะชีวิต ทักษะอาชีพ ด้านจิตใจและพฤติกรรม ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนในเขต

กรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันและสถิติวิเคราะห์การถดถอย (Regression Analysis)

ทั้งนี้เพื่อความเข้าใจในการนำเสนอการวิเคราะห์ผลของข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดอักษรย่อและสัญลักษณ์แทนตัวแปรและค่าสถิติต่างๆ ดังนี้

ปัจจัยด้านกระบวนการเตรียมความพร้อมด้านทักษะชีวิต (X1) กับตัวแปรปัจจัยด้านกระบวนการเตรียมความพร้อมด้านจิตใจและพฤติกรรม (X3) มีค่าเท่ากับ 0.685 ในขณะที่ตัวแปรปัจจัยด้านกระบวนการเตรียมความพร้อมด้านทักษะชีวิต (X1) กับตัวแปรปัจจัยด้านกระบวนการเตรียมความพร้อมด้านทักษะอาชีพ (X2) และตัวแปรปัจจัยด้านกระบวนการเตรียมความพร้อมด้านทักษะอาชีพ (X2) กับตัวแปรปัจจัยด้านกระบวนการเตรียมความพร้อมด้านจิตใจและพฤติกรรม (X3) มีความสัมพันธ์กันต่ำ

สัญลักษณ์ที่ใช้แทนตัวแปร

LIFE (X1)	แทน ปัจจัยด้านกระบวนการเตรียมความพร้อมด้านทักษะชีวิต
CARE (X2)	แทน ปัจจัยด้านกระบวนการเตรียมความพร้อมด้านทักษะอาชีพ
MIND (X3)	แทน ปัจจัยด้านกระบวนการเตรียมความพร้อมด้านจิตใจและพฤติกรรม
PRE (XX)	แทน ปัจจัยด้านกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย
SAT (Y1)	แทน ประสิทธิภาพการทำงานของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยด้านความพึงพอใจของเยาวชนจากกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย
CON (Y2)	แทน ประสิทธิภาพการทำงานของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยด้านการปฏิบัติงานของการให้คำปรึกษาและช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่
FOL (Y3)	แทน ประสิทธิภาพการทำงานของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยด้านการกำกับดูแลและติดตามของเจ้าหน้าที่หลังการปล่อยตัว
EFFI (YY)	แทน ประสิทธิภาพการทำงานของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย

สัญลักษณ์ที่ใช้แทนค่าสถิติ

S.D.	แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
Df	แทน ชั้นของความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)
β	แทน ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน (Beta Weight)
S.E.	แทน ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์
r	แทน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย
R	แทน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ

R^2 แทน กำลังสองของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณหรือร้อยละของค่าความแปรผันร่วมกันของตัวแปรพยากรณ์กับตัวแปรเกณฑ์

t แทน ค่าการแจกแจงแบบ t (t-distribution)

4.2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง

จากการศึกษาเรื่องการเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย เพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 50 ชุด ผลการศึกษาเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างสรุปได้ดังตารางที่ ตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามประเภทของข้อมูลทั่วไป

	ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ	ชาย	50	100
	หญิง	0	0
	รวม	50	100
อายุ	น้อยกว่า 10 ปี	0	0
	10 – 15 ปี	2	4
	16 – 18 ปี	48	96
	รวม	50	100
ระดับการศึกษา	ต่ำกว่า ป.4	1	2
	ป.4 - ป.6	7	14
	ม.1 - ม.3	22	44
	ม.4 - ม.6	15	30
	ปวช.	4	8
	ปวส.	1	2
	ไม่ได้ศึกษาเล่าเรียน	0	0
	รวม	50	100
ระยะเวลาของการฝึกอบรม	ไม่ถึง 1 ปี	5	10
	ระหว่าง 1 - 3 ปี	33	66
	ระหว่าง 4 - 5 ปี	9	18
	มากกว่า 5 ปีขึ้นไป	3	6
	รวม	50	100

จากตารางที่ 4.1 พบว่ากลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนจากศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 50 คน (100%) ทั้งหมดเป็นเพศชาย อายุอยู่ในช่วง 16 – 18 ปี (96%) มีระดับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 - มัธยมศึกษาปีที่ 3 (44%) มีระยะเวลาของการฝึกอบรมระหว่าง 1 - 3 ปี (66%)

4.1.1.1 เพศ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดเป็นเพศชาย มีจำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 100

4.1.1.2 อายุ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามโดยส่วนใหญ่มีอายุในช่วง 16 – 18 ปี มีจำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 96 รองลงมาคือ อายุในช่วง 10 – 15 ปี มีจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 4

4.1.1.3 ระดับการศึกษา พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามโดยส่วนใหญ่มีระดับการศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ 1 - มัธยมศึกษาปีที่ 3 มีจำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 44 รองลงมาคือ มีระดับการศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ 4 - มัธยมศึกษาปีที่ 6 มีจำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 30 ลำดับถัดมาคือ มีระดับการศึกษา ประถมศึกษาปีที่ 4 - ประถมศึกษาปีที่ 6 มีจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 14 ลำดับถัดมาคือ มีระดับการศึกษา ระดับ ปวช. มีจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 8 และระดับการศึกษาระดับต่ำกว่าประถมศึกษาปีที่ 4 และระดับ ปวส. มีจำนวนเท่ากันคือ 1 คน คิดเป็นร้อยละ 2

4.1.1.4 ระยะเวลาของการฝึกอบรม พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามโดยส่วนใหญ่มีระยะเวลาของการฝึกอบรมระหว่าง 1 - 3 ปี มีจำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 66 รองลงมาคือ มีระยะเวลาของการฝึกอบรมระหว่าง 4 - 5 ปี มีจำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 18 ลำดับถัดมาคือ มีระยะเวลาของการฝึกอบรมไม่ถึง 1 ปี มีจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 10 และมีระยะเวลาของการฝึกอบรมมากกว่า 5 ปีขึ้นไป มีจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 6

4.2.2 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะด้านทักษะชีวิต ทักษะอาชีพ ด้านจิตใจและพฤติกรรม และระดับประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

4.2.2.1 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะด้านทักษะชีวิตของเด็กและเยาวชนของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามเกี่ยวกับทักษะด้านทักษะชีวิตของเด็กและเยาวชนของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล สามารถสรุปผลได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.2 ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะด้านทักษะชีวิตของเด็กและเยาวชน

ทักษะด้านทักษะชีวิต	Mean	S.D.	ระดับ
1.ได้ตระหนักรู้คุณลักษณะที่ดีของตนเอง เช่น มองโลกในแง่ดี มีเหตุมีผล ขยันอดทน	4.12	.558	มาก
2.ได้เห็นสิ่งที่มีคุณค่าในชีวิตตนเอง เช่น สุขภาพดี ร่างกายแข็งแรง กินได้ นอนหลับ ความรัก ความปรารถนาดี มิตรภาพที่ได้รับจากบุคคลที่แวดล้อม	4.12	.746	มาก
3.ได้เห็นความสำคัญในการให้กำลังใจตนเองและมีความเมตตากรุณาต่อตนเอง	4.18	.629	มาก
4.มีการตั้งเป้าหมายในชีวิต ได้แก่ รักษาสุขภาพ ดูแลจิตใจ วางแผนการเงิน พัฒนาตนเอง	4.14	.700	มาก
5.สามารถยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลได้	3.96	.700	มาก
6.สามารถรับฟังความคิดเห็นและข้อวิจารณ์ของผู้อื่นได้	3.90	.909	มาก
โดยรวม	4.07	.551	มาก

จากตารางที่ 4.2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นเกี่ยวกับด้านทักษะชีวิตอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีระดับคิดเห็นมากที่สุดในหัวข้อได้เห็นความสำคัญในการให้กำลังใจตนเองและมีความเมตตากรุณาต่อตนเอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18 รองลงมาคือ มีการตั้งเป้าหมายในชีวิต ได้แก่ รักษาสุขภาพ ดูแลจิตใจ วางแผนการเงิน พัฒนาตนเอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14 ได้ตระหนักรู้คุณลักษณะที่ดีของตนเอง เช่น มองโลกในแง่ดี มีเหตุมีผล ขยันอดทน และได้เห็นสิ่งที่มีคุณค่าในชีวิตตนเอง เช่น สุขภาพดี ร่างกายแข็งแรง กินได้ นอนหลับ ความรัก ความปรารถนาดี มิตรภาพที่ได้รับจากบุคคลที่แวดล้อม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12 สามารถยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 และสามารถรับฟังความคิดเห็นและข้อวิจารณ์ของผู้อื่นได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.3 ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะด้านทักษะอาชีพของเด็กและเยาวชนของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ทักษะด้านทักษะอาชีพ	Mean	S.D.	ระดับ
1.ได้รับโอกาสในการศึกษาเพิ่มพูนความรู้ ทั้งสายสามัญ สายอาชีพ และการส่งเสริมอาชีพอย่างเพียงพอ	4.20	.670	มาก
2.ได้รับการฝึกวิชาชีพตรงกับความต้องการ ของตนเองใน การทำงานที่พึงประสงค์	3.92	.778	มาก
3.มองเห็นการฝึกวิชาชีพสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง	4.14	.670	มาก
4.มีความคิดและความต้องการเงินทุนสำหรับไปประกอบ อาชีพหลังได้รับการปล่อยตัว	4.12	.982	มาก
5.ต้องการได้รับโอกาสพัฒนาศึกษาด้านทักษะอาชีพ เพิ่มขึ้นหลังจากเรียนจำ	3.90	.814	มาก
โดยรวม	4.06	.533	มาก

จากตารางที่ 4.3 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นเกี่ยวกับทักษะอาชีพอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีระดับความเห็นมากที่สุดข้อได้รับโอกาสในการศึกษาเพิ่มพูนความรู้ ทั้งสายสามัญ สายอาชีพ และการส่งเสริมอาชีพอย่างเพียงพอ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 รองลงมาคือ หัวข้อมองเห็นการฝึกวิชาชีพสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14 มีความคิดและความต้องการเงินทุนสำหรับไปประกอบอาชีพหลังได้รับการปล่อยตัว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12 ได้รับการฝึกวิชาชีพตรงกับความต้องการ ของตนเองในการทำงานที่พึงประสงค์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.92 และ ต้องการได้รับโอกาสพัฒนาศึกษาด้านทักษะอาชีพเพิ่มขึ้นหลังจากเรียนจำมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.4 ผลการศึกษาาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะด้านทักษะด้านจิตใจและพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ทักษะด้านทักษะด้านจิตใจและพฤติกรรม	Mean	S.D.	ระดับ
1. มีความจริงใจต่อตนเองที่จะประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์และเป็นธรรม	4.20	.670	มาก
2. รู้จักข่มใจตนเอง ฝึกใจตนเองให้ประพฤติปฏิบัติอยู่ในความสัตย์และความดี	4.06	.867	มาก
3. รู้จักอดทน อดกลั้น และอดออม ที่จะไม่ประพฤติล่วงความสัตย์ มีแต่ความสุจริต ไม่ว่าจะด้วยเหตุประการใด	4.20	.728	มาก
4. รู้จักละวางความชั่ว ความทุจริต และรู้จักเสียสละประโยชน์ส่วนน้อยของตน เพื่อประโยชน์ส่วนรวม	4.00	.782	มาก
โดยรวม	4.12	.647	มาก

จากตารางที่ 4.4 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นเกี่ยวกับทักษะด้านจิตใจและพฤติกรรมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีระดับคิดเห็นมากที่สุดในหัวข้อมีความจริงใจต่อตนเองที่จะประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์และเป็นธรรม และรู้จักอดทน อดกลั้น และอดออมที่จะไม่ประพฤติล่วงความสัตย์ มีแต่ความสุจริต ไม่ว่าจะด้วยเหตุประการใด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 รองลงมาคือ หัวข้อรู้จักข่มใจตนเอง ฝึกใจตนเองให้ประพฤติปฏิบัติอยู่ในความสัตย์และความดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 และรู้จักละวางความชั่ว ความทุจริต และรู้จักเสียสละประโยชน์ส่วนน้อยของตน เพื่อประโยชน์ส่วนรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.5 ผลการศึกษาระดับประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน

ประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำ	Mean	S.D.	ระดับ
1.ประสิทธิภาพด้านความพึงพอใจของเยาวชนจากกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย	4.21	.666	มากที่สุด
2.ประสิทธิภาพด้านการปฏิบัติงานด้านการให้คำปรึกษาและช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่	4.01	.591	มาก
3.ประสิทธิภาพด้านการกำกับดูแลและติดตามของเจ้าหน้าที่หลังการปล่อยตัว	3.88	.616	มาก
โดยรวม	4.03	.533	มาก

จากตารางที่ 4.5 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีระดับคิดเห็นมากที่สุดในด้านประสิทธิภาพด้านความพึงพอใจของเยาวชนจากกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 รองลงมาคือ ด้านประสิทธิภาพด้านการปฏิบัติงานด้านการให้คำปรึกษาและช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 และด้านประสิทธิภาพด้านการกำกับดูแลและติดตามของเจ้าหน้าที่หลังการปล่อยตัว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.88 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.6 ผลการศึกษาระดับประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยด้านความพึงพอใจของเยาวชนจากกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย

ประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำด้านความพึงพอใจของเยาวชนจากกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย	Mean	S.D.	ระดับ
1.ฉันคิดว่าฉันสามารถปรับตัวและตั้งตัวได้มากกว่า 6 เดือนหลังจากออกจากศูนย์ฝึก	4.02	.845	มาก
2.ฉันคิดว่าฉันมีความพร้อมที่จะออกไปใช้ชีวิตข้างนอก	4.28	.834	มากที่สุด
3.ฉันเชื่อว่าฉันสามารถใช้ชีวิตภายหลังปล่อยตัวได้โดยไม่กระทำผิดซ้ำอีก	4.32	.794	มากที่สุด
โดยรวม	4.21	.666	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.6 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำด้านความพึงพอใจของเยาวชนจากกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีระดับคิดเห็นมากที่สุดในข้อฉันเชื่อว่าฉันสามารถใช้ชีวิตภายหลังปล่อยตัวได้โดยไม่กระทำผิดซ้ำอีกมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.32 รองลงมาคือ ฉันคิดว่าฉันมีความพร้อมที่จะออกไปใช้ชีวิตข้างนอก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 และฉันคิดว่าฉันสามารถปรับตัวและตั้งตัวได้มากกว่า 6 เดือนหลังจากออกจากศูนย์ฝึก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.7 ผลการศึกษาระดับประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยด้านการปฏิบัติงานด้านการให้คำปรึกษาและช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่

ประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำด้านการปฏิบัติงานด้านการให้คำปรึกษาและช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่	Mean	S.D.	ระดับ
1.ฉันคิดว่าการมีเจ้าหน้าที่ที่ฉันสนิทและไวใจในระหว่างการฝึกอบรมช่วยให้ฉันสามารถผ่านเหตุการณ์ตึงเครียดต่าง ๆ ไปได้	4.12	.718	มาก
2.ฉันคิดว่าการมีคนรับฟัง ให้คำแนะนำ และให้กำลังใจช่วยทำให้ฉันใช้ชีวิตได้ดีมากขึ้น	4.18	.774	มาก
3.หลังจากฉันถูกปล่อยตัวออกไปแล้ว หากฉันเกิดความเครียด หรือเกิดความไม่แน่ใจว่าจะแก้ไขปัญหายังหนึ่งอย่างใดได้ ฉันคิดว่าครูหรือเจ้าหน้าที่ของ ศูนย์ฝึกฯ น่าจะช่วยฉันได้	3.74	.876	มาก
โดยรวม	4.01	.591	มาก

จากตารางที่ 4.7 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำด้านการปฏิบัติงานด้านการให้คำปรึกษาและช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีระดับคิดเห็นมากที่สุดในข้อฉันคิดว่าการมีคนรับฟัง ให้คำแนะนำ และให้กำลังใจช่วยทำให้ฉันใช้ชีวิตได้ดีมากขึ้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18 รองลงมาคือ ฉันคิดว่าการมีเจ้าหน้าที่ที่ฉันสนิทและไวใจในระหว่างการฝึกอบรมช่วยให้ฉันสามารถผ่านเหตุการณ์ตึงเครียดต่าง ๆ ไปได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12 และหลังจากฉันถูกปล่อยตัวออกไปแล้ว

หากฉันเกิดความเครียด หรือเกิดความไม่แน่ใจว่าจะแก้ไขปัญหาอย่างหนึ่งอย่างใดได้ ฉันคิดว่าครูหรือเจ้าหน้าที่ของ ศูนย์ฝึกฯ น่าจะช่วยฉันได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.8 ผลการศึกษาระดับประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยด้านการกำกับดูแลและติดตามของเจ้าหน้าที่หลังการปล่อยตัว

ประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำด้านการกำกับดูแลและติดตามของเจ้าหน้าที่หลังการปล่อยตัว	Mean	S.D.	ระดับ
1.การมีเจ้าหน้าที่หรือบุคคลที่สนิทและไว้ใจได้คอยช่วยเหลือ ให้กำลังใจ และสอบถามทุกข์สุขหลังการปล่อยตัว ทำให้ฉันกลับไปใช้ชีวิตในสังคมหลังจากออกจากศูนย์ฝึกได้ดีขึ้น	4.06	.712	มาก
2.ฉันอยากให้เจ้าหน้าที่ของศูนย์ฝึกติดต่อมาพูดคุย ทักทายฉันบ้างหลังจากที่ฉันออกจากศูนย์ฝึกไปแล้ว	3.56	.884	มาก
3.ฉันเชื่อว่าคนเราต้องการบุคคลที่เป็นที่พึ่งพิงทางจิตใจในการใช้ชีวิตได้	4.02	.742	มาก
โดยรวม	3.88	.616	มาก

จากตารางที่ 4.8 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำด้านการกำกับดูแลและติดตามของเจ้าหน้าที่หลังการปล่อยตัวอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.88 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีระดับคิดเห็นมากที่สุดในการมีเจ้าหน้าที่หรือบุคคลที่สนิทและไว้ใจได้คอยช่วยเหลือ ให้กำลังใจ และสอบถามทุกข์สุขหลังการปล่อยตัว ทำให้ฉันกลับไปใช้ชีวิตในสังคมหลังจากออกจากศูนย์ฝึกได้ดีขึ้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 รองลงมาคือ ฉันเชื่อว่าคนเราต้องการบุคคลที่เป็นที่พึ่งพิงทางจิตใจในการใช้ชีวิตได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 และฉันอยากให้เจ้าหน้าที่ของศูนย์ฝึกติดต่อมาพูดคุยทักทายฉันบ้างหลังจากที่ฉันออกจากศูนย์ฝึกไปแล้ว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.56 ตามลำดับ

4.2.3 การวิเคราะห์อิทธิพลของกระบวนการเตรียมความพร้อมกลับคืนสู่สังคมของกลุ่มเยาวชนที่มีต่อประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน

การวิจัยในครั้งนี้ได้ทำการทดสอบอิทธิพลของตัวแปรอิสระที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเตรียมความพร้อมกลับคืนสู่สังคมของกลุ่มเยาวชน อันได้แก่ กระบวนการเตรียมความพร้อมด้านทักษะชีวิต กระบวนการเตรียมความพร้อมด้านทักษะอาชีพ กระบวนการเตรียมความพร้อมด้านจิตใจและพฤติกรรม กับประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน โดยใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันและสถิติวิเคราะห์การถดถอยแบบง่ายและแบบพหุคูณ (Simple Regression Analysis and Multiple Regression Analysis) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 4.9 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของปัจจัยด้านกระบวนการเตรียมความพร้อมกลับคืนสู่สังคมของกลุ่มเยาวชน

ตัวแปร	LIFE (X1)	CARE (X2)	MIND (X3)	PRE (XX)
LIFE (X1)	1			
CARE (X2)	.584**	1		
MIND (X3)	.685**	.584**	1	
PRE (XX)	.872**	.823**	.892**	1

หมายเหตุ: ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตัวแปรพยากรณ์ปัจจัยที่ด้านกระบวนการเตรียมความพร้อมกลับคืนสู่สังคมของกลุ่มเยาวชนมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอยู่ระหว่าง 0.584 - 0.685 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีความสัมพันธ์ทางบวกทั้งหมด คู่ตัวแปรพยากรณ์มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุด คือ ตัวแปรปัจจัยด้านกระบวนการเตรียมความพร้อมด้านทักษะชีวิต (X1) กับตัวแปรปัจจัยด้านกระบวนการเตรียมความพร้อมด้านจิตใจและพฤติกรรม (X3) มีค่าเท่ากับ 0.685 ในขณะที่ตัวแปรปัจจัยด้านกระบวนการเตรียมความพร้อมด้านทักษะชีวิต (X1) กับตัวแปรปัจจัยด้านกระบวนการเตรียมความพร้อมด้านทักษะอาชีพ (X2) และตัวแปรปัจจัยด้านกระบวนการเตรียมความพร้อมด้านทักษะอาชีพ (X2) กับตัวแปรปัจจัยด้านกระบวนการเตรียมความพร้อมด้านจิตใจและพฤติกรรม (X3) มีความสัมพันธ์กันต่ำสุด โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.584

ตารางที่ 4.10 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของปัจจัยด้านกระบวนการเตรียมความพร้อมกลับคืนสู่สังคมของกลุ่มเยาวชนกับประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำ

ตัวแปร	LIFE (X1)	CARE (X2)	MIND (X3)	PRE (XX)	SAT (Y1)	CON (Y2)	FOL (Y3)	EFFI (YY)
LIFE (X1)	1							
CARE (X2)	.584**	1						
MIND (X3)	.685**	.584**	1					
PRE (XX)	.872**	.823**	.892**	1				
SAT (Y1)	.605**	.515**	.705**	.711**	1			
CON (Y2)	.575**	.620**	.632**	.705**	.580**	1		
FOL (Y3)	.526**	.559**	.491**	.605**	.487**	.727**	1	
EFFI (YY)	.667**	.659**	.716**	.790**	.818**	.891**	.856**	1

หมายเหตุ: ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ปัจจัยด้านกระบวนการเตรียมความพร้อมกลับคืนสู่สังคมของกลุ่มเยาวชนมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.790 และเมื่อพิจารณาตัวแปรในแต่ละด้าน พบว่า ปัจจัยด้านกระบวนการเตรียมความพร้อมด้านจิตใจและพฤติกรรม (X3) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มากที่สุด (0.716) รองลงมาคือ ปัจจัยด้านกระบวนการเตรียมความพร้อมด้านทักษะชีวิต (X1) (0.667) และปัจจัยด้านกระบวนการเตรียมความพร้อมด้านทักษะอาชีพ (X2) (0.659) เรียงตามลำดับ

4.2.3.1 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณโดยวิธีเพิ่มตัวแปรอิสระแบบขั้นตอน (Multiple Regression Analysis with Stepwise Method) ระหว่างปัจจัยด้านกระบวนการเตรียมความพร้อมกลับคืนสู่

สังคมของกลุ่มเยาวชนกับประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำ

ปัจจัยด้านกระบวนการเตรียมความพร้อมกลับคืนสู่สังคมของกลุ่มเยาวชนมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 พบว่าค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) มีค่าเท่ากับ .601 แสดงให้เห็นว่าปัจจัยกระบวนการเตรียมความพร้อมกลับคืนสู่สังคมของกลุ่มเยาวชน อันได้แก่ กระบวนการเตรียมความพร้อมด้านทักษะอาชีพ (X2) และกระบวนการเตรียมความพร้อมด้านจิตใจและพฤติกรรม (X3) มีอิทธิพลทางบวกต่อประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำ (EFFI) สูงถึง 60.1%

เมื่อแยกพิจารณาแต่ละปัจจัยแล้วพบว่ากระบวนการเตรียมความพร้อมด้านทักษะอาชีพ (X2) และกระบวนการเตรียมความพร้อมด้านจิตใจและพฤติกรรม (X3) มีอิทธิพลทางบวกต่อประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำ (EFFI) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยปัจจัยด้านกระบวนการเตรียมความพร้อมด้านจิตใจและพฤติกรรม (X3) มีอิทธิพลทางบวกสูงที่สุด ($\beta = 0.503$, $t = 4.431$) กล่าวคือเมื่อหน่วยของปัจจัยด้านกระบวนการเตรียมความพร้อมด้านจิตใจและพฤติกรรม (X3) เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลทำให้ประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำ (EFFI) เพิ่มขึ้น 0.503 หน่วย ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางบวกรองลงมา คือ ปัจจัยด้านกระบวนการเตรียมความพร้อมด้านทักษะอาชีพ (X2) ($\beta = 0.365$, $t = 3.209$) กล่าวคือเมื่อหน่วยของปัจจัยด้านกระบวนการเตรียมความพร้อมด้านทักษะอาชีพ (X2) เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลทำให้ประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำ (EFFI) เพิ่มขึ้น 0.365 หน่วย ดังตารางที่ 4.11

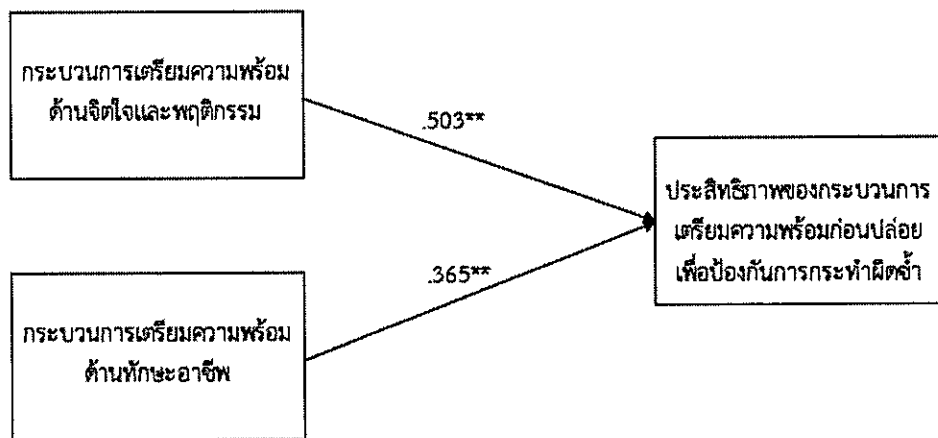
ตารางที่ 4.11 แสดงค่าการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณโดยวิธีเพิ่มตัวแปรอิสระแบบขั้นตอน (Multiple Regression Analysis with Stepwise Method) ระหว่างปัจจัยด้านกระบวนการเตรียมความพร้อมกลับคืนสู่สังคมของกลุ่มเยาวชนกับประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำ

ตัวแปรพยากรณ์	R	R ²	Adjusted R ²	b	S.E.	β	t	Sig
(Constant)				1.605	.346		4.644	.000
MIND (X3)	.716	.513	.503	.415	.094	.503**	4.431	.000
CARE (X2)	.775	.601	.584	.365	.114	.365**	3.209	.002

หมายเหตุ: Dependent Variable: EFFI

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สรุปได้ว่า ตัวแปรปัจจัยด้านกระบวนการเตรียมความพร้อมกลับคืนสู่สังคมของกลุ่มเยาวชนที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำได้ดีที่สุด คือ กระบวนการเตรียมความพร้อมด้านจิตใจและพฤติกรรม (X3) และกระบวนการเตรียมความพร้อมด้านทักษะอาชีพ (X2) ดังแสดงในภาพที่ 3

ภาพที่ 3 ปัจจัยด้านกระบวนการเตรียมความพร้อมกลับคืนสู่สังคมของกลุ่มเยาวชนที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำ

4.3 ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน

เพื่อให้ได้เพื่อข้อเสนอแนะแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ได้ทำการศึกษาวิจัยด้วยระเบียบวิธีวิจัยวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยการเชิญตัวแทนองค์กรของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนในพื้นที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเตรียมความพร้อมในด้านทักษะชีวิต ทักษะอาชีพ ด้านจิตใจและพฤติกรรม เพื่อกลับคืนสู่สังคมของกลุ่มเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนในการป้องกันการกระทำผิดซ้ำ มาให้เห็นในลักษณะของการวิพากษ์รูปแบบการเตรียมความพร้อมในด้านทักษะชีวิต ทักษะอาชีพ ด้านจิตใจและพฤติกรรมในแง่ของความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้จริงตามมุมมองและความคิดเห็นของผู้ที่เข้าร่วมสนทนากลุ่ม เพื่อที่จะประมวลและกลั่นกรองข้อมูล ร่วมกับการนำผลการวิเคราะห์อิทธิพลของปัจจัยด้านกระบวนการเตรียมความพร้อมกลับคืนสู่สังคมของกลุ่มเยาวชนที่มีต่อประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำ ซึ่งศึกษาพบว่าตัวแปรปัจจัยด้านกระบวนการเตรียมความพร้อมกลับคืนสู่สังคมของกลุ่มเยาวชนที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำได้ดีที่สุด คือ กระบวนการเตรียมความพร้อมด้านจิตใจและพฤติกรรม และกระบวนการเตรียมความพร้อมด้านทักษะอาชีพ ก่อนที่จะนำไปพัฒนาเป็นแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนอันจะเป็นเครื่องมือพัฒนาเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนให้มีคุณภาพชีวิตที่เหมาะสมต่อการกลับเข้าสู่สังคมต่อไป โดยทำการวิเคราะห์เนื้อหาและจัดหมวดหมู่ (Content Analysis) ตามประเภทของปัจจัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.3.1 แนวทางการพัฒนาการเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนด้วยกระบวนการเตรียมความพร้อมด้านจิตใจและพฤติกรรม

จากการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญแสดงความคิดเห็นในทิศทางเดียวกันกล่าวคือ การเตรียมความพร้อมเด็กและเยาวชนก่อนปล่อย ควรเน้นการเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ ได้แก่ 1. ด้านการศึกษา 2. ด้านการประกอบอาชีพ 3. ด้านครอบครัว ซึ่งถือว่ามีความสำคัญมากในการดูแลเด็กและเยาวชนหลังจากออกจากศูนย์ฝึกฯ 4. ด้านการคบเพื่อน โดยต้องมีการสอนให้ประเมินสถานการณ์ ซึ่งการใช้ชีวิตภายนอกศูนย์ฝึกฯ หลังปล่อย อาจพบเพื่อนดีหรือไม่ดี หรือแม้กระทั่งการประเมินสถานการณ์ของตนเอง ว่ามีส่วนทำให้เพื่อน มีการกระทำผิดซ้ำหรือไม่ และที่สำคัญคือ 5. ทักษะชีวิต โดยเฉพาะการสอนให้รู้ถึงคุณค่าของความสุขใจ การประพฤติปฏิบัติอยู่ในความสัตย์และความดี ละวางความชั่ว และรู้จักเสียสละประโยชน์ส่วนรวม เพื่อเป็นแนวทางในการตั้งเป้าหมายการดำเนินชีวิตที่ดีงามและมีคุณค่าของตนเองต่อไป

สำหรับแนวทางการพัฒนาการเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนด้วยกระบวนการเตรียมความพร้อมด้านจิตใจและพฤติกรรมนั้น ได้แบ่งการนำเสนอผลการศึกษาออกเป็น 2 แนวทางตามคำแนะนำของผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากกระบวนการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ได้แก่ 1) แนวทางการสร้างคุณค่าให้ตนเองและยกระดับทางจิตใจของเด็กและเยาวชน และ 2) แนวทางการบูรณาการกับหน่วยงานภายนอกและภาคประชาสังคมในการจัดกิจกรรมเพื่อหล่อหลอมความคิดและพฤติกรรม เพื่อลดปัญหาการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.3.1.1 แนวทางการสร้างคุณค่าให้ตนเองและยกระดับทางจิตใจของเด็กและเยาวชน

การเสริมสร้างทักษะชีวิตให้แก่เด็กและเยาวชน โดยเฉพาะการสอนให้รู้ถึงคุณค่าของความสุจริต ความสัตย์และความดี เพื่อสร้างคุณค่าให้ตนเองและยกระดับทางจิตใจของเด็กและเยาวชน พร้อมทั้งฝึกให้ประเมินประสบการณ์ชีวิตของคนอื่น ฝึกใจตนเองให้ประพฤติปฏิบัติอยู่ในความสัตย์และความดี ละวางความชั่ว ความทุจริต และรู้จักเสียสละประโยชน์ส่วนน้อยของตน เพื่อประโยชน์ส่วนรวม เพื่อเป็นแนวทางในการตั้งเป้าหมายการดำเนินชีวิตของตนเองต่อไป และหัวใจสำคัญของความสำเร็จในการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย คือ การติดตามอย่างเอาใจใส่แบบใกล้ชิดเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันและสร้างคุณค่าทางจิตใจระหว่างเจ้าหน้าที่พี่เลี้ยงและตัวเด็กและเยาวชน โดยมีแผนการติดตามนิเทศเด็กและเยาวชนทุก 14 วันในช่วง 3 เดือนแรก ตรวจสอบสารเสพติด รอยสัก เจาะฝังอุปกรณ์ต่าง ๆ บนร่างกาย รวมทั้งการสร้างระบบประเมินจากผู้ปกครอง ยิ่งไปกว่านั้นมีการเชิญผู้ปกครองร่วมนิเทศไปด้วยกัน ตลอดจนควรมีการติดตามประเมินผลการดำเนินงานทุก 3 เดือน เป็นระยะเวลา 1-2 ปี ซึ่งกิจกรรมต่าง ๆ ตามแผนปฏิบัติที่ชัดเจนเช่นนี้จะส่งผลให้เยาวชนได้รับความใส่ใจ และรู้สึกว่าคุณค่าตนเองสำคัญและเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ส่งผลให้เกิดความต้องการเปลี่ยนตัวเองให้เป็ผลเมืองที่ดีของสังคมและไม่ด้อยค่าตนเอง Good Life Modern, GLM) ที่สำคัญเยาวชนจะไม่ทำผิดซ้ำ

4.3.1.2 แนวทางการบูรณาการกับหน่วยงานภายนอกและภาคประชาสังคมในการจัดกิจกรรมเพื่อหล่อหลอมความคิดและพฤติกรรม เพื่อลดปัญหาการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน

การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยของหน่วยงานในสังกัดกรมฯ มีการบูรณาการกับสถานพินิจและผู้ประกอบการในท้องที่ แต่อย่างไรก็ตามระบบพี่เลี้ยงก็ยังคงเป็นระบบที่สำคัญต่อการส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนไม่กระทำผิดซ้ำ ซึ่งพบว่าระบบพี่เลี้ยงส่งผลให้เด็กและเยาวชนกระทำผิดซ้ำลดลงเหลือเพียงไม่เกิน 20% โดยในการติดตามประเมินผลในพื้นที่ต่างจังหวัด กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจะทำการประสานความร่วมมือกับยุติธรรมจังหวัด ให้ลงพื้นที่ ประสานกำนัน ประสานชุมชน และช่วยติดตาม นอกจากนี้ยังมีการประสานความร่วมมือกับมูลนิธิต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ และเชื่อมโยงเด็กและเยาวชนกับครอบครัว เพื่อลดปัญหาการขาดผู้ดูแลในการหล่อหลอมความคิดและพฤติกรรม ซึ่งอาจเป็นสาเหตุของการกระทำผิดซ้ำ โดยทำโครงการที่สามารถเชื่อมโยงกันได้ระหว่างเจ้าหน้าที่ เด็กและเยาวชน และ

ครอบครัว เพื่อให้ครอบครัวช่วยติดตามประเมินผลเด็กและเยาวชนหลังปล่อย ภายใต้การประสานความร่วมมือกัน จะทำให้เกิดระบบและกลไกที่ยั่งยืน อีกทั้งยังมีการประสานความร่วมมือกับกระทรวงการพัฒนาลังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ในการจัดกิจกรรมเพื่อลดปัญหาการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน ตลอดจนการบูรณาการกับผู้พิพากษาสมทบ ในการช่วยจัดกิจกรรมสรรหางานให้กับเด็กและเยาวชนหลังปล่อยจากศูนย์ฝึกฯ ด้วย

4.3.2 แนวทางการพัฒนาการเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนด้วยกระบวนการเตรียมความพร้อมด้านทักษะอาชีพ

จากการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญแสดงความคิดเห็นในทิศทางเดียวกันกล่าวคือกิจกรรมการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยมีความสำคัญกับเด็กและเยาวชนอย่างมาก ส่งผลให้เด็กและเยาวชนมีทักษะและความรู้ รวมทั้งได้รับการฝึกวิชาชีพ ทำให้มีแผนการดำเนินชีวิตที่ชัดเจน ควบคุมสิ่งเสพติดเป็นพี่เลี้ยงคอยชี้แนะแนวทางแก่เยาวชนในการให้ความรู้

สำหรับแนวทางการพัฒนาการเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนด้วยกระบวนการเตรียมความพร้อมด้านทักษะอาชีพนั้น ได้แบ่งการนำเสนอผลการศึกษาออกเป็น 2 แนวทางตามคำแนะนำของผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากกระบวนการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ได้แก่ 1) แนวทางการชี้แนะแนวทางแก่เยาวชนในการให้ความรู้ที่เป็นปัจจุบันเพื่อการประกอบอาชีพจากนักสังคมสงเคราะห์พี่เลี้ยง และ 2) แนวทางการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนเฉพาะรายแบบไร้รอยต่อเพื่อเตรียมความพร้อมเพื่อสร้างเป้าหมายชีวิตและวิชาชีพตั้งแต่แรกเข้า โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.3.2.1 แนวทางการชี้แนะแนวทางแก่เยาวชนในการให้ความรู้ที่เป็นปัจจุบันเพื่อการประกอบอาชีพจากนักสังคมสงเคราะห์พี่เลี้ยง

กิจกรรมการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยด้านทักษะอาชีพมีความสำคัญกับเด็กและเยาวชนอย่างมาก ส่งผลให้เด็กและเยาวชนมีทักษะและความรู้ รวมทั้งได้รับการฝึกวิชาชีพ ทำให้มีแผนการดำเนินชีวิตที่ชัดเจน ทั้งนี้ควรมีนักสังคมสงเคราะห์พี่เลี้ยงคอยชี้แนะแนวทางแก่เยาวชนในการให้ความรู้ แต่อย่างไรก็ตามควรมีแผนงานการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยด้านทักษะอาชีพที่ชัดเจน ควรมีนักสังคมสงเคราะห์พี่เลี้ยงคอยชี้แนะแนวทางแก่เยาวชนในการให้ความรู้ที่เป็นปัจจุบัน เช่น แอปพลิเคชันต่าง ๆ เพื่อลดปัญหาความเคັงคว้างของเยาวชน เนื่องจากเยาวชนอยู่ในศูนย์ฝึกฯ เป็นระยะเวลาานาน อาจใช้ชีวิตภายนอกศูนย์ฝึกฯ ได้อย่างยากลำบาก เข้ากับสังคมไม่ได้ ขาดความรู้ด้านเทคโนโลยี เช่น แอปพลิเคชันต่าง ๆ ไม่สามารถใช้งานในระบบออนไลน์ได้ และมีทางเลือกในชีวิตภายนอกศูนย์ฝึกฯ รวมทั้งมีทางเลือกในการประกอบอาชีพมากขึ้น

4.3.2.2 แนวทางการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนเฉพาะรายแบบไร้รอยต่อเพื่อเตรียมความพร้อมเพื่อสร้างเป้าหมายชีวิตและวิชาชีพตั้งแต่แรกเข้า

ที่ผ่านมา ก่อนปี พ.ศ. 2558 กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนมีกระบวนการดูแลเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด เป็นระยะเวลาเพียง 3-6 เดือนเท่านั้น และพบว่าเด็กและเยาวชนมีการกระทำผิดซ้ำ และหลังปี พ.ศ.2558 กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนได้พัฒนาระบบการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนเฉพาะรายแบบไร้รอยต่อ โดยมีนักสังคมสงเคราะห์เป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่พี่เลี้ยง หรือ IRC (Individual Routing Counselor) ในการเตรียมความพร้อมตั้งแต่วันแรกเข้าและวางเป้าหมายไปจนกระทั่งถึงช่วงหลังปล่อย โดยพบว่าเด็กและเยาวชนที่มีการกระทำผิดซ้ำคือ ขาดการวางเป้าหมาย ดังนั้นเด็กควรได้รับการเตรียมความพร้อมตั้งแต่เข้าช่วงแรกของศูนย์ฯเลย เด็กควรที่จะมีแผนที่มีความชัดเจน ตั้งแต่เข้ามาอยู่ที่ศูนย์ฯ จะต้องได้รับการเสริมสร้างทั้งทักษะวิชาช่าง ทักษะชีวิต และทักษะด้านอื่นๆ ไข่มื้อ 3 เดือน ถึง 6 เดือน ก่อนปล่อย จึงค่อยมาเตรียมการเสริมสร้างทักษะ ซึ่งระยะเวลา 3 เดือน ถึง 6 เดือนนี้ควรเป็นช่วงที่ต้องมาเก็บตกว่าเด็กได้รับการเตรียมความพร้อมก่อนหน้านี้เพียงพอหรือยัง ซึ่งเป็นระยะเวลาที่จะทำให้สามารถเสริมเด็กได้ทัน และจากการประสบความสำเร็จของการดำเนินงาน IRC ปี 2561 กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนได้มีการกำหนดให้เด็กและเยาวชนได้รับการเตรียมความพร้อมตั้งแต่แรกเข้า โดยเด็กและเยาวชนจะมีแผนการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่แตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับระยะเวลาที่เด็กและเยาวชนต้องอยู่ในศูนย์ฝึกฯ และคะแนนการประพฤติตนเองและวิชาชีพ

4.3.2.3 แนวทางพัฒนาอาชีพให้ตรงตามความต้องการของเด็กและเยาวชน รวมทั้งตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานในปัจจุบัน

การให้ความรู้และทักษะอาชีพเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นสำหรับเด็กและเยาวชน แต่ทั้งนี้ควรพัฒนาอาชีพให้ตรงตามความต้องการของเด็กและเยาวชน รวมทั้งตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานในปัจจุบัน อีกทั้งการเพิ่มตัวเลือกวิชาชีพ เช่น ช่างเชื่อม ช่างไฟฟ้า ช่างยนต์ รวมทั้งอุปกรณ์และงบประมาณให้เพียงพอเพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการการฝึกอาชีพของเด็กและเยาวชนได้ ควรเพิ่มวิชาชีพระยะสั้นที่รองรับเด็กผู้หญิงได้ด้วย นอกจากนี้ควรบูรณาการและสร้างความร่วมมือระหว่างเครือข่ายสถานประกอบการในการรองรับเด็กและเยาวชนหลังปล่อย เนื่องจากหากยังมีตัวเลือกสถานประกอบการที่มาก ยิ่งสามารถตอบสนองความต้องการของเด็กและเยาวชนในด้านอาชีพมากขึ้น ทำให้ตั้งศักยภาพด้านวิชาชีพของเด็กและเยาวชนได้มากยิ่งขึ้น การสร้างเครือข่ายสถานประกอบการในการรองรับเด็กและเยาวชนหลังปล่อยเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดเข้าไปฝึกอาชีพที่สถานประกอบการ ซึ่งเจ้าของประกอบการนั้นไม่มีเงื่อนไขใดๆในการไม่รับเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดเข้าไปฝึกอาชีพเนื่องจากเด็กและเยาวชนนั้น มีความพร้อมอย่างเต็มที่ในการพัฒนาศักยภาพในการทำงาน ซึ่งเป็นการสร้างภาพลักษณ์ให้กับเด็กและเยาวชนที่เคยกระทำผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.3.3 แนวทางการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนอย่างยั่งยืน

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากกระบวนการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ได้เสนอแนะแนวทางการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนอย่างยั่งยืน ดังนี้

1. การติดตามเด็กและเยาวชนหลังปล่อยทุก 3 เดือน เป็นระยะเวลา 1-2 ปี โดยอย่างยิ่งช่วง 1 เดือนแรก ควรติดตามทุกวัน ซึ่งอาจใช้สื่อออนไลน์โซเชียลมีเดีย เช่น Line, Facebook, Instagram เป็นต้น
2. การดูแลเรื่องการเงินและที่พักของเด็กและเยาวชนหลังปล่อยในระยะแรก
3. มีระบบและกลไกในการติดตามอัปเดตข้อมูลของเด็กและเยาวชนระหว่างสถานพินิจต้นทางและสถานที่ปลายทาง เพื่อการพัฒนาต่อยอดให้เกิดความยั่งยืน
4. จัดทำโครงการที่สามารถเชื่อมโยงกันได้ระหว่างเจ้าหน้าที่ เด็กและเยาวชน และครอบครัว เพื่อให้ครอบครัวช่วยติดตามประเมินผลเด็กและเยาวชนหลังปล่อย ภายใต้การประสานความร่วมมือกัน จะทำให้เกิดระบบและกลไกที่ยั่งยืน
5. ส่งเสริมการสร้างวิสัยทัศน์ให้เด็กและเยาวชนในด้านความภาคภูมิใจและความมั่นใจในตนเอง หลังจากออกจากศูนย์ฝึกต่าง ๆ เพื่อไม่ให้กระทำผิดซ้ำและกลับเข้ามาอีก
6. การปรับพฤติกรรมเด็กและเยาวชน โดยเน้นวิชาชีพผ่านการประชุมกับนักวิชาชีพ เพื่อให้เกิดการส่งถ่ายข้อมูล และทำให้เด็กและเยาวชนมีความไว้วางใจทุกฝ่าย
7. การประสานกับครอบครัวในการรับช่วงต่อ โดยเฉพาะเรื่องการเตรียมความพร้อมของครอบครัวซึ่งมีบริบทที่แตกต่างกัน โดยอาจรวมไปถึงการพัฒนาเจ้าหน้าที่ให้มีทักษะด้านการประสานกับครอบครัว
8. การวางแผนและเป้าหมายในการบำบัดของเด็กและเยาวชนแต่ละคนต้องมีความชัดเจนตั้งแต่แรกเข้า
9. สังคมต้องให้โอกาสเด็กและเยาวชนที่ได้รับจากปล่อยจากสถานพินิจ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่องการเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน มีวัตถุประสงค์ 3 ข้อ คือ 1) เพื่อศึกษากระบวนการเตรียมความพร้อมกลับคืนสู่สังคมของกลุ่มเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล 2) เพื่อศึกษาผลของกระบวนการเตรียมความพร้อมกลับคืนสู่สังคมของกลุ่มเยาวชนที่มีต่อประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน โดยดำเนินการวิจัยด้วยระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) ซึ่งประกอบด้วยระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และ ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยแบ่งหัวข้อในการนำเสนอ ดังนี้

- 5.1 สรุปผลการศึกษา
- 5.2 อภิปรายผลการศึกษา
- 5.3 ข้อเสนอแนะจากการศึกษา
- 5.4 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

5.1 สรุปผลการศึกษา

การสรุปผลการวิจัย แบ่งออกเป็น 3 หัวข้อตามวัตถุประสงค์งานวิจัย ได้แก่ 1) เพื่อศึกษากระบวนการเตรียมความพร้อมกลับคืนสู่สังคมของกลุ่มเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล 2) เพื่อศึกษาผลของกระบวนการเตรียมความพร้อมกลับคืนสู่สังคมของกลุ่มเยาวชนที่มีต่อประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน โดยสามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

5.1.1 กระบวนการเตรียมความพร้อมกลับคืนสู่สังคมของกลุ่มเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล

จากการศึกษาวิจัยด้วยระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยเทคนิคการศึกษาเอกสาร (Document Research) เพื่อศึกษางานวิจัยและเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการ

เตรียมความพร้อมกลับคืนสู่สังคมของกลุ่มเยาวชน และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้บริหารระดับนโยบายและผู้บริหารหน่วยงานของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน สามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

5.1.1.1 แนวคิดและปรัชญาในการดูแล แก้ไข บำบัด ฟื้นฟู เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนทำงานบนพื้นฐานของหลักสากล ปรัชญาในการทำงาน คือการพัฒนาตามช่วงวัย เพื่อให้เด็กและเยาวชนนั้นมีชีวิตที่ดีมีคุณภาพและมีประโยชน์ต่อสังคมในภาพรวม และเป็นทรัพยากรบุคคลที่ดีในอนาคต โดยปรัชญาหลัก ๆ ที่ใช้คือการพัฒนาและการให้โอกาสภายใต้บริบทสากล กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนได้ใช้แนวคิดในเรื่อง Risk-Need-Responsivity Principles (RNR) หลักการจัดการความเสี่ยง และหลักการ Good Lives Model (GLM) ในการดูแล แก้ไข บำบัด ฟื้นฟู เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด สำหรับการดำเนินการตามหลักแนวคิด RNR กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจะพิจารณาว่าเด็กที่กระทำความผิดแต่ละรายมีความเสี่ยงในด้านใด เช่น ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ที่ทำให้บุคคลนั้นกระทำความผิด หากพิจารณาแล้วว่าเด็กและเยาวชนมีความเสี่ยงในด้านใด กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนก็จะดูแลช่วยเหลือในด้านนั้น ๆ เพื่อที่จะป้องกันไม่ให้เกิดไปกระทำผิดซ้ำ โดยเรื่อง ความเสี่ยงและความจำเป็นในขั้นแรกจะทำการระบุสภาพปัญหาของเด็กและเยาวชนก่อน ว่าเด็กและเยาวชนมี ปัจจัยใดในการส่งเสริมในด้านการกระทำความผิด ปัจจัยที่ก่อให้เกิดนั้นมีอะไรบ้าง จากนั้นจึงทำการวางเป้าหมายในการการดูแล แก้ไข บำบัด ฟื้นฟูให้ตรงตามสภาพของเด็ก ในส่วนนี้ทางกรมพินิจจะดูแลเป็น เฉพาะรายไป

ด้านแนวคิด Good Lives Model (GLM) กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนทำการวางแผนแก้ไข บำบัดฟื้นฟู โดยมองว่าคนทุกคนมีเป้าหมายชีวิตที่คล้ายคลึงกัน เช่น ต้องการที่จะมีสภาพชีวิตและความปลอดภัย มีความรู้ มีความสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่น และมีความสุข โดยทางกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จะให้ความช่วยเหลือโดยให้เด็กมีส่วนร่วมในการวางแผนในการดำเนินชีวิตในตัวของตัวเอง นอกจากนี้ทาง กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจะทำการเสริมในเรื่องการสร้างพลังบวกและแนวคิดให้กับเด็กและ เยาวชน โดย GLM เป็นกระบวนการที่มุ่งเน้นการมีชีวิตที่ดีหลังปล่อย การคืนสู่สังคม ชุมชน ครอบครัว เป็นต้น เป็นการตั้งเป้าหมายและแนวทางการปฏิบัติเพื่อไม่ให้กระทำผิดซ้ำอีก โดยแนวคิด Good Lives Model (GLM) ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) สัมพันธภาพที่ดีกับครอบครัวและชุมชน 2) มีที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่ง และปลอดภัย 3) การศึกษาและการมีงานทำ 4) ด้านการคบเพื่อน ทางกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จึงต้องมีการวางแผนในการเสริมทักษะให้กับเด็กและเยาวชนในการคบเพื่อน 5) ด้านการใช้เวลาว่างให้เกิด ประโยชน์ ที่จะสามารถพัฒนาเด็กและเยาวชนในยามว่างได้ เพื่อเป็นการส่งเสริมกิจกรรมในเวลาว่างให้กับเด็ก และเยาวชน

5.1.1.2 ความสำคัญของการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยต่อการป้องกันการกระทำผิดซ้ำ

การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนได้ทำงานโดยใช้ 6 กระบวนการที่ต่อเนื่องกัน กระบวนการที่ 1 คือ การป้องกัน กระบวนการที่ 2 คือ การจำแนก กระบวนการที่ 3 คือ การแก้ไข กระบวนการที่ 4 คือ การบำบัด กระบวนการที่ 5 คือ การฟื้นฟู และกระบวนการที่ 6 คือ การส่งมอบ โดยทุกกระบวนการนั้นมีความสำคัญในทุกขั้นตอน โดยเริ่มกระบวนการที่ 1 ตั้งแต่เริ่มรับตัวเด็กเข้ามาดูแล เมื่อมาถึงกระบวนการที่ 2 คือ กระบวนการจำแนก โดยจะทำการจำแนกความเสี่ยงของเด็กแต่ละราย อาทิ ด้านจิตวิทยา ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสภาพแวดล้อมและครอบครัวต่าง ๆ ซึ่งเป็นข้อมูลที่ครบถ้วนในทุกมิติซึ่งทำให้กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนสามารถออกแบบการแก้ไขได้อย่างมีประสิทธิภาพในแง่ของรายบุคคลได้ตามความเสี่ยงและความจำเป็น โดยได้ใช้หลักการ Risk-Need-Responsivity Principles (RNR) ในการแยกความเสี่ยงและความจำเป็น ว่าเด็กมีพื้นฐานหรือมูลฐานชีวิตเป็นอย่างไร เหตุของการกระทำผิดนั้นเกิดจากอะไร และมีความเสี่ยงในด้านใดบ้างที่กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจะต้องแก้ไข กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจึงได้ออกแบบการแก้ไขฟื้นฟูบำบัดให้เหมาะสมกับเด็กแต่ละราย เพื่อที่จะได้ส่งมอบเด็กให้กลับคืนสู่สังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด เพื่อที่เด็กและเยาวชนจะได้มีเกราะป้องกันตนเองเมื่อออกสู่สภาพแวดล้อมของสังคม และกลับไปใช้ชีวิตได้อย่างปกติสุขโดยไม่กลับมากระทำผิดซ้ำ

5.1.1.3 แนวทางในการเตรียมความพร้อมเด็กและเยาวชนที่เข้าสู่การดูแลของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

ทางกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนนั้นได้มีการประเมินการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยคืนสู่สังคมของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด เพื่อเป็นการส่งเสริมการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นการประเมินที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยเสี่ยงในการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นการประเมินในลักษณะเดียวกันกับการจำแนกความเสี่ยง และความจำเป็นในการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูของเด็กและเยาวชน นอกจากนี้การจัดทำแบบประเมินการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยควรพิจารณาควบคู่กับการปรับตัวของเด็กและเยาวชนในการกลับคืนสู่สังคม เนื่องจากการกลับคืนสู่สังคมนั้นเป็นการปรับตัวของเด็กและเยาวชนเข้ากับสังคมเดิม ดังนั้นเพื่อให้เด็กและเยาวชนมีการปรับตัวเข้ากับสังคมได้อย่างประสบความสำเร็จโดยไม่หันกลับมากระทำผิดซ้ำอีก อีกทั้งกระบวนการเตรียมเด็กที่ทางกรมพินิจได้วางแผนการบำบัดฟื้นฟูนั้นเป็นกระบวนการที่แตกต่างกันและจำเพาะในเด็กแต่ละราย ซึ่งข้อมูลที่ใช้วางแผนในเด็กแต่ละรายนั้นเป็นข้อมูลที่ได้จากนักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์และพยาบาล ซึ่งมีการประเมินไปตามสภาพต้นทุนของเด็กเช่นการศึกษา การอ่านออกเขียน ความคิดได้เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีนักจิตวิทยาที่เป็นผู้ช่วยบำบัดในด้านอารมณ์ของเด็กแต่ละราย ซึ่งกระบวนการบำบัดของนักจิตวิทยานั้นเป็นกระบวนการที่ช่วยส่งเสริมให้เด็กและเยาวชน สามารถมองเห็นมุมมองจากมุมมองเพื่อนผ่านกิจกรรมกลุ่มที่มีการ Sharing และสื่อการเรียนรู้

5.1.1.4 บทบาทของภาคประชาสังคมต่อการกลับคืนสู่สังคมของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด

ภาคประชาสังคมนั้นมีผลอย่างมากต่อการกลับคืนสู่สังคมของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด ความผิด โดยในปี พ.ศ. 2494 ซึ่งเป็นพรบ. ฉบับแรกในการตั้งศาลเด็กและเยาวชน ซึ่งได้มีการพูดถึงกรรมการสงเคราะห์ชั้น ซึ่งกรรมการสงเคราะห์นั้นเกิดจากภาคประชาชน ซึ่งเป็นภาคเอกชนหรือผู้ที่อยู่ในชุมชน ที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการสงเคราะห์ ซึ่งมีหน้าที่ในการช่วยเหลือสงเคราะห์เด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม นั้นแสดงถึงการที่เราเห็นความสำคัญของภาคประชาชน ซึ่งเป็นภาคที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อเด็กและเยาวชน ที่กระทำผิดให้สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข และไม่กลับไปทำความผิดซ้ำตลอดจนสร้างคุณค่าของตนเองให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม กรมพินิจฯ มีกลไกการทำงานร่วมกับเครือข่าย กรรมการสงเคราะห์ นักปราชญ์ชาวบ้านหรือคุณครู มาจัดทำแผนร่วมกันที่อยู่บนความสนใจและความถนัดของเด็กและเยาวชนแต่ละราย ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างกระบวนการรับรู้ให้กับเครือข่าย

กล่าวโดยสรุป ภาคประชาสังคมมีผลต่อการกลับคืนสู่สังคมของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด เพราะถ้าหากภาคประชาสังคมไม่ให้ออกาสหรือยอมรับเด็กและเยาวชนที่เคยทำความผิดอาจส่งผลให้เด็กและเยาวชนมีโอกาสมากกลับมาทำความผิดซ้ำเพิ่มมากขึ้น ซึ่งในปัจจุบันทางกรมพินิจฯ ได้มีเครือข่ายในการร่วมมือกับภาคประชาสังคมในการส่งเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดไปฝึกอาชีพที่สถานประกอบการต่าง ๆ โดยได้รับความร่วมมือจากคณะกรรมการสงเคราะห์ ซึ่งทำงานร่วมกับสถานพินิจและศูนย์ฝึกทั่วประเทศ ซึ่งมีหน้าที่จัดหารายได้ระดมทุนจัดกิจกรรมต่างๆ ให้กับสถานพินิจและศูนย์ฝึก และเป็นที่พักพิงให้กับท่านผู้อำนวยการเข้าเยี่ยมเด็กเป็นประจำ ซึ่งคณะกรรมการสงเคราะห์เป็นส่วนสำคัญในการผลักดันให้เด็กและเยาวชนเข้าสู่สถานประกอบการซึ่งมาจากหลายภาคส่วนทั้งทางภาครัฐและเอกชน ดังนั้นการส่งเด็กและเยาวชนเข้าสู่สถานประกอบการเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเป็นการปรับเปลี่ยนทัศนคติที่ดีหรือสร้างความเข้าใจให้กับคนในสังคมที่มีต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด นอกจากนี้ทางกรมพินิจฯ ยังได้มีระบบการติดตามเด็กและเยาวชนเมื่อเข้าสู่สถานประกอบการ อาทิ เช่น การตรวจสอบสารเสพติด การเยี่ยมและดูแลเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นการทำให้ผู้ประกอบการนั้นมีความไว้วางใจ และมีทัศนคติที่ดีต่อเด็กและเยาวชนที่เคยทำความผิด

5.1.2 ผลการศึกษากระบวนการเตรียมความพร้อมกลับคืนสู่สังคมของกลุ่มเยาวชนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน

จากผลการศึกษากระบวนการเตรียมความพร้อมกลับคืนสู่สังคมของกลุ่มเยาวชนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ จากกลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่มีผลคะแนนการประเมินทักษะด้านทักษะชีวิต ทักษะอาชีพ ด้านจิตใจและพฤติกรรม สูงสุด 10 อันดับแรกของศูนย์

ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จำนวน 5 แห่ง ได้แก่ บ้านสิรินธร บ้านกาญจนภิเษก บ้านอุเบกขา บ้านมูทิตา บ้านปราณี โดยการเก็บข้อมูลจากการใช้แบบสอบถามจำนวน 50 ชุด ซึ่งผลการศึกษารูปได้ดังนี้

5.1.2.1 ข้อมูลทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง

พบว่ากลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนจากศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 50 คน (100%) ทั้งหมดเป็นเพศชาย อายุอยู่ในช่วง 16 – 18 ปี (96%) มีระดับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 - มัธยมศึกษาปีที่ 3 (44%) มีระยะเวลาของการฝึกอบรมระหว่าง 1 - 3 ปี (66%)

5.1.2.2 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะด้านทักษะชีวิต ทักษะอาชีพ ด้านจิตใจและพฤติกรรม และระดับประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะด้านทักษะชีวิตของเด็กและเยาวชนของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นเกี่ยวกับด้านทักษะชีวิตอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นมากที่สุดในหัวข้อได้เห็นความสำคัญในการให้กำลังใจตนเองและมีความเมตตากรุณาต่อตนเอง รองลงมาคือ มีการตั้งเป้าหมายในชีวิต ได้แก่ รักษาสุขภาพ ดูแลจิตใจ วางแผนการเงิน พัฒนาตนเอง การได้ตระหนักรู้คุณลักษณะที่ดีของตนเอง เช่น มองโลกในแง่ดี มีเหตุมีผล ขยันอดทน และได้เห็นสิ่งที่มีคุณค่าในชีวิตตนเอง เช่น สุขภาพดี ร่างกายแข็งแรง กินได้ นอนหลับ ความรัก ความปรารถนาดี มิตรภาพที่ได้รับจากบุคคลที่แวดล้อม สามารถยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลได้ และสามารถรับฟังความคิดเห็นและข้อวิจารณ์ของผู้อื่นได้ ตามลำดับ

ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะด้านทักษะอาชีพของเด็กและเยาวชนของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นเกี่ยวกับทักษะอาชีพอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นมากที่สุดในหัวข้อได้รับโอกาสในการศึกษาเพิ่มพูนความรู้ ทั้งสายสามัญ สายอาชีพ และการส่งเสริมอาชีพอย่างเพียงพอ รองลงมาคือ หัวข้อมองเห็นการฝึกวิชาชีพสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง มีความคิดและความต้องการเงินทุนสำหรับไปประกอบอาชีพหลังได้รับการปล่อยตัว ได้รับการฝึกวิชาชีพตรงกับความต้องการ ของตนเองในการทำงานที่พึงประสงค์ และต้องการได้รับโอกาสพัฒนาศึกษาด้านทักษะอาชีพเพิ่มขึ้นหลังจากเรียนจำตามลำดับ

ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะด้านทักษะด้านจิตใจและพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นเกี่ยวกับทักษะด้านจิตใจและพฤติกรรมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ากลุ่มตัวอย่างมี

ระดับคิดเห็นมากที่สุดในหัวข้อมีความจริงใจต่อตนเองที่จะประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์และเป็นธรรม และรู้จักอดทน อดกลั้น และอดออม ที่จะไม่ประพฤติล่วงความสัตย์ มีแต่ความสุจริต ไม่ว่าจะด้วยเหตุประการใด รองลงมาคือ หัวข้อรู้จักข่มใจตนเอง ฝึกใจตนเองให้ประพฤติปฏิบัติอยู่ในความสัตย์และความคิด และรู้จักละวางความชั่ว ความทุจริต และรู้จักเสียสละประโยชน์ส่วนน้อยของตน เพื่อประโยชน์ส่วนรวม ตามลำดับ

ผลการศึกษาระดับประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีระดับคิดเห็นมากที่สุดในด้านประสิทธิภาพด้านความพึงพอใจของเยาวชนจากกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย รองลงมาคือ ด้านประสิทธิภาพด้านการปฏิบัติงานด้านการให้คำปรึกษาและช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ และด้านประสิทธิภาพด้านการกำกับดูแลและติดตามของเจ้าหน้าที่หลังการปล่อยตัว ตามลำดับ

ผลการศึกษาระดับประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยด้านความพึงพอใจของเยาวชนจากกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำด้านความพึงพอใจของเยาวชนจากกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีระดับคิดเห็นมากที่สุดในข้อฉันเชื่อว่าฉันสามารถใช้ชีวิตภายหลังปล่อยตัวได้โดยไม่กระทำผิดซ้ำอีก รองลงมาคือ ฉันคิดว่าฉันมีความพร้อมที่จะออกไปใช้ชีวิตข้างนอก และฉันคิดว่าฉันสามารถปรับตัวและตั้งตัวได้มากกว่า 6 เดือนหลังจากออกจากศูนย์ฝึก ตามลำดับ

ผลการศึกษาระดับประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยด้านการปฏิบัติงานด้านการให้คำปรึกษาและช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำด้านการปฏิบัติงานด้านการให้คำปรึกษาและช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีระดับคิดเห็นมากที่สุดข้อฉันคิดว่าการมีเจ้าหน้าที่ที่ฉันสนิทและไว้ใจในระหว่างการฝึกอบรมช่วยให้ฉันสามารถผ่านเหตุการณ์ดังเครียดต่าง ๆ ไปได้ และหลังจากฉันถูกปล่อยตัวออกไปแล้ว หากฉันเกิดความเครียด หรือเกิดความไม่แน่ใจว่าจะแก้ไขปัญหาย่างหนึ่งอย่างใดได้ ฉันคิดว่าครูหรือเจ้าหน้าที่ของ ศูนย์ฝึกฯ น่าจะช่วยฉันได้ ตามลำดับ

ผลการศึกษาระดับประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยด้านการกำกับดูแลและติดตามของเจ้าหน้าที่หลังการปล่อยตัวพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำด้านการกำกับดูแลและติดตามของเจ้าหน้าที่หลังการปล่อยตัว อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีระดับคิดเห็นมากที่สุดในข้อการมีเจ้าหน้าที่หรือบุคคลที่สนิทและไว้ใจได้คอยช่วยเหลือ ให้กำลังใจ และสอบถามทุกข์สุขหลังการปล่อยตัว ทำให้ฉันกลับไปใช้ชีวิตในสังคมหลังจากออกจากศูนย์ฝึกได้ดีขึ้น รองลงมาคือ ฉันเชื่อว่าคนเราต้องการ

บุคคลที่เป็นที่พึงพิงทางจิตใจในการใช้ชีวิตได้ และฉันอยากให้เจ้าหน้าที่ของศูนย์ฝึกติดต่อมาพูดคุยทักทายฉันบ้างหลังจากที่ฉันออกจากศูนย์ฝึกไปแล้ว ตามลำดับ

5.1.3 การวิเคราะห์อิทธิพลของกระบวนการเตรียมความพร้อมกลับคืนสู่สังคมของกลุ่มเยาวชนที่มีต่อประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน

การวิจัยในครั้งนี้ได้ทำการทดสอบอิทธิพลของตัวแปรอิสระที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเตรียมความพร้อมกลับคืนสู่สังคมของกลุ่มเยาวชน อันได้แก่ กระบวนการเตรียมความพร้อมด้านทักษะชีวิต กระบวนการเตรียมความพร้อมด้านทักษะอาชีพ กระบวนการเตรียมความพร้อมด้านจิตใจและพฤติกรรม กับประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน โดยใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันและสถิติวิเคราะห์การถดถอยแบบง่ายและแบบพหุคูณ (Simple Regression Analysis and Multiple Regression Analysis) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

5.1.3.1 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของปัจจัยด้านกระบวนการเตรียมความพร้อมกลับคืนสู่สังคมของกลุ่มเยาวชน

ตัวแปรพยากรณ์ปัจจัยที่ด้านกระบวนการเตรียมความพร้อมกลับคืนสู่สังคมของกลุ่มเยาวชน พบว่าค่าตัวแปรพยากรณ์มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุด คือ ตัวแปรปัจจัยด้านกระบวนการเตรียมความพร้อมด้านทักษะชีวิต กับตัวแปรปัจจัยด้านกระบวนการเตรียมความพร้อมด้านจิตใจและพฤติกรรม ในขณะที่ตัวแปรปัจจัยด้านกระบวนการเตรียมความพร้อมด้านทักษะชีวิต กับตัวแปรปัจจัยด้านกระบวนการเตรียมความพร้อมด้านทักษะอาชีพ และตัวแปรปัจจัยด้านกระบวนการเตรียมความพร้อมด้านทักษะอาชีพ กับตัวแปรปัจจัยด้านกระบวนการเตรียมความพร้อมด้านจิตใจและพฤติกรรมมีความสัมพันธ์กันต่ำสุด

5.1.3.2 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของปัจจัยด้านกระบวนการเตรียมความพร้อมกลับคืนสู่สังคมของกลุ่มเยาวชนกับประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำ

ปัจจัยด้านกระบวนการเตรียมความพร้อมกลับคืนสู่สังคมของกลุ่มเยาวชนมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำ เมื่อพิจารณาตัวแปรในแต่ละด้าน พบว่า ปัจจัยด้านกระบวนการเตรียมความพร้อมด้านจิตใจและพฤติกรรม มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มากที่สุด รองลงมาคือ ปัจจัยด้านกระบวนการเตรียมความพร้อมด้านทักษะชีวิต และปัจจัยด้านกระบวนการเตรียมความพร้อมด้านทักษะอาชีพ เรียงตามลำดับ

5.1.3.3 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณโดยวิธีเพิ่มตัวแปรอิสระแบบขั้นตอน (Multiple Regression Analysis with Stepwise Method) ระหว่างปัจจัยด้านกระบวนการเตรียมความพร้อมกลับคืนสู่สังคมของกลุ่มเยาวชนกับประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำ

ปัจจัยด้านกระบวนการเตรียมความพร้อมกลับคืนสู่สังคมของกลุ่มเยาวชนมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 พบว่าปัจจัยกระบวนการเตรียมความพร้อมกลับคืนสู่สังคมของกลุ่มเยาวชน อันได้แก่กระบวนการเตรียมความพร้อมด้านทักษะอาชีพ และกระบวนการเตรียมความพร้อมด้านจิตใจและพฤติกรรม มีอิทธิพลทางบวกต่อประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำ สูงถึง 60.1%

เมื่อแยกพิจารณาแต่ละปัจจัยแล้วพบว่ากระบวนการเตรียมความพร้อมด้านทักษะอาชีพ และกระบวนการเตรียมความพร้อมด้านจิตใจและพฤติกรรม มีอิทธิพลทางบวกต่อประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยปัจจัยด้านกระบวนการเตรียมความพร้อมด้านจิตใจและพฤติกรรม มีอิทธิพลทางบวกสูงที่สุด ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางบวกรองลงมา คือ ปัจจัยด้านกระบวนการเตรียมความพร้อมด้านทักษะอาชีพ

สรุปได้ว่า ตัวแปรปัจจัยด้านกระบวนการเตรียมความพร้อมกลับคืนสู่สังคมของกลุ่มเยาวชนที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำได้ดีที่สุด คือ กระบวนการเตรียมความพร้อมด้านจิตใจและพฤติกรรม และกระบวนการเตรียมความพร้อมด้านทักษะอาชีพ

5.1.4 แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน

เพื่อให้ได้เพื่อข้อเสนอแนะแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ได้ทำการศึกษาวิจัยด้วยระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ร่วมกับการนำผลการวิเคราะห์อิทธิพลของปัจจัยด้านกระบวนการเตรียมความพร้อมกลับคืนสู่สังคมของกลุ่มเยาวชนที่มีต่อประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำ โดยมีข้อเสนอแนะแนวทางดังนี้

5.1.4.1 แนวทางการพัฒนาการเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนด้วยกระบวนการเตรียมความพร้อมด้านจิตใจและพฤติกรรม

1) แนวทางการสร้างคุณค่าให้ตนเองและยกระดับทางจิตใจของเด็กและเยาวชน

การเสริมสร้างทักษะชีวิตให้แก่เด็กและเยาวชน โดยเฉพาะการสอนให้รู้ถึงคุณค่าของความสุขจิต ความสัตย์และความดี เพื่อสร้างคุณค่าให้ตนเองและยกระดับทางจิตใจของเด็กและเยาวชน พร้อมทั้งฝึกให้ประเมินประสบการณ์ชีวิตของคนอื่น ฝึกใจตนเองให้ประพฤติปฏิบัติอยู่ในความสัตย์และความดี ละวาง

ความซื่อ ความซื่อสัตย์ และรู้จักเสียสละประโยชน์ส่วนน้อยของตน เพื่อประโยชน์ส่วนรวม เพื่อเป็นแนวทางในการตั้งเป้าหมายการดำเนินชีวิตของตนเองต่อไป และหัวใจสำคัญของความสำเร็จในการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย คือ การติดตามอย่างเอาใจใส่แบบใกล้ชิดเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันและสร้างคุณค่าทางจิตใจระหว่างเจ้าหน้าที่ พี่เลี้ยงและตัวเด็กและเยาวชน โดยมีแผนการติดตามนิเทศเด็กและเยาวชนทุก 14 วันในช่วง 3 เดือนแรก ตรวจสอบสารเสพติด รอยสัก เจาะฝังอุปกรณ์ต่าง ๆ บนร่างกาย รวมทั้งการสร้างระบบประเมินจากผู้ปกครอง ยิ่งไปกว่านั้นมีการเชิญผู้ปกครองร่วมนิเทศไปด้วยกัน ตลอดจนควรมีการติดตามประเมินผลการดำเนินงานทุก 3 เดือน เป็นระยะเวลา 1-2 ปี ซึ่งกิจกรรมต่าง ๆ ตามแผนปฏิบัติที่ชัดเจนเช่นนี้จะส่งผลให้เยาวชนได้รับความใส่ใจ และรู้สึกว่าคุณค่าตนเองสำคัญและเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ส่งผลให้เกิดความต้องการเปลี่ยนตัวเองให้เป็นพลเมืองที่ดีของสังคมและไม่ค้อยค่าตนเอง Good Life Modern, GLM) ที่สำคัญเยาวชนจะไม่ทำผิดซ้ำ

2) แนวทางการบูรณาการกับหน่วยงานภายนอกและภาคประชาสังคมในการจัดกิจกรรมเพื่อหล่อหลอมความคิดและพฤติกรรม เพื่อลดปัญหาการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน

การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยของหน่วยงานในสังกัดกรมฯ มีการบูรณาการกับสถานพินิจและผู้ประกอบการในท้องที่ แต่อย่างไรก็ตามระบบพี่เลี้ยงก็ยังคงเป็นระบบที่สำคัญต่อการส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนไม่กระทำผิดซ้ำ ซึ่งพบว่าระบบพี่เลี้ยงส่งผลให้เด็กและเยาวชนกระทำผิดซ้ำลดลงเหลือเพียงไม่เกิน 20% โดยในการติดตามประเมินผลในพื้นที่ต่างจังหวัด กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจะทำการประสานความร่วมมือกับยุติธรรมจังหวัด ให้ลงพื้นที่ ประสานกำนัน ประสานชุมชน และช่วยติดตาม นอกจากนี้ยังมีการประสานความร่วมมือกับมูลนิธิต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ และเชื่อมโยงเด็กและเยาวชนกับครอบครัว เพื่อลดปัญหาการขาดผู้ดูแลในการหล่อหลอมความคิดและพฤติกรรม ซึ่งอาจเป็นสาเหตุของการกระทำผิดซ้ำ โดยทำโครงการที่สามารถเชื่อมโยงกันได้ระหว่างเจ้าหน้าที่ เด็กและเยาวชน และครอบครัว เพื่อให้ครอบครัวช่วยติดตามประเมินผลเด็กและเยาวชนหลังปล่อย ภายใต้การประสานความร่วมมือกัน จะทำให้เกิดระบบและกลไกที่ยั่งยืน อีกทั้งยังมีการประสานความร่วมมือกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ในการจัดกิจกรรมเพื่อลดปัญหาการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน ตลอดจนการบูรณาการกับผู้พิพากษาสมทบ ในการช่วยจัดกิจกรรมสรรหางานให้กับเด็กและเยาวชนหลังปล่อยจากศูนย์ฝึกฯ ด้วย

5.1.4.2 แนวทางการพัฒนาการเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนด้วยกระบวนการเตรียมความพร้อมด้านทักษะอาชีพ

1) แนวทางการชี้แนะแนวทางแก่เยาวชนในการให้ความรู้ที่เป็นปัจจุบันเพื่อการประกอบอาชีพจากนักสังคมสงเคราะห์พี่เลี้ยง

กิจกรรมการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยด้านทักษะอาชีพมีความสำคัญกับเด็กและเยาวชนอย่างมาก ส่งผลให้เด็กและเยาวชนมีทักษะและความรู้ รวมทั้งได้รับการฝึกวิชาชีพ ทำให้มีแผนการดำเนินชีวิต

ที่ชัดเจน ทั้งนี้ควรมีนักสังคมสงเคราะห์เป็นผู้เลี้ยงคอยชี้แนะแนวทางแก่เยาวชนในการให้ความรู้ แต่อย่างไรก็ตามควรมีแผนงานการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยด้านทักษะอาชีพที่ชัดเจน ควรมีนักสังคมสงเคราะห์เป็นผู้เลี้ยงคอยชี้แนะแนวทางแก่เยาวชนในการให้ความรู้ที่เป็นปัจจุบัน เช่น แอปพลิเคชันต่าง ๆ เพื่อลดปัญหาความเคັงกว้างของเยาวชน เนื่องจากเยาวชนอยู่ในศูนย์ฝึกฯ เป็นระยะเวลาานาน อาจใช้ชีวิตภายนอกศูนย์ฝึกฯ ได้ อย่างยากลำบาก เข้ากับสังคมไม่ได้ ขาดความรู้ด้านเทคโนโลยี เช่น แอปพลิเคชันต่าง ๆ ไม่สามารถใช้จ่ายเงินในระบบออนไลน์ได้ และมีทางเลือกในชีวิตภายนอกศูนย์ฝึกฯ รวมทั้งมีทางเลือกในการประกอบอาชีพมากขึ้น

2) แนวทางการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนเฉพาะรายแบบไร้รอยต่อเพื่อเตรียมความพร้อมเพื่อสร้างเป้าหมายชีวิตและวิชาชีพตั้งแต่แรกเข้า

ที่ผ่านมา ก่อนปี พ.ศ. 2558 กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนมีกระบวนการดูแลเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด เป็นระยะเวลาเพียง 3-6 เดือนเท่านั้น และพบว่าเด็กและเยาวชนมีการกระทำผิดซ้ำ และหลังปี พ.ศ. 2558 กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนได้พัฒนาระบบการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนเฉพาะรายแบบไร้รอยต่อ โดยมีนักสังคมสงเคราะห์เป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่พี่เลี้ยง หรือ IRC (Individual Routing Counselor) ในการเตรียมความพร้อมตั้งแต่วันแรกเข้าและวางเป้าหมายไปจนกระทั่งถึงช่วงหลังปล่อย โดยพบว่าเด็กและเยาวชนที่มีการกระทำผิดซ้ำคือ ขาดการวางเป้าหมาย ดังนั้นเด็กควรได้รับการเตรียมความพร้อมตั้งแต่เข้ามาช่วงแรกของศูนย์ฯ เลย เด็กควรที่จะมีแผนที่มีความชัดเจน ตั้งแต่เข้ามาอยู่ที่ศูนย์ฯ จะต้องได้รับการเสริมสร้างทั้งทักษะวิชาช่าง ทักษะชีวิต และทักษะด้านอื่นๆ ไข่มุ่ไข่มุ่แค่เพียง 3 เดือน ถึง 6 เดือน ก่อนปล่อยจึงค่อยมาเตรียมการเสริมสร้างทักษะ ซึ่งระยะเวลา 3 เดือน ถึง 6 เดือนนี้ควรเป็นช่วงเวลาในการเก็บตกว่าเด็กได้รับการเตรียมความพร้อมก่อนหน้านี้เพียงพอหรือยัง ซึ่งเป็นระยะเวลาที่จะทำให้สามารถเสริมความรู้และทักษะเด็กได้ทัน และจากการประสบความสำเร็จของการดำเนินงาน IRC ปี 2561 กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนได้มีการกำหนดให้เด็กและเยาวชนได้รับการเตรียมความพร้อมตั้งแต่แรกเข้า โดยเด็กและเยาวชนจะมีแผนการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่แตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับระยะเวลาที่เด็กและเยาวชนต้องอยู่ในศูนย์ฝึกฯ และคะแนนการประพฤติตนเองและวิชาชีพ

3) แนวทางพัฒนาอาชีพให้ตรงตามความต้องการของเด็กและเยาวชน รวมทั้งตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานในปัจจุบัน

การให้ความรู้และทักษะอาชีพเป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นสำหรับเด็กและเยาวชน แต่ทั้งนี้ควรพัฒนาอาชีพให้ตรงตามความต้องการของเด็กและเยาวชน รวมทั้งตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานในปัจจุบัน อีกทั้งการเพิ่มตัวเลือกวิชาชีพ เช่น ช่างเชื่อม ช่างไฟฟ้า ช่างยนต์ รวมทั้งอุปกรณ์และงบประมาณให้เพียงพอเพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการการฝึกอาชีพของเด็กและเยาวชนได้ ควรเพิ่มวิชาชีพระยะสั้นที่รองรับเด็กผู้หญิงได้ด้วย นอกจากนี้ควรบูรณาการและสร้างความร่วมมือระหว่างเครือข่ายสถานประกอบการในการรองรับเด็กและเยาวชนหลังปล่อย เนื่องจากหากยังมีตัวเลือกสถานประกอบการที่มาก ยิ่งสามารถ

ตอบสนองความต้องการของเด็กและเยาวชนในด้านอาชีพมากขึ้น ทำให้ตั้งศักยภาพด้านวิชาชีพของเด็กและเยาวชนได้มากยิ่งขึ้น การสร้างเครือข่ายสถานประกอบการในการรองรับเด็กและเยาวชนหลังปล่อยเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดเข้าไปฝึกอาชีพที่สถานประกอบการ ซึ่งเจ้าของประกอบการนั้นไม่มีเงื่อนไขใดๆในการไม่รับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดเข้าไปฝึกอาชีพเนื่องจากเด็กและเยาวชนนั้น มีความพร้อมอย่างเต็มที่ในการพัฒนาศักยภาพในการทำงาน ซึ่งเป็นการสร้างภาพลักษณ์ให้กับเด็กและเยาวชนที่เคยกระทำความผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.2 อภิปรายผลการศึกษา

การศึกษาเรื่องการเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน โดยดำเนินการวิจัยด้วยระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ซึ่งประกอบด้วยระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และ ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ทำให้ทราบถึงกระบวนการเตรียมความพร้อมกลับคืนสู่สังคมของกลุ่มเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล อิทธิพลของกระบวนการเตรียมความพร้อมกลับคืนสู่สังคมของกลุ่มเยาวชนที่มีต่อประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน และแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จากผลการศึกษาดังกล่าว นำมาสู่การอภิปรายผลร่วมกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้ดังนี้

5.2.1 กระบวนการเตรียมความพร้อมกลับคืนสู่สังคมของกลุ่มเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล

กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนทำงานบนพื้นฐานของหลักสากล ปรัชญาในการทำงานคือการพัฒนาตามช่วงวัย เพื่อให้เด็กและเยาวชนนั้นมีชีวิตที่ดีมีคุณภาพและมีประโยชน์ต่อสังคมในภาพรวมและเป็นทรัพยากรบุคคลที่ดีในอนาคต โดยปรัชญาหลัก ๆ ที่ใช้คือการพัฒนาและการให้โอกาสภายใต้บริบทสากล กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนได้ใช้แนวคิดในเรื่อง Risk-Need-Responsivity Principles (RNR) หลักการจัดการความเสี่ยง และหลักการ Good Lives Model (GLM) ในการดูแล แก้ไข บำบัด พื้นฟู เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด

ในปัจจุบันกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนได้มีกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเด็กและเยาวชนของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เพื่อให้มีกระบวนการในการส่งเสริมและช่วยเหลือเด็กและเยาวชนได้อย่างถูกวิธีและเหมาะสม และเพื่อให้เด็กและเยาวชนกลับไปใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างเป็นปกติสุข เนื่องจากเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดและได้เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมแล้ว แต่เมื่อได้รับการปล่อยตัว

ออกมาเพื่อใช้ชีวิตในสังคมก็อาจพบปัญหา และอุปสรรคต่างๆ เช่น การขาดโอกาสในการกลับตัว การขาดโอกาสในการได้รับการจ้างงานหลังจากที่พ้นโทษมาแล้ว อันอาจนำไปสู่ปัญหาการกระทำผิดซ้ำ และการหวนกลับไปกระทำผิดซ้ำในเด็กและเยาวชนที่เพิ่มสูงขึ้น การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยจึงเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญอย่างมาก เนื่องจากเป็นกระบวนการในการเตรียมตัวของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดเพื่อกลับคืนสู่สังคม รวมถึงกระบวนการในการเตรียมความพร้อมในการปรับตัวเข้ากับสังคมอีกครั้ง อันจะนำไปสู่การป้องกันและลดปัญหาการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในภาพรวม และเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานด้านการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของอิสริยา สันติธรรม (2564) ที่ระบุว่า การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเยาวชนจะต้องผ่านโปรแกรมการอบรมหลายขั้นตอน ทั้งเรื่องการเตรียมความพร้อมด้านจิตใจ และการปรับตัวเข้ากับชุมชน ตั้งแต่ การอบรมจริยธรรม, การฝึกทักษะชีวิต, การแนะแนวการศึกษาต่อ หรือแนะแนวอาชีพ, การบำเพ็ญประโยชน์ เพื่อตอบแทนสังคม, การควบคุมความรู้สึก อารมณ์ และการยับยั้งชั่งใจ ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญในการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน เมื่อเด็กและเยาวชนได้รับการปล่อยตัวและออกไปอยู่ร่วมกับชุมชนและสังคมภายนอก เด็กและเยาวชนจะต้องเผชิญกับสิ่งกระตุ้น หรือแรงยั่วยักที่จะเข้ามาทดสอบจิตใจ เพราะฉะนั้นความเข้มแข็งทางจิตใจและความสามารถในการควบคุมตนเองได้ จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้เด็กและเยาวชนไม่ก้าวพลาดกระทำผิดซ้ำได้อีก

นอกจากนี้เนื่องจากสภาพแวดล้อมภายในศูนย์ฝึกที่เด็กและเยาวชนได้รับการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูนั้นมีสภาพแวดล้อมที่แตกต่างจากสภาพสังคมภายนอก ซึ่งปัจจัยความเสี่ยงต่าง ๆ นั้นถูกควบคุมได้โดยศูนย์ฝึก ดังนั้นการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยจึงเป็นการเตรียมพร้อมความเสมือนจริงในสภาพสังคมปกติเพื่อให้เด็กและเยาวชนเมื่อถูกปล่อยออกไปแล้วนั้น ไม่กลับมากระทำผิดซ้ำ สอดคล้องกับงานวิจัยของตะวันฉาย มิตรประชา (2557) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกระทำผิดซ้ำของเยาวชนเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาเยาวชนภายหลังการปล่อยตัว ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาที่มีอิทธิพลต่อการกระทำผิดซ้ำของเยาวชนคือ สภาพแวดล้อมในครอบครัว สภาพแวดล้อมในชุมชน และสภาพแวดล้อมในสถานฝึกและอบรมการกระทำผิดซ้ำของเยาวชน มีความสัมพันธ์มากที่สุดกับปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในสถานฝึกและอบรม โดยข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งนี้คือ ควรจัดให้เยาวชนที่กระทำผิดซ้ำมีการศึกษาเพิ่มพูนความรู้ ทั้งสายสามัญ สายอาชีพ และการส่งเสริมอาชีพ รวมทั้งการจัดให้มีงานทำเพื่อประกอบอาชีพสุจริต ให้มีรายได้สำหรับการเลี้ยงชีพในอนาคต การจัดด้านสวัสดิการสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและจัดกิจกรรมที่หลากหลายสำหรับเยาวชนที่กระทำผิดซ้ำโดยเฉพาะ เพื่อกระตุ้นให้เยาวชนได้ตระหนักถึงตนเองและปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ตลอดจนการเตรียมความพร้อมอย่างจริงจังก่อน การปล่อยตัว เพื่อคืนเยาวชนสู่ครอบครัวและสังคมต่อไป รวมถึงสอดคล้องกับงานวิจัยของคณินิจ วิหคมาตย์ (2552) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการมองตนเองในภาวะคืนสู่ครอบครัวและสังคมของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดซ้ำในศูนย์ฝึกและอบรม

เด็กและเยาวชน พบว่า การมองตนเองของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดซ้ำในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน มีความเชื่อมโยงกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสภาพแวดล้อมภายนอก เช่น ครอบครัว เพื่อน ชุมชน แหล่งที่อยู่อาศัย นอกจากนี้ทางกรมพินิจยังมีระบบการติดตามหลังปล่อยซึ่งจะมีการติดตามหลังปล่อยอย่างน้อย 1 ปี ซึ่งเด็กแต่ละรายนั้นจะมีความเข้มข้นในการติดตามที่ไม่เหมือนกันทั้งนี้ขึ้นอยู่กับการประเมินก่อนปล่อย ซึ่งการประเมินนั้นใช้หลักการของ Good Lives Model (GLM) ในการบรรลุเป้าหมายของเด็ก

เพื่อเป็นการส่งเสริมการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นการประเมินที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยเสี่ยงในการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นการประเมินในลักษณะเดียวกันกับการจำแนกความเสี่ยง และความจำเป็นในการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูของเด็กและเยาวชน นอกจากนี้การจัดทำแบบประเมินการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยควรพิจารณาควบคู่กับการปรับตัวของเด็กและเยาวชนในการกลับคืนสู่สังคม เนื่องจากการกลับคืนสู่สังคมนั้นเป็นการปรับตัวของเด็กและเยาวชนเข้ากับสังคมเดิม ดังนั้นเพื่อให้เด็กและเยาวชนมีการปรับตัวเข้ากับสังคมได้อย่างประสบความสำเร็จโดยไม่หันกลับมากระทำผิดซ้ำอีก

อีกทั้งกระบวนการเตรียมเด็กที่ทางกรมพินิจได้วางแผนการบำบัดฟื้นฟูนั้นเป็นกระบวนการที่แตกต่างกันและจำเพาะในเด็กแต่ละราย ซึ่งข้อมูลที่ใช้วางแผนในเด็กแต่ละรายนั้นเป็นข้อมูลที่ได้จากนักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์และพยาบาล ซึ่งมีการประเมินไปตามสภาพต้นทุนของเด็กเช่นการศึกษา การอ่านออกเขียน คิดได้ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีนักจิตวิทยาที่เป็นผู้ช่วยบำบัดในด้านอารมณ์ของเด็กแต่ละราย ซึ่งกระบวนการบำบัดของนักจิตวิทยานั้นเป็นกระบวนการที่ช่วยส่งเสริมให้เด็กและเยาวชน สามารถมองเห็นมุมมองจากมุมมองเพื่อนผ่านกิจกรรมกลุ่มที่มีการ Sharing และสื่อการเรียนรู้

ในปัจจุบันทางกรมพินิจได้มีเครือข่ายในการร่วมมือกับภาคประชาสังคมในการส่งเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดไปฝึกอาชีพที่สถานประกอบการต่าง ๆ โดยได้รับความร่วมมือจากคณะกรรมการสงเคราะห์ ซึ่งทำงานร่วมกับสถานพินิจและศูนย์ฝึกทั่วประเทศ ซึ่งมีหน้าที่จัดหารายได้ระดมทุนจัด กิจกรรมต่างๆ ให้กับสถานพินิจและศูนย์ฝึก และเป็นที่ปรึกษาให้กับท่านผู้อำนวยการเข้าเยี่ยมเด็กเป็นประจำ ซึ่งคณะกรรมการสงเคราะห์เป็นส่วนสำคัญในการผลักดันให้เด็กและเยาวชนเข้าสู่สถานประกอบการซึ่งมาจากหลายภาคส่วนทั้งทางภาครัฐและเอกชน ดังนั้นการส่งเด็กและเยาวชนเข้าสู่สถานประกอบการเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเป็นการปรับเปลี่ยนทัศนคติที่ดีหรือสร้างความเข้าใจให้กับคนในสังคมที่มีต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด สอดคล้องกับการศึกษาของธิตี มหาเจริญ และคณะ (2565) ที่ระบุว่า การแก้ปัญหาการกระทำผิดในกลุ่มเด็กและเยาวชนจำเป็นต้องได้รับการมีส่วนร่วมทั้งจากภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน ในการให้โอกาสและเสริมสร้างการมีจุดยืนในสังคม รวมถึงการส่งเสริมความเข้มแข็งทางจิตใจ และการสร้างงานสร้างอาชีพที่สามารถนำไปใช้ได้จริง ซึ่งจะสามารถทำให้เด็กและเยาวชนที่เคยกระทำผิดไม่หวนกลับไปกระทำผิดซ้ำ และไม่มีเด็กและเยาวชนที่เป็นผู้กระทำผิด รายใหม่เกิดขึ้น

5.2.2 ผลการศึกษากระบวนการเตรียมความพร้อมกลับคืนสู่สังคมของกลุ่มเยาวชนที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน

กระบวนการเตรียมความพร้อมด้านทักษะอาชีพ และกระบวนการเตรียมความพร้อมด้านจิตใจและพฤติกรรม มีอิทธิพลทางบวกต่อประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำ แสดงว่ากระบวนการเตรียมความพร้อมด้านทักษะอาชีพ ได้แก่ การได้รับโอกาสในการศึกษา เพิ่มพูนความรู้ ทั้งสายสามัญ สายอาชีพ และการส่งเสริมอาชีพอย่างเพียงพอ การได้รับการฝึกวิชาชีพตรงกับความต้องการ ของตนเองในการทำงานที่พึงประสงค์ การได้รับโอกาสพัฒนาศึกษาด้านทักษะอาชีพเพิ่มขึ้นหลังจากออกจากเรือนจำ รวมถึงช่องทางเงินทุนสำหรับไปประกอบอาชีพหลังได้รับการปล่อยตัว และกระบวนการเตรียมความพร้อมด้านจิตใจและพฤติกรรม ได้แก่ การปลูกฝังแนวคิดประพฤติดั้งแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์และเป็นธรรม ประพฤติปฏิบัติอยู่ในความสัตย์และความดี รู้จักละวางความชั่ว ความทุจริต และรู้จักเสียสละประโยชน์ส่วนน้อยของตน เพื่อประโยชน์ส่วนรวม ส่งผลต่อประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำทั้งในด้านความพึงพอใจของเยาวชนจากกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย ประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานของการให้คำปรึกษาและช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ และการกำกับดูแลและติดตามของเจ้าหน้าที่หลังการปล่อยตัว สอดคล้องกับงานวิจัยของสมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2543) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานแก้ไขพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนหลังพ้นการฝึกอบรมของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดอุบลราชธานี พบว่าเด็กเยาวชนที่พ้นการฝึกอบรมมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ดีขึ้น ไม่มีการเสพยาเสพติด ไม่ลักขโมย มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น มีการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ และมีบางส่วนที่ไปปฏิบัติธรรมในวันสำคัญทางพุทธศาสนา ในทางความสัมพันธ์ทางครอบครัวผู้ปกครองให้ความดูแลเป็นอย่างดีมีการให้คำแนะนำเมื่อเด็กมีปัญหาเพื่อที่เด็กจะได้พิจารณาหาเหตุผลก่อนตัดสินใจ ในด้านการยอมรับทางสังคมพบว่าสังคมได้ให้การยอมรับเป็นอย่างดีมีการว่าจ้างให้ทำงานเพื่อให้เด็กมีรายได้ใช้ส่วนตัว นอกจากนี้ยังพบว่าพบว่าเด็กเยาวชนที่ได้รับคำปรึกษาจากสถานพินิจและศูนย์ฝึกอบรมสามารถปรับตัวในสภาพสังคมปกติได้ดีกว่าเด็กเยาวชนที่ไม่ได้รับคำปรึกษา

ในทางตรงกันข้ามในการศึกษาครั้งนี้พบว่ากระบวนการเตรียมความพร้อมด้านทักษะชีวิตไม่ได้ส่งผลถึงประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน ต่างจากการศึกษาของกานต์รวี ดาวเรือง (2558) ที่ศึกษาเรื่องทักษะชีวิตและการวางแผนการดำเนินชีวิตของเด็กและเยาวชน (ชาย) หลังออกจากศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน โดยพบว่า การส่งเสริมและช่วยเหลือเด็กและเยาวชนได้อย่างถูกวิธีและเหมาะสม สามารถทำให้เด็กและเยาวชนกลับไปใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างเป็นปกติสุขและไม่กลับไปกระทำความผิดอีก

5.3 ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

ข้อค้นพบจากการศึกษาการเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนสามารถนำเสนอข้อเสนอแนะ ได้ดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะแนวทางการสนับสนุนกระบวนการทำงานในการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยให้มีประสิทธิภาพ

1) การสนับสนุนให้มีจำนวนนักสังคมสงเคราะห์เพิ่มมากขึ้น เพื่อดูแลเด็กและเยาวชนได้อย่างทั่วถึงและเป็นพี่เลี้ยงคอยชี้แนะแนวทางแก่เยาวชนในการเตรียมความพร้อมตั้งแต่วันแรกเข้าและวางแผนเป้าหมายไปจนกระทั่งถึงช่วงหลังปล่อย โดยนักสังคมสงเคราะห์ต้องรับผิดชอบดูแลช่วยเหลือเด็กและเยาวชนค่อนข้างมาก และต้องทำงานกับครอบครัว ชุมชน และภาคีเครือข่าย อีกทั้งยังต้องมีภาระงานอื่นๆที่ได้รับมอบหมาย ทำให้การบำบัดแก้ไขฟื้นฟูช่วยเหลือเด็กและเยาวชนเฉพาะรายอาจไม่มีประสิทธิภาพ ไม่เข้าถึงปัญหาที่แท้จริงตามสภาพปัญหาและความจำเป็นของเด็กและเยาวชนแต่ละรายได้ จึงจำเป็นต้องมีการเพิ่มจำนวนนักสังคมสงเคราะห์ รวมถึงนักจิตวิทยา และผู้เชี่ยวชาญเฉพาะอื่น ๆ จากหน่วยงานภายนอกในการร่วมกันทำงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย

2) การเพิ่มประสิทธิภาพและศักยภาพของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยและการติดตามหลังการปล่อย

เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยและการติดตามหลังการปล่อยถือเป็นกลุ่มเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานหนัก ซึ่งต้องการบุคคลที่มีศักยภาพสูงและมีความตั้งใจในการทำงานมากมาปฏิบัติหน้าที่ การอบรมให้ความรู้แนวทางการให้คำปรึกษาสำหรับการดูแลและฟื้นฟูเด็กและเยาวชนเป็นสิ่งที่ยั่งยืน ทั้งการเตรียมการก่อนให้คำปรึกษา เป็นการฝึกอบรมผู้ให้คำปรึกษา การประเมินระดับความเสี่ยงก่อนให้คำปรึกษา และการสร้างสัมพันธภาพ รวมทั้งการทำความเข้าใจสาเหตุหลัก ซึ่งเป็นการทำความเข้าใจเนื้อแท้ของปัญหา การเรียนรู้มุมมองเด็ก และการพูดคุยเพื่อสร้างเป้าหมายร่วมกัน การดำเนินการและติดตามผล ซึ่งเป็นการดำเนินการตามโปรแกรมให้คำปรึกษาตามความเหมาะสมกับเยาวชนแต่ละคน และมีการจัดกิจกรรมต่างๆเข้ามาเสริม อาทิ จัดกลุ่มเพื่อสร้างความสัมพันธ์ การสร้างสถานการณ์จำลอง ยกตัวอย่างให้ได้คิด ปรับเปลี่ยนมุมมอง การให้ความรู้ใหม่ หรือเพิ่มเติมความรู้เดิม และเสริมสร้างการตระหนักรู้

นอกจากนี้ควรส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ได้พัฒนาตนเองอยู่เสมอ ทั้งในด้านองค์ความรู้ ทักษะต่างๆ และการทำงานกับทุกภาคส่วนในการการระดมทรัพยากร สร้างเครือข่ายในการทำงานการพัฒนาและถ่ายทอดองค์ความรู้ เทคนิค ทักษะในการทำงานกับเด็กและเยาวชน ซึ่งปัจจุบันมีองค์ความรู้ใหม่ๆ และมีการพัฒนาเครื่องมือมาใช้ในการปฏิบัติสังคมสงเคราะห์ ดังนั้นเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องต้องไม่หยุดพัฒนาตนเอง และมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความคิดเห็นเทคนิค ทักษะในการทำงานสังคมสงเคราะห์ระหว่างเพื่อนร่วมงานและ

หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาระบบ รูปแบบและวิธีการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนให้มีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความจำเป็นของเด็กและเยาวชนแต่ละราย

3) การสนับสนุนด้านงบประมาณสำหรับกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย เช่น งบประมาณที่เหมาะสมในกระบวนการการสงเคราะห์ และกระบวนการเบิกจ่ายที่เหมาะสมกับขั้นตอนการทำงานให้ทันต่อเวลา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพให้แก่กระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยและการติดตามหลังการปล่อย

4) การถอดบทเรียนจากเด็กและเยาวชนที่เคยได้รับการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูจากศูนย์ฯ และประสบความสำเร็จในชีวิตและหน้าที่การงานมาค้นหาปัจจัยแห่งความสำเร็จและเป็นแนวทางในการวางแผนบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชน การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อไม่ให้กระทำความผิดซ้ำอย่างมีประสิทธิภาพ

5.3.2 ข้อเสนอแนะการบูรณาการความร่วมมือและการมีส่วนร่วมขององคาพยพอื่นและภาคประชาสังคมในการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยให้มีประสิทธิภาพ

1) การสร้างความร่วมมือและการเตรียมความพร้อมในการดูแลสอดส่องหลังการปล่อยตัวของเยาวชนให้กับครอบครัว

โดยด้านครอบครัวนั้น ต้องมีการชี้แจงให้ครอบครัวเห็นถึงความสำคัญในการดูแล โอบอุ้มเยาวชนหลังจากได้รับการปล่อยตัว โดยต้องมีสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน สื่อสารให้ครอบครัวเห็นว่าครอบครัวเป็นสถาบันที่สำคัญสำหรับเด็กและเยาวชน ครอบครัวต้องให้ค่านิยมและความคิดที่เหมาะสม โดยนักสังคมสงเคราะห์จะต้องมีการวางแผนในการทำงานร่วมกับครอบครัวเพื่อให้ครอบครัวครอบคลุมถึงประเด็นต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือเด็กให้มีความพร้อมก่อนปล่อยหลังจากไปอยู่กับครอบครัวแล้ว รวมทั้งให้บิดา มารดา หรือผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมและเป็นส่วนหนึ่งในการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนรวมทั้งการติดตามผลภายหลังปล่อย

2) การปฏิบัติงานเชิงรุกในการให้ความรู้แก่ชุมชนเพื่อป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน

สำหรับความสำคัญของชุมชน ต้องมีการช่วยเหลือเกื้อกูลสอดส่องดูแลเด็กหรือเยาวชน และมีกิจกรรมต่างๆ ตามโอกาสให้ได้เข้าร่วมกับชุมชน เพื่อติดตาม ตรวจสอบ ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน เพื่อเป็นการประคับประคองและเตรียมความพร้อมเด็กและเยาวชนให้สามารถกลับคืนสู่สังคมได้อย่างปกติ และควรมีการจัดการสภาพแวดล้อมในชุมชนให้เหมาะสม เมื่อเยาวชนได้รับการปล่อยตัวแล้วจะต้องเข้าไปอยู่ในชุมชนที่ปลอดภัย มีลักษณะทางกายภาพของที่อยู่อาศัยมีความมั่นคงแข็งแรง สะอาด สภาพแวดล้อมไม่มีปัญหาทางด้านอาชญากรรม หรือเป็นแหล่งอบายมุข ดังนั้นจึงต้องสื่อสารถึงความสำคัญของการให้โอกาสและมอบความอบอุ่น การดูแลที่ดีให้แก่เยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวออกมา เนื่องจากชุมชนและภาคประชาชน เป็นภาคที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดให้สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข และไม่กลับไปกระทำความผิดซ้ำตลอดจนสร้างคุณค่าของตนเองให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม

3) การบูรณาการความร่วมมือระหว่างภาคีเครือข่ายต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน และเครือข่ายชุมชน

เพื่อให้เด็กและเยาวชนสามารถกลับสู่สังคมได้อย่างปกติ โดยไม่กลับมากระทำผิดซ้ำ ควรได้รับการบูรณาการความร่วมมือระหว่างภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งสถานพินิจ สถานศึกษา และเครือข่ายชุมชน เพื่อร่วมมือกันสร้างเครือข่ายเพื่อประสานความร่วมมือในการป้องกันปัญหาพฤติกรรมและการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน รวมทั้งการบูรณาการและสร้างความร่วมมือระหว่างเครือข่ายสถานประกอบการ ในการรองรับเด็กและเยาวชนหลังปล่อย เนื่องจากหากยังมีตัวเลือกสถานประกอบการที่มาก ยังสามารถตอบสนองความต้องการของเด็กและเยาวชนในด้านอาชีพมากยิ่งขึ้น

5.3.3 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน

ผลการวิจัยยืนยันว่ากระบวนการเตรียมความพร้อมด้านทักษะอาชีพ และกระบวนการเตรียมความพร้อมด้านจิตใจและพฤติกรรม มีอิทธิพลทางบวกต่อประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำ ดังนั้น ในการกำหนดนโยบายหรือกลยุทธ์ของผู้บริหารของกรมพินิจ และคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม จึงควรให้ความสำคัญกับกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเตรียมความพร้อมด้านทักษะอาชีพ และกระบวนการเตรียมความพร้อมด้านจิตใจและพฤติกรรมเพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนได้อย่างยั่งยืน

อีกทั้งการจัดทำนโยบายการให้การศึกษาภาคบังคับที่เหมาะสมกับเยาวชน โดยจัดให้มีการศึกษาในภาคบังคับให้แก่เด็กและเยาวชนเรียนให้จบในสายสามัญพร้อมกับให้การฝึกฝนในด้านอาชีพ ควรจัดกิจกรรมพัฒนาอาชีพให้ตรงตามความต้องการของเด็กและเยาวชน รวมทั้งตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานในปัจจุบัน เป็นการให้โอกาสให้เด็กมีงานทำ เพราะถ้าหากไม่มีงานทำจะเป็นการกระตุ้นให้เกิดโอกาสในการกระทำผิดซ้ำค่อนข้างสูง เพราะฉะนั้นการศึกษาและการมีงานจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้เด็กและเยาวชนได้วางเป้าหมายในชีวิตของตนเองว่าอยากจะเรียนอะไรและทำอาชีพอะไร

สุดท้ายนี้ยังสามารถนำผลการศึกษามาเป็นกลไกในการพัฒนางานสังคมสงเคราะห์ในกระบวนการยุติธรรมเด็กและเยาวชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาลูกและเยาวชนกระทำผิดซ้ำ ที่สามารถต่อยอดเป็นกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยให้มีประสิทธิภาพต่อไปได้

5.4 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

5.4.1 การวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัจจัยอื่น ๆ เช่น ปัจจัยภายในองค์กรด้านตัวบุคลากรของหน่วยงาน ปัจจัยภายนอกองค์กร สภาพแวดล้อมภายนอก บริบทของสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วที่อาจส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน

5.4.2 จากการศึกษาครั้งนี้ พบว่ากระบวนการเตรียมความพร้อมด้านทักษะชีวิตไม่ได้ส่งผลถึงประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน ดังนั้นจึงต้องมีการศึกษาเชิงลึกในตัวแปรนี้เพื่อมุ่งหาคำตอบหรือวิธีการที่จะทำให้กระบวนการเตรียมความพร้อมด้านทักษะชีวิตมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำ

5.4.3 การวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยโดยพิจารณาจากปัจจัยด้านสาเหตุของการกระทำผิดของเยาวชน เพื่อให้ได้แนวทางการวางแผนบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชน กระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนที่มีประสิทธิภาพ

บรรณานุกรม

- Branch, N.T. (2012). *Reconsidering Labeling Theory: A Case Study of Juvenile Delinquency in Barbados*. Washington, D.C.: Proquest.
- Brantingham, P.J. and Faust, F.L. (1976). A Conceptual Model of Crime Prevention. *Crime and Delinquency*, 22(3), 284–296.
- Coopersmith, S. (1984). *SEI: Self-Esteem Inventories*. California: Consulting Psychologist Press, Inc.
- Hamackek, D.E. (1978). *Encounters with the self*. New York: Holt Rinehart & Winston.
- Hirschi, T. (1983). A General Theory of Crime. *American Journal of Sociology*. 89 (3). 552–584.
- Jain, S., Cohen, K.A., Jagannathan, P., Leung, Y., Bassegy, H., & Bedford, S. (2018). Evaluating the Implementation of a Collaborative Juvenile Reentry System in Oakland, California. *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology*, 62(2).
- Joseph Massie and John Douglas. (1973). *Managing: A Contemporary Introduction*. Englewood Cliffs, NJ : Prentice-Hall.
- Lee, H. C. (2001). *Crime Scene Investigation*. Taiwan: Central Police University Press.
- Richard T. Lapiere. (1954). *A Theory of Social Control*. McGraw-Hill Book Company.
- Starkey, P. (1997). *Networking for Development*. London: International Forum for Rural Transport and Development.
- Walter, C. (1967). *The Crime Problem*. New York: Appleton Century Crofts.
- ฉลองชัย สิทธิวัง, นิยม สุนทร, กรภัทร ชันไชย, ชาญชัย มหาวัน, นิคม อุทุมพร, เกษร ไชยวุฒิ และ กันจน เตชพันธ์. (2564). *การพัฒนาความปลอดภัยทางถนนโดยใช้กลไกคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) ขับเคลื่อนการมีส่วนร่วมของชุมชนและภาคีเครือข่าย 6 อำเภอ นาร่อง จังหวัด น่าน*. นนทบุรี: สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.
- ชาญคณิต กฤตยา สุริยะมณี และ อุนิษา เลิศโตมรสกุล. (2553). *รายงานการวิจัยการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในคดีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ในประเทศไทย: แนวทางในการป้องกันและแก้ไขโดยอาศัยปัจจัยที่เป็นตัวทำนายทางด้านอาชญาวิทยา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ชวลีพร บุตรโคตร และ ชนาภานต์ อาทรประชาชาติ. (2556). *สถิติเด็กผิดคดี “ยาเสพติด” มากสุด กรมพินิจฯ เร่งปรับแผน-แยกกลุ่ม พื้นที่สังคม-หวังลดกระทำผิดซ้ำ*. สืบค้นจาก <https://www.tcijthai.com/news/2013/30/scoop/1962>

- ตะวันฉาย มิตรประชา. (2557). ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกระทำความผิดซ้ำของเยาวชนเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาเยาวชนภายหลังการปล่อยตัว. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี* 34 ปี, 6(1). 34 - 46.
- เทอดเกียรติ วงศาโรจน์. (2558). การพัฒนารูปแบบการสร้างเครือข่ายปฏิบัติการชุมชนและมวลชนสัมพันธ์เพื่อการป้องกันอาชญากรรม. *วารสารวิชาการศิลปากร*, 8(2). 1906-3431.
- ธิตติ มหาเจริญ และคณะ. (2565.) *นวัตกรรมยุติธรรมท้าทายไทยเพื่อการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ และส่งเสริมโอกาสการดำเนินชีวิตของเด็กและเยาวชนที่เคยกระทำความผิด*. รายงานการวิจัย. สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ, กรุงเทพฯ.
- นัทธี จิตสว่าง. (2555). *ความหมายและขอบเขตของการป้องกันอาชญากรรม*. เข้าถึงเมื่อ 17 มีนาคม 2564. เข้าถึงได้จาก <https://www.gotoknow.org/posts/419100>.
- บุญยวีร์จัน ไตรจุฑาทากาญจน์. (2561). แนวทางการพัฒนากระบวนการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนของผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมเด็กและเยาวชน. *วารสารธรรมศาสตร์*, 37(2). 66 - 96.
- พนิดา นิลอรุณ, ฤสิริ เอกภาพวาสนา, อัญชลี โกอนันต์ตระกูล และ พิทักษ์ ศิริวงศ์. (2557). การวิเคราะห์โครงการพัฒนาฝีมือแรงงานและส่งเสริมอาชีพให้กับผู้ต้องขังโดยความร่วมมือ ระหว่างกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม และบริษัท เทเลอินโฟ มีเดีย จำกัด (มหาชน). *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal*, 7(1). 671 - 683.
- พัชรา สีนลอยมา และคณะ. (2560). *การเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศน์ของเด็กและเยาวชนไทยที่กระทำผิดซ้ำเพื่อเสริมสร้างความตระหนักในคุณค่าชีวิตก่อนกลับคืนสู่สังคม*. กรุงเทพฯ: สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ.
- พิมพ์ธรา พัสดุประดิษฐ์ และ กิตติธันทัต เลอวงศ์รัตน์. (2563). แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานรักษาความปลอดภัยนักทอ่งเที่ยวของข้าราชการตำรวจในสังกัดกองกำกับการ 3 กองบังคับการตำรวจท่องเที่ยว 1. *วารสารคุณภาพชีวิตกับกฎหมาย*. 16(1), 93-94.
- ไพรัตน์ เดชะรินทร์. (2554). การบริหารงานพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ยศพนธ์ สุธรรม, ศิริวัฒน์ จิระเดชประไพ, ปรีชา ดิลกวุฒิสิทธิ์ และ ปกรณ์ มณีปกรณ์. (2561). รูปแบบการมีส่วนร่วมเพื่อคืนคนดีสู่สังคมระหว่างศูนย์ยุติธรรมชุมชนและเรือนจำกลางฉะเชิงเทรา. *วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเทพฯ*, 5(1). 25 - 32.
- รัตนชาติ เย็นใจมา (2551). *พฤติกรรมในการป้องกันอาชญากรรมของประชาชนอำเภอเมืองอุดรดิตถ์ จังหวัดอุดรดิตถ์*. อุดรดิตถ์: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.
- วัชรภรณ์ บุญญศิริวัฒน์. (2559). *จิตวิทยาสังคม*. คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศรีปริญา ธูปกระจ่าง. (2544). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังอำนาจความเข้มแข็งของชุมชนชนบทไทย*. กรุงเทพฯ: กรมการพัฒนาชุมชน.
- ศศิวิมล ทองกลม. (2553). *ดัชนีชี้วัดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล.

- ศักดิ์นา แก่นแก้ว และมุฮัมหมัดอิลยาส ญูปร่าง. (2561). *การฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขังชาย: กรณีศึกษาเรือนจำกลางปัตตานี หมู่ที่ 8 ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี*. เข้าถึงเมื่อ 20 มีนาคม 2564. เข้าถึงได้จาก shorturl.asia/C7UpC.
- ศักดิ์นิพนธ์ สว่างวงศ์. (2557). เครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา. *วารสารการบริหารการศึกษา* ปีวสันต, 14(2). 12 – 24.
- ศิริวรรณ กมลสุขสถิต. (2563, มกราคม-มิถุนายน). แนวทางในการป้องกันและแก้ไขการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดโดยอาศัยปัจจัยที่เป็นตัวทำนายทางด้านอาชญาวิทยา. *วารสารวิชาการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์*, 7(1), 2-19.
- สนธยา พลศรี. (2550). *เครือข่ายการเรียนรู้ในงานพัฒนาชุมชน*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร.
- สวัสดิ์ อมรวีวัฒน์. (2532). *ตำรวจชุมชนสัมพันธ์กับความสงบสุขของประชาชน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เนติกุล.
- สัญญาพงศ์ ลิ้มประเสริฐ และคณะ. (2563). การตกเป็นเหยื่อความรุนแรงทางเพศของเด็กและเยาวชน. *วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ*, 5(9), หน้า 230-246.
- สำนักงานกิจการยุติธรรม. (2559). *โครงการคืนดีสู่สังคม*. สืบค้นจาก <https://www.facebook.com/weareoja/photos/a.1108698439215927/1116236298462141/?type=3>
- สุธรรม ชาญสุวิทยานนท์. (2556). *ปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ: กรณีศึกษาสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสมุทรปราการ*. รายงานการวิจัยสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา.
- สุพิชฌาย์ ศิริวัฒนา สีตะสิทธิ์. (2558). *แนวทางที่เหมาะสมในการลงโทษและแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดซ้ำในกระบวนการยุติธรรมไทย*. (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต). สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- สุพิศาล ภักดีนฤนาถ และคณะ. (2556). *แนวทางการปฏิบัติงานตามหลักการและทฤษฎีตำรวจสมัยใหม่*. นนทบุรี: บริษัทกรีนแอปเปิ้ล กราฟฟิคปรินต์ติ้ง จำกัด.
- สุนนทิพย์ จิตสว่าง. (2556). กระบวนการดำเนินการป้องกันและปราบปราม สืบสวนสอบสวนและการดำเนินคดีของตำรวจเกี่ยวกับคดีเด็กและเยาวชน. *วารสารรามคำแหง ฉบับนิติศาสตร์*, 2(1), 1-24.
- อรทัย ก๊กผล. (2552). *คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชนสำหรับผู้บริหารท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: จรัญสนิทวงศ์การพิมพ์.
- อรรถพร ชูบำรุง และ อุนิษา เลิศโตมรสกุล. (2555). *อาชญากรรมและอาชญาวิทยา*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อานนท์ ฉัตรเงิน และ เกษมศานต์ โชติชาครพันธุ์. (2559). *รายงานการวิจัยลักษณะส่วนบุคคล และพฤติกรรมของผู้กระทำผิดซ้ำหญิงในคดีจำหน่ายยาเสพติด*. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ภาคผนวก

แนวคำถามการสัมภาษณ์เชิงลึก

ผู้บริหารหน่วยงาน

1. กรมพินิจฯ ใช้แนวคิดหรือปรัชญาใดเป็นหลักในการดูแล แก้ไข บำบัด พื้นฟู เด็กและเยาวชนที่กระทำ ความผิด
2. ท่านคิดว่าการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยมีความสำคัญต่อการป้องกันการกระทำผิดซ้ำอย่างไร
3. ท่านมีแนวทางในการเตรียมความพร้อมเด็กและเยาวชนที่เข้าสู่การดูแลของกรมฯ อย่างไร และมีการ ส่งเสริมการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยที่มีประสิทธิภาพอย่างไร
4. ในทรรศนะของท่าน ท่านคิดว่าการภาคประชาสังคมมีผลต่อการกลับคืนสู่สังคมของเด็กและเยาวชนที่ กระทำผิดหรือไม่ อย่างไร
5. ท่านมีแนวทางหรือนโยบายอย่างไรในการปรับเปลี่ยนทัศนคติหรือสร้างความเข้าใจให้กับคนในสังคม เกี่ยวกับเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด

แนวคำถามการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

1. ท่านคิดว่าการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยมีความสำคัญกับเด็กและเยาวชนในสถานควบคุมอย่างไร และการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยสามารถช่วยป้องกันการกระทำผิดซ้ำได้อย่างไร
2. การเตรียมความพร้อมเด็กและเยาวชนก่อนปล่อย ควรมีการเตรียมพร้อมด้านใดบ้าง และมีเคล็ดลับหรือหัวใจสำคัญของความสำเร็จในการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยหรือไม่ อย่างไร
3. การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยของหน่วยงานในสังกัดกรมฯ มีการบูรณาการกับหน่วยงานภายนอกหรือภาคประชาสังคมหรือไม่ อย่างไร
4. ในการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยที่มีประสิทธิภาพนั้น ท่านคิดว่ากรมฯ ควรให้การสนับสนุนท่านอย่างไร
5. ท่านคิดว่าวิธีการใดที่จะสามารถป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนได้อย่างยั่งยืน

แบบสอบถามงานวิจัย
(Questionnaire)

สำหรับวัดและประเมินผลความพร้อมกลับคืนสู่สังคมในด้านทักษะชีวิต ทักษะอาชีพ
ด้านจิตใจและพฤติกรรมในการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ
ของกลุ่มเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน

คำชี้แจง โปรดกรอกข้อมูลตามความเป็นจริงของท่าน โดยใช้เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. เพศ

ชาย หญิง

2. อายุ

อายุต่ำกว่า 10 ปี อายุระหว่าง 10 – 15 ปี อายุระหว่าง 14 – 18 ปี

3. ระดับการศึกษา

ต่ำกว่า ป.4 ป.4-ป.6 ม.1 - ม.3 ม.4 - ม.6

ปวช. ปวส. ไม่ได้ศึกษาเล่าเรียน

4. ระยะเวลาของการฝึกอบรม

ไม่ถึง 1 ปี ระหว่าง 1 - 3 ปี ระหว่าง 4 - 5 ปี มากกว่า 5 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นในการเตรียมความพร้อมกลับคืนสู่สังคม

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ทักษะชีวิต						
5.	ได้ตระหนักรู้คุณลักษณะที่ดีของตนเอง เช่น มองโลกในแง่ดี มีเหตุมีผล ชยัน อดทน					
6.	ได้เห็นสิ่งที่มีคุณค่าในชีวิตตนเอง เช่น สุขภาพดี ร่างกายแข็งแรง กินได้ นอนหลับ ความรัก ความปรารถนาดี มิตรภาพที่ได้รับจากบุคคลที่แวดล้อม					
7.	ได้เห็นความสำคัญในการให้กำลังใจตนเองและมีความเมตตากรุณาต่อตนเอง					
8.	มีการตั้งเป้าหมายในชีวิต ได้แก่ รักษาสุขภาพ ดูแลจิตใจ วางแผนการเงิน พัฒนาตนเอง					
9.	สามารถยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลได้					
10.	สามารถรับฟังความคิดเห็นและข้อวิจารณ์ของผู้อื่นได้					
ทักษะอาชีพ						
11.	ได้รับโอกาสในการศึกษาเพิ่มพูนความรู้ ทั้งสายสามัญ สายอาชีพ และการส่งเสริมอาชีพอย่างเพียงพอ					
12.	ได้รับการฝึกวิชาชีพตรงกับความต้องการของตนเองในการทำงานที่พึงประสงค์					
13.	มองเห็นการฝึกวิชาชีพสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง					
14.	มีความคิดและความต้องการเงินทุนสำหรับไปประกอบอาชีพหลังได้รับการปล่อยตัว					

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
15.	ต้องการได้รับโอกาสพัฒนาศึกษาด้านทักษะอาชีพเพิ่มขึ้นหลังออกจากเรือนจำ					
ด้านจิตใจและพฤติกรรม						
16.	มีความจริงใจต่อตนเองที่จะประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์และเป็นธรรม					
17.	รู้จักข่มใจตนเอง ฝึกใจตนเองให้ประพฤติปฏิบัติอยู่ในความสัตย์และความดี					
18.	รู้จักอดทน อดกลั้น และอดออม ที่จะไม่ประพฤติล่วงความสัตย์ มีแต่ความสุจริตไม่ว่าจะด้วยเหตุประการใด					
19.	รู้จักละวางความชั่ว ความทุจริต และรู้จักเสียสละประโยชน์ส่วนน้อยของตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม					

ตอนที่ 3 ประสิทธิภาพการทำงานของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ประสิทธิภาพการทำงานของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน						
ความพึงพอใจของเยาวชนจากกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย						
20.	ฉันคิดว่าฉันสามารถปรับตัวและตั้งตัวได้มากกว่า 6 เดือนหลังจากศูนย์ฝึก					
21.	ฉันคิดว่าฉันมีความพร้อมที่จะออกไปใช้ชีวิตข้างนอก					
22.	ฉันเชื่อว่าฉันสามารถใช้ชีวิตภายหลังปล่อยตัวได้โดยไม่กระทำผิดซ้ำอีก					
ประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานของการให้คำปรึกษาและช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่						

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
23.	ฉันคิดว่าการมีเจ้าหน้าที่ที่ฉันสนิทและไว้ใจในระหว่างการฝึกอบรมช่วยให้ฉันสามารถผ่านเหตุการณ์ตึงเครียดต่าง ๆ ไปได้					
24.	ฉันคิดว่าการมีคนรับฟัง ให้คำแนะนำ และให้กำลังใจช่วยทำให้ฉันใช้ชีวิตได้ดีมากขึ้น					
25.	หลังจากฉันถูกปล่อยตัวออกไปแล้ว หากฉันเกิดความเครียด หรือเกิดความไม่แน่ใจว่าจะแก้ไขปัญหาอย่างหนึ่งอย่างใดได้ ฉันคิดว่าครูหรือเจ้าหน้าที่ของ ศูนย์ฝึกฯ น่าจะช่วยฉันได้					
การกำกับดูแลและติดตามของเจ้าหน้าที่หลังการปล่อยตัว						
26.	การมีเจ้าหน้าที่หรือบุคคลที่สนิทและไว้ใจได้คอยช่วยเหลือ ให้กำลังใจ และสอบถามทุกข์สุขหลังการปล่อยตัว ทำให้ฉันกลับไปใช้ชีวิตในสังคมหลังออกจากศูนย์ฝึกได้ดีขึ้น					
27.	ฉันอยากให้เจ้าหน้าที่ของศูนย์ฝึกติดต่อมาพูดคุยทักทายฉันบ้างหลังจากที่ฉันออกจากศูนย์ฝึกไปแล้ว					
28.	ฉันเชื่อว่าคนเราต้องการบุคคลที่เป็นที่พึ่งพิงทางจิตใจในการใช้ชีวิตได้					

ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

29. มีความคิดเห็นอย่างไรต่อความต้องการให้สังคมส่งเสริมโอกาสให้เด็กและเยาวชนในการคืนคนดีสู่สังคม
ควรมีการดูแลอย่างไรบ้าง

.....
.....
.....

30. มีความคิดเห็นอย่างไรต่อความต้องการให้ครอบครัวได้สร้างโอกาสและให้โอกาสแก่เด็กและเยาวชนในการ
คืนคนดีสู่สังคม ควรมีรูปแบบกิจกรรมของครอบครัวอย่างไร

.....
.....
.....